

# Joppaye

## nangiri Tawureeta

Genèse en langue soninké-ouest

### **Ramuuriye**

Joppaye yille maanan ni Sooninkanxannen ɗa ya, sooninkon na Alla sefexanne be gaa lasilinkitaabun ɗa faamu, kun safanton gaa Abaraaninxannen ɗa. Ken saabuda, o d'ɔ duruxoto yillanden noxon ɗa, m'o fo yillanten na siro, a na faami moxo siri.

Safande ke xarannɗen noxon ɗa, axa nda sigiri tugunnen wari<sup>0</sup> renqotte be kanma, ken wure ni t'a fatanpanciyen wa deren wureedun ɗa. Axa nda fo be wori gorobi gillu filli naxa [ ], axa n'a tu ti kun nta Lasilinkitaaben ɗa.

O w'a mundunu xaraɗaanon su maxa, i n'o deema ti ke kitaabe koroosinden ɗa, i be ga na kontoye wori, m'an ga na jiidiye xa wori, an n'o tuyindi t'a yi, bawo Alla baane ya tinmanten ni. O w'a mundunu Kamanen maxa, a n'o gemundi sawaaban ɗa.

### **Roraqe**

Joppayen ni Tawureeta kitaabi fanan ya yi. Tawureetan ni Alla sefexannu be ga yanqa annabi Muusa yi ya, i ga safe. Yogonu w'a xilli: Sariyan kitaabu. Kun sefexannu taxandinten wa kitaabu karagi:

Joppaye, Bakke, Sariya, Jaatu, Laayidu fillande walla xa, sariyankurunbankaaxunde.

Joppayen kitaaben na Alla golli fanon ya koono, duna tagayen ga joppe moxo be, a do seri fanon taarexu. A su kafumanten ni tankarage soora ya yi.

A ra wa taxandini taxandira xooru filli: nan giri soora fanan ɗa nan dag'a wara soora tanmu do baanandin ɗa, a do nan giri tanmu do fillandin ɗa nan dag'a war'a lagarun ɗa.

## **Taxandi fana:**

Soora fanan do fillandin wa sefene:

- kanmun do jiiɗen d'i noxudufoonun tage moxon kanma,
- seren tage moxo Alla sawuran ɗa,
- jiiɗen xaliifaye seren ɗa,
- seren ga da junuubu fana be ɗa, a do Alla ga d'a tuga ti ke be yi.

Soora naxantandin wa sefene Xaabila do Haabila xiisa kanma. Tunmundi, nan dag'a wara kabundin ɗa ni Nuuha d'i kaadunkon do fuuren xiisan ya. Tanmun do baanandin ni Baabila xiisan ya.

## **Taxandi fillandi:**

A wa sefene Banisirayilanka fanon kanma, a do Alla ga da laayidu be wut'i d'i naxa, a do nan t'i be su kisiyen sababun ni Ibrahiima ya yi. Nan giri tanmu do fillandin ɗa nan dag'a wara tanpille do karangandin lagarun ɗa, ken sefene Ibrahiima d'i kaadunkon taarexun ya kanma.

Nan giri tanpille do karagandin lagarun ɗa nan dag'a wara tanjikke do tunmundin ɗa, ken wa sefene Yaaxuba d'i kaadunkon taarexun kanma, a do fiinu be ga dang'a do Esaawu naxa. Tanjikke do jneerundi, nan dag'a war'a lagarun ɗa, ken ni Yuusufu xiisan ya.

# Joppaye

## [Joppayen taxandi fana 1:1–11:26: Haadama katti Teera]

[Duna tagaye 1:1-2:3]

[Alla ga da duna taga moxo be]

1

1 Joŋaarun ŋa, Alla da kanxotten do ŋiiŋanxotten taga. 2 Ken d'a ŋi, ŋiiŋen muntunqulun ya ni. Bitanbinnen wa xufiini ji juppen ŋa. Alla fanken wa yonkeene jin kanma.

3 Alla daali kuŋa: «Xurayen nan bange!» Xurayen bange ken moxo yi.

4 Alla seedaaxu ti xurayen siren ni, a da xurayen fata bakka biten ŋa.

5 Alla da xurayen xiri «kiye», na biten xiri «wuro». Wuro ro, yille kare, ken ŋa koota fanan ŋa.

6 Alla daali xadi: «Bara duuro nan bange jiinun naxa, jiinun nan fate bakka me yi xa!» 7 Alla da bippe yanba, na ji kanmuranken do ji wureeranken

fata bakka me yi. Ken ŋa ken moxo yi. 8 Alla da bippe ke xiri «kanmu».

Wuro ro, yille kare, ken ŋa bita fillandin ŋa.

9 Saage Alla daali: «Jiinu be gaa kanmu ke wure, i nan kafi me yi dingira

baane, noqu kaawante nan bange!» Ken ŋa ken moxo yi. 10 Alla da noqu

kaawante ke xiri «ŋiiŋe», na ji kafumante ke xiri «geeji». Alla seedaaxu ti ken siren ni.

11 Ken falle Alla daali: «**Niiŋen** nan xufaari ti funtifo xallun ŋa. Sokke su n'i soxoodin bangandi, yitten noone su n'i renmen bangandi, n'i soxoodin

bangandi **ŋiiŋen** kanma!» Ken ŋa ken moxo yi: 12 **ŋiiŋen** da funtifo xallun bangandi, sokken noone su d'i soxoodi, yitten noone su d'i renmen

d'i soxoodi. Alla seedaaxu ti ken siren ni. 13 Wuro ro, yille kare, ken ŋa bita sikkandin ŋa.

14 Saage Alla daali: «Xurayu nan bange kanmun ɗa, kuudo, kiyen do wuron nan fate bakka me yi. I na ɗa taagumancu yi: sallun do kooton do siinon da. 15 I nan ɗa xurayu yi kanmun ɗa, kuudo na ɗiijen xurayindi.» Ken ɗa ken moxo yi. 16 Alla da xurayi xooro filli deberi: fo xoori-xooren na kiiti kiyen kanma, fo xoorinnen na kiiti wuron kanma. A da saanun xa deberi, 17 n'i wara kanmun ɗa, kuud'i na ɗiijen xurayindi, 18 i na kiiti kiyen do wuron kanma, i na xurayen do biten fata bakka me yi. Alla seedaaxu ti ken siren ni. 19 Wuro ro, yille kare, ken ɗa bita naxatandin ɗa.

20 Saage Alla daali: «Fo yonkinton nan guuji jiinun ɗa, yeliɗun xa nan kanpi do kanmun ɗa!» 21 Alla da jiidufo xooron su taga, na jiidufon kутten su taga, baane su d'i noone, na yeliɗun xa taga, baane su d'i noone. Alla seedaaxu ti ken siren ni. 22 Alla da bereke r'i yi nan ti: «Xa saare, axa nan gabo, axa na jiinun faga. Yeliɗun xa nan gabo ɗiijen kanma.» 23 Wuro ro, yille kare, ken ɗa bita karagandin ɗa.

24 Saage Alla daali: «Niijen na fo yonkinton saara, baane su d'i noone: kaadufoonu, gundufoonu, a do ɗiijedufoonu, baane su d'i noone!» Ken ɗa ken moxo yi: 25 Alla da gundufoonun do kaadufoonun taga, a do ɗiijedufoonu, baane su d'i noone. Alla seedaaxu ti ken siren ni.

26 Saage Alla daali: «Seren nan tag'o yinme sawuran d'o xawaaran ɗa, a na jin ɗexon mara, na kanmun yeliɗun mara, na daabanun mara, na ɗiijen kanma su mara, a do fofo ga ni ɗiijedufo yi!»

27 Alla da seren tag'i yinme sawuran ya yi,

Alla yinme sawuran ya ni, a ga d'a taga,

a d'a taga yugo do yaxare.

28 A d'i berekindi nan ti: «Xa saare, axa nan gabo na ɗiijen kanma faga, na ɗiijen mara. Axa na jin ɗexon do kanmun yeliɗun mara, a do ɗiijedufon su!» 29 Alla daal'i da: «Niijen kaara su sokke d'i soxoodi n kini soron ɗa, na yittirenmaana su d'i soxoodin kin'i ya, i n'i ɗa biraado yi. 30 Sokkinxayen nan ɗa biraado yi ɗiijen daaban su da, a do kanmun

yeliɓun su, a do ɓiɓɓeɗufo su, yonkin ga'a yi.» Ken ɓa ken moxo yi.  
31 Alla seedaaxu t'i golli deberinten su siro moxo siri! Wuro ro, yille kare,  
ken ɓa bita tunmundin ɓa.

## 2

1 Kanmun do ɓiɓɓen d'i nuxudufoonun su taganden ɓeme ke moxo yi.

2 Bita ɓerundin d'a ɓi Alla d'i gollun tinmandi.

Alla da taganden wara ken koota yi.

3 Alla da bereke ro bita ɓerundi ke yi, n'a ɓa koota senne yi, baawo, a d'a  
ɓa tagandiwarekoota y'i du da.

[Haadamarenmen tagaye 2:4-4:26]

[Alla ga da yugu fanan do yaxarin fanan taga moxo be]

4 Kanmun do ɓiɓɓen nuxudufoonun xibaaren faayi, i deberi waxati.

Bire be, Tunka duumante Alla ga da kanmun do ɓiɓɓen taga, 5 yitte su ma  
ɓi ɓiɓɓe ke kanma, sokke xa ma funti, baawo Tunka duumante Alla ma  
kanme riiti ɓiɓɓen kanma. Sere xa ma ɓi du yi na ɓiɓɓe ke soxo. 6 Xa, ji  
funti gilli ɓiɓɓen ɓa, na ɓiɓɓe ke su xumaari. 7 Tunka duumante Alla da  
seren taga ti dooren<sup>a</sup> ɓa, na yonkin fuute roon'a nuxunboton ɓa, seren xosi  
ɓa tegefo birante yi.

8 Ken falle, [Tunka duumante](#) Alla da naaxo ro [Adeni](#) kinbakkan ɓa. A ga da  
sere ke be taga, a d'a war'a noxon ɓa. 9 Tunka duumante Alla da  
yittinnooni gabe funtindi ɓiɓɓen kanma, i woritiyaaxon faranparon ni, i  
renmun liɓun ni. A da bireyinyitte, a do fo siren do fo bureen tuwaaxun  
yitten funtindi naaxo ke naxaanen ɓa.

10 Fanɓe yogo giri [Adeni](#) jamaanen ɓa na naaxo ke xumaari. A dangi falle  
non ɓa, a taxandi kittu naxati. 11 Kitti fana toxon ni Pisoni, a gaa Haawila  
jamaanen su goorinkatta, kanɓen gaa no. 12 ɓiɓɓe ke kanɓen ni kan hooren  
ya yi, anbari timi liɓen xa wa no, a do luuluyin danbe yogo, i ga'a xilli

«onkisi.» 13 Kitti fillandin toxo ni Gihooni, a xa da Kuusi jamaanen goorinkatu. 14 Kitti sikkandin toxon ni Hidekeli<sup>b</sup>, a wa wurunu do Asuura kinbakkan ɗa. Kitti naxatandin ni Furaata.

15 [Tunka duumante](#) Alla da sere ke wara [Adeni](#) naaxon ɗa, kuud'a n'a soxo n'a golli. 16 Tunka duumante Alla da ɗaamariyen kin'a yi nan ti: «Naaxo ke yittirenmen su yiga t'an sagon ɗa, 17 m'a ganta fo siren do fo buren tuwaaxun yitte, maxa kati ken ɗa. An ga na ken yiga koota su, an kalla ya.»

18 [Tunka duumante](#) Alla ti du da: «Sere ke nan tox'i baane yi sire fe, n wa deemandaana tagan'a da, ken gaa ɗaan'a katallenman ɗa.» 19 Tunka duumante Alla ga da ɗiijen daabanun taga bakka dooren ɗa, a do kanmun yeliɗu, a d'i su riiti katti sere ke yi, kuudo n'a tu, a ga'i toxorana moxo be. Sere ke ga na toxo be saxu tegefo be yi xa, ken na toxo xiriini ti ken toxo yi. 20 Sere ke da toxon saxu kadufoonun su yi, a do kanmun yeliɗun su, do gundufoonun su. Xa, a ma katallenma kita, ke be gaa xoy'a yinme moxo.

21 [Tunka duumante](#) Alla da xenqo xote wara sere ke yi, n'a xenqendi. Ken bire, a d'a saxabanxotti baane wutu, n'a batten beexi. 22 Tunka duumante Alla ga da saxabanxotte ke be wutu, a d'a taga yaxare yi, n'a riiti katti sere ke yi. 23 Sere ke da du toxo:

«Keeta ken ke, ke xotte bog'in xotten ya yi,

ke fatantiye bog'in fatantiyen ya yi.

A wa toxoreene 'yaxare',

baaw'a tege bakka yugon<sup>c</sup> ya yi.»

24 Ken ya saabuda, yugon gaa fatene bakk'i ma d'i faaba yi, nan kafi yaqen ɗa, nan ɗa baane yi.

25 I filli su duurun binnun yan ɗi ken bire, yugon d'i yaqe, x'i ma ɗi ken tu saxamofi yi.

[Yugon do yaxaren allankutaye]

### 3

1 Samaqen yan ɲi ɲiiɲen kanma daaba taganten su neeneliɲonten ɲa. A ti yaxare ke da: «Tonɲun ya ni, xoyi Alla ti ya: "Xa maxa naaxo ke yittirenme su yiga"?» 2 Yaxaren ti samaqen da: «Aayi, o wa naaxon yittirenmen su yigana, 3 m'a ganta yitte ke be gaa naaxon naxaanen ɲa. Alla t'o n maxa ken renmen yiga, o n maxa kat'a yi, ken fall'o wa kalla.» 4 Samaqe ke ti yaxaren da: «Ken fe! Axa nta kalla! 5 Alla n'a tu ya nan ti, axa nda yitte ke renmen yiga koota su, axa yaaxon wa wuɲiini, axa wa ɲaana xoyi Alla moxo, axa yinmenu wa fo siren do fo buren bakka me yi.»

6 Bire be yaxare ke ga d'a wori nan ti, yittirenme ke faranparen ni, a woritiyaaxen siren ni, a w'i yigayen tu roon'i faayindaanan ɲa, a siren xa ni ti haqilen wuɲiyen ɲa, a da yittirenme ke yogo fata n'a yiga, n'a yogo kin'i kiina yi do du yi, a xa d'a yiga. 7 Ken batte su yi, i yaaxon xosi wuɲi. I d'a tu nan t'i duurun ya ni. I da turudarun miri me yi kuɲa, na kun ɲa du da yiraamu yi.

[Alla butuye yugon do yaxaren do samaqen wure]

8 Lellan mulaanen biren ɲa, yugon d'i yaqen da [Tunka duumante](#) Alla rixannen mugu naaxon noxon ɲa. I mux'a yi naaxo ke yittun noxon ɲa. 9 Tunka duumante Alla da yugo ke gangu nan ti: «An na minne?» 10 A ti: «N d'an rixannen ya mugu naaxon ɲa, n kanu, baaw'in duuron ya ni, ken ya n'in ga muxu.» 11 Tunka duumante Alla t'a da: «Kon d'a tuyind'an ɲa t'an duuron ya ni? Nke ga d'an kaba yitte ke be renmen yigayen ɲa, an da ken ya yiga ba?» 12 Yugon ti: «An ga da yaxare ke be kaf'in ɲa, ken yan da yitte ke renmen kin'in ɲa, n xa d'a yiga.»

13 Tunka duumante Alla ti yaxare ke da: «An da ke ɲa n'a soxu manne kanma?» Yaxaren ti: «Samaqen yan d'in marasa, n xa d'a yiga.»

14 Ken falle, Tunka duumante Alla daali samaqe ke da:

«N'a sax'an da ke golle kanma,

n d'an langa kaadunfoonun do gundufonun su naxa!

An toqo xiilin'an gonmen ya kanma,

an na doorijuran ya yigan'an wuyin danman su yi.

15 N wa xonnaaxun sabatindin'an do yaxaren naxa,

n'a sabatind'an bonconɗun d'a bonconɗun naxa.

I du baananbe wa riini an yinkollan tappi,

an xa wa riin'a tanjunqon soppi.»

16 Tunka duumante Alla daali yaxaren da:

«N w'an nuxuntaaxun xotondin'an kanma,

n'an jalan xa ɗa tooxe y'an kanma.

Ganta an wa mareyen muurun'an kiinan kanma,

x'aken ya mareen'an kanma<sup>d</sup>.»

17 Tunka duumante Alla daali yugon da:

«Xoy'an ga d'an yaqen ya terinka,

nke ga d'an kaba yitte be renmen yigayen ɗa, an ga da ken yiga, ken kuɗa,  
n da ɗiiɗen lang'an saabuda.

Tanpiyi xoten falle, an nt'an biraadon kitan'a y'an wuyun danman su yi.

18 Saasen xabiila gabe yan riini funti ɗiiɗen ɗa,

an xa bireene ɗiiɗe ke funtifoounun ya yi.

19 An n'an logoman kitt'an futten ya yi bakka ɗiiɗen ɗa, m'an kalle,

an gaa saagene katta ɗiiɗe ke yi, an ga bog'a be yi,

an ni dooren ya yi,

an saagene katti ken doore ya yi.»

[Haawa do Haadama xateyen bakka naaxon ɗa]



20 Haadama d'i yaqen toxora Haawa, [a wure ni: «birante»], baaw'aken ya ni haadamarenmen su ma yi. 21 [Tunka duumante](#) Alla da fatanyiraamun deberi Haadama d'i yaqe ke da, i nan feetufete t'i ya.

22 Ken falle Tunka duumante Alla ti: «Haadamarenmen faayi ga ɲa xoy'oku moxo, a wa fo siren do fo buren bakka me yi. Saasa, a nan maxa t'i w'i kitten fuutunu do bireyinyitten xa batte, nan t'i w'a renmen fatana n'a yiga, m'i na bireyi duumanten kita.» 23 Ken kanma, Tunka duumante Alla d'a xata bakka [Adeni](#) naaxon noxon ɲa, kuud'a na ɲiiɲen gollu, a ga tege bakka ken be yi. 24 Bire be Alla ga da Haadama xata bakka Adeni naaxon ɲa, a da xeribunu<sup>e</sup> war'a killen ɲa kinbakka, i do yinbinkaafa, a wa tiirinbene do kaaran su yi, kuudo na bireyinyitte ke tanga.

[Haabila do Xaabila xiisa]

#### 4

1 Haadama d'i yaqe Haawa wuyi, a da noxon wutu nan saare ti Xaabila yi<sup>f</sup>. A ti: «Ee! N da ren yugo kita ti [Tunka duumanten](#) yideyen ɲa!» 2 Ken falle, a saare t'a yaaxidon ɲa, Haabila. Haabila ɲa nagaana yi, Xaabila ken ɲa soxaana yi.

3 Waxati falle, Xaabila d'i soxofoonun yogo ɲa sadaxa yi Tunka duumanten da. 4 Haabila xa d'i tanmison ren fanon ɲa sadaxa yi, n'i tiyen fo katen kini Tunka duumanten ɲa. Tunka duumanten da Haabila sadaxan raga, 5 xa, a ma Xaabila xallen raga. Ken digi Xaabila yi n'a diinan finandi.

6 Tunka duumanten daali Xaabila da: «An butu manne yi n'an diinan finandi? 7 An ga na fo siren ɲa, an wa wurugini. An ga ma fo sire ɲa xa, fo buren yan daaxan'an raqen ɲa de, n'an jaarabi. Xa, anken ya n xaw'a niini.»

8 Ken falle, Xaabila t'i waaxi Haabila da: «O n daga teenun ɲa.» Bire b'i ga kije teenun ɲa, Xaabila xen'i waaxin ɲa n'a kari.

9 Tunka duumanten daali Xaabila da kuɲa: «An waaxi Haabila na minne?» A ti: «Nke ya n'a nagaanini ba? N nt'a noqu tu.» 10 Tunka duumanten daal'a da: «An da manne deberi kundu? An waaxi foren sonqo xannen kiɲ'in ɲa gilli ɲiiɲen ɲa, t'i tanbon nan tuge. 11 Saasa, an ga d'an waaxin kari t'an kitten ɲa, ɲiiɲen d'a foren sugu, an lange, ɲiiɲe ke ntaxa

dunjeen'an da. 12 Bire su, an ga n'a soxo, a ntaxa dunjeen'i soxofoonun kinn'an ɗa. An wa ɗaana sabatinbali yi, a do langa-langante, ɗiiɗen kanma.»

13 Xaabila ti Tunka duumanten da: «N yanganqataye ke xot'in kanma moxo buru. 14 An faayi ga d'in xata bakka ɗiiɗa siren ɗa lenki, n wa riini mux'an ɗa, nan ɗa sabatinbali yi, a do langa-langante ɗiiɗen kanma, sere be nd'in wori, a n'in kerini ya de!»

15 Tunka duumanten daal'a da: «N d'a faamu. Sere be nda Xaabila kari, a tanbon wa tugen'a kaman ɗa ta ɗeru.»

Ken moxo yi, Tunka duumanten da taagumance ro Xaabila yi, kuudo sere be nd'a wori, a nan max'a kari. 16 Xaabila laato Tunka duumanten ɗa, a daga taaxu Noodi<sup>g</sup> jamaanen ɗa, [Adeni](#) kinbakka.

[Xaabila bonconɗu]

17 Fi falle, Xaabiila d'i yaqen wuyi, a da noxon wutu nan saare ti Hanooxi yi. Xaabila da debe taaxundi n'a toxor'i renyugo Hanooxi yi.

18 Hanooxi da Yiradi saara, Yiradi xa da Mehuyayeli saara, Mehuyayeli da Metusayeli saara, Metusayeli da Lemexi saara.

19 Lemexi da yaxaru filli yaxi: fanan toxon ni Ada, fillandin toxon ni Cilla. 20 Ada saare ti Yaabali yi, ken ya ni nagaanaanon seri fanan ɗa, tilliisigumun do daaba maraano. 21 A xoxonen toxon ni Yuubali, ken ga ni ganbaritimaanon do fuulutimaanon seri fanan ɗa. 22 Cilla xa saare ti Tuubali-xaabila yi, ken ɗa tage yi, a wa jaxawallen<sup>h</sup> do mexen gollini. Tuubali-xaabila waaxi yaxaren toxon ni Naama.

23 Koota yi Lemexi t'i yaqu ku filli da:

«Ada, an do Cilla, xa d'in terinka moxo siri!

N yaqu, xa d'axa taron sigindi d'in sefe koninton ɗa!

Nke na yugo ya kerin'in joogiyen batte, na fonnanqaye kar'in gurungaasiyen batte.

24 Xaabila tanbon wa tugeene ta ɗeru,

xa Lemexi tanbon tugeene tanɓere do taanu ɓeri ya.»

[Haadama renme Seeti d'a kisimare Enoosi]

25 Haadama d'i yaqɛ ke wuyi xadi, a saare ti ren yugo yi, n'a toxora Seeti, [a wure ga ni: «kuye»,] a ti: «Alla da funtifo tana kin'in ɓa Haabila batten ɓa, Xaabila ga d'a kari.» 26 Seeti xa da ren yugo kita, n'a toxora Enoosi. Ken waxatin ya ni, soron ga joppe Alla xilli t'i toxo: [Tunka duumante](#).

[Haadama bonconɗu 5:1-6:8]

[Nan giri Haadama yi, katti Nuuha renmu]

## 5

1 Haadama kaadunkon taarexun faayi:

Bire be Alla ga da haadamarenmun taga, a d'i ɓa, kuud'i n'ike yinme xawaaraaxu. 2 A d'i taga yugo do yaxare, na bereke r'i y'i tage koota, n'i toxora haadamarenmu.

3 Haadama wuyin gaa kame do tanjikke siine, a d'i me renme saara, i gaa giya baane. A d'a toxora Seeti. 4 Ken falle, Haadama da kamo segi siine bire, a da renmu tana saara. 5 A faati n'a wuyin toxo kamo kabi do tanjikke siine.

6 Bire be, Seeti wuyin gaa kame do siino karagi, a da Enoosi saara. 7 Ken falle, a da kamo segi do siino ɓeri bire, a da renmun tana saara. 8 A faati n'a wuyin toxo kamo kabi do siino tanmi do fillo.

9 Bire be, Enoosi wuyin gaa tankabe siine, a da Xenaani saara. 10 Ken falle, a da kamo segi do siino tanmi do karago bire, na renmu tana saara. 11 A faati n'a wuyin toxo kamo kabi do siino karagi.

12 Bire be, Xenaani wuyin gaa tanɓere siine, a da Mahaleeli saara. 13 Ken falle, a da kamo segi do tannaxate siine bire, a da renmun tana saara. 14 A faati n'a wuyin toxo kamo kabi do siino tanmi.

15 Bire be, Mahaleeli wuyin gaa tandunme do siino karagi, a da Yeredi saara. 16 Ken falle, Mahaleeli da kamo segi do tanjikke siine bire, a da renmun tana saara. 17 A faati n'a wuyin toxo kamo segi do tankabe do siino karagi.

18 Bire be, Yeredi wuyin gaa kame do tandunme do siino filli, a da Hanooxi saara. 19 Ken falle, a da kamo segi siine bire, na renmun tana saara. 20 Ken faati n'a wuyin toxo kamo kabi do tandunme do siino filli.

21 Bire be, Hanooxi wuyin gaa tandunme do siino karagi, a da Metusaala saara. 22 Hanooxi d'i du kini Alla yi kamo sikki siine, na renmun tana saara. 23 A da kamo sikki do tandunme do siino karagi *ɲa*, 24 nan lagari *ɲaana* do Alla batte, nan yaaxaransanku, baawo Alla d'a wurugi katt'i du yi.

25 Bire be, Metusaala wuyin gaa kame do tansege do siino *ɲeri*, a da Lemexi saara. 26 Ken falle, a da kamo *ɲeri* do tansege do siino filli bire, a da renmun tana saara. 27 Ken faati n'a wuyin toxo kamo kabi do tandunme do siino kabi.

28 Bire be, Lemexi wuyin gaa kame do tansege do siino filli, a da ren yugo kita. 29 A d'a toxora Nuuha, [a wure ga ni: «neenendaana»] nan ti: «Neenendaana, a yan riin'o neen'o gollun *ɲa*, a d'o tanpiyi xoton *ɲa* bakka *ɲiiɲanxotti* langante ke yi [Tunka duumanten](#) maxa.» 30 Ken falle, Lemexi da kamo karagi do tankabe do siino karagi bire, na renmu tana saara. 31 A faati n'a wuyin toxo kamo *ɲeri* do tanɲere do siino *ɲeri*.

32 Nuuha wuyin gaa kamo karagi siine, a da ren yugu sikki saara: Saami, Haami a do Yaafasi.

[Alla nimisiye haadamarenmun taganden *ɲa*]

## 6

1 Bire be, haadamarenmun ga xenu gaboyen *ɲa* *ɲiiɲen* kanma, na ren yaxarun saara, 2 kanmun taaxanon<sup>i</sup> jaarabi ren yaxaru ku yi. I w'i kuttu n'i yaxi. 3 Ken bire, [Tunka duumanten](#) daali: «N ra ntaxa haadamarenmun *muɲini*, i gaa bireene t'in yonkin *ɲa*, baaw'i nt'in killen kanma, n w'i wuyin xenpendini kame do tanpille siine.»

4 Ken waxati kuɲa, seri dinka gillun yan *ɲi* *ɲiiɲen* kanma. Bire be xa kanmun taaxanon do haadamarenmun ren yaxarun ga saage kafiini, i da renmun saara. Kun yan *ɲa* ken bire yugu saaka toxo bogunton *ɲa*.

5 Tunka duumanten d'a wori nan ti, haadamarenmun fo buren gabo jiijen kanma, i sandomun bono, koota su, i sinmayen ni fo buren duuron ya yi.

6 A nimis'i ga da haadamarenmen taga jiijen kanma, a sondonmen suno.

7 A daali kuja: «N wa haadamarenmen buruxana bakka jiijen kanma, kafiini daaban do jiijedufo, a do kanmun yeliyu, baaw'in nimis'i taganden ja.» 8 Xa Nuuha da Tunka duumanten neeman kita.

[Nuuha taarexu 6:9-9:29 ]

[Nuuha d'i renmu]

9 Nuuha d'i kaadunkon taarexun faayi:

Nuuha ni seri telejonte ya yi, seri tinmante, a waxatin soron naxa. A do Alla wa doome. 10 A da ren yugu sikki saara: Saami, Haami, a do Yaafasi.

11 Ken waxati, Alla d'a wori nan ti haadamarenmen bono, sondonburaaxun gabo jiijen kanma. 12 Alla da jaaten raga nan ti duna bono, haadamarenme su ntaxa killi sire kanma.

13 Ken bire Alla daali Nuuha da: «N fanq'a kanma na tegefo ke su buruxa, n'a sababun ja haadamarenmen ja. Sondonburaaxun wa jiijen banjoobanje su yi, n w'i halakini, na jiijen xa halaki. 14 Xa, anken na sollinфуura xoore deberi, n'a noxon ja konpollenmun ja, n'a noxon d'a sellan betexe ti godoron ja. 15 A deberi moxon faayi: An n'a gilloyen ja kamo sikki sogone, n'a noxon ja tankerege sogone, n'a taaxunten ja tanjikke sogone, 16 na xurayen toxo bippen do fuuren kanben naxa, sogone haqe, na fuure ke noxon ja sankansoonu sikki yi, konpo wuredunke, a do naxadunken do kanmudunke, na follaqen bagandi kaaran ja. 17 Ken bire, nke Alla, n wa tuufaana jaamen riitini jiijen kanma, na tegefo yonkinten su halaki kanmun wure. Foofo gaa jiijen kanma, n w'a halakini. 18 Xa, n w'in laayidu tapp'in d'anken naxa. Nuuha, anken d'an kaadunko, an renmun d'an yaqe, d'an kalluyaxaru, axa wa roono fuure ke noxon ja. 19 An na fillo-fillo, yugo do yaxare wutu daaba yonkinte su yi do du yi fuuren ja, kun na toxo bireene. 20 Yeligen do daaba, a do jiijedufon noonen su, fillo-fillo wa riini katt'an ja nan bire d'an ja. 21 An na fo wutu biraadon noone su yi, na silafandan wut'an du da, a do ku beenu gaa kafiin'an ja fuure ke noxo.»

22 Nuuha da Alla jaamariyen su deber'i moxon ja.

[Tuufaana jaamen joppaye]

## 7

1 Ken falle, [Tunka duumanten](#) daali Nuuha da: «Anken d'an koren su, xa ro fuuren ja, baaw'an baane ya na killi tolononten kanma ke sere su noxo.

2 An na daaba yugu jeri, a do daaba yaxaru jeri wutu daaba halaale su yi, an na yugu baane do yaxarin baane wutu daaba haraamunte su yi, 3 na yugu jeri do yaxaru jeri wutu yelinen noone su yi, kuud'i soxoodin nan sanqi do jiijen daman su yi. 4 Baawo bito jeri lenki falle, n wa kanmen riitini tannaxate bito, kiyen do wuro. N ga da fofo taga jiijen kanma, n w'a su buruxana.» 5 Nuuha da Tunka duumanten jaamariyen su ja t'i moxon ja.

6 Tuufaana jaamen gaa riini bire be, ken d'a ji Nuuha wuyin wa komo tunmi siine. 7 A ro fuuren ja, a d'i ren yugun d'i yaqe, a d'i kalluyaxaru, kuud'i nan kisi tuufaana jaamen ja. 8 Daaba halaalen do daaba haraamunte, yelinen do jiijedufoonu, 9 i su ri katti Nuuha yi, yugo do yaxare, m'i na ro fuuren ja, xoyi Alla ga d'a ko Nuuha da moxo be.

10 Bito jeri dangi falle, tuufaana jaamen joppe jiijen kanma. 11 Nuuha kama tunmundin siinen xasu fillandin bita tanmun do jerun koota, kanmun do jiijen jin mangesinun su raqun wuji. 12 Kanmen xenu riyen ja, tannaxate bito, a wa texeene kiyen do wuro.

13 Ken koota baane yi, Nuuha ro fuuren ja, a d'i yaqen d'i ren yugu: Saami do Haami a do Yaafasi, d'a kalluyaxarun sikki. 14 Ikun do gundufoonu, kaadufoonu, jiijedufoonu, yelinen noonon su, kafiini kanpagumen su yi. 15 Tegefo yonkinten noone su ri kafiini Nuuha yi fuuren ja. 16 Ke tegefo su ri fillo-fillo, yugo do yaxare, xoyi Alla ga da jaamariyen kini moxo be. Ken falle Tunka duumanten da fuuren raqen texe Nuuha yi.

17 Tuufaana jaamen toxo roono jiijen kanma, tannaxate bito. Jin gabo jiijen kanma m'a gaa fuuren tenbana bakka jiijen ja. 18 Damen xooro, nan kasafo, fuuren toxo lingiri-langarana jin kanma. 19 Jaamen kesefo na

ɲiiɲen kanma gidi gillun su toni, 20 a wurugi gidintonbo ku kanma ti sogone tanmu do karago. 21 Feriganke su ga ɲi dillene ɲiiɲen kanma, a kara: yeliɲu, kaadunfoonun do gundufoonu, a do ɲiiɲedufoonun do haadamarenmu, a su kara. 22 Foofo ga ɲi neegunu ɲiiɲen kanma, a kara. 23 Ke moxo ya ni, Tunka duumanten ga da tagefo yonkinten su buruxa bakka ɲiiɲen kanma: haadamarenmu, daabanu, ɲiiɲedufoonu, a do kanmun yeliɲu, i su buruxe, nan toxo Nuuha do ku beenu ga ɲi d'a batte fuuren ɲa. 24 Jin kasafoyen da kame do tankerege koota ya ɲa ɲiiɲen kanma.

[Tuufaana ɲaamen lagaru]

## 8

1 Alla sinme Nuuha yi, a d'a do gundufoonu do kaadufoonu beenu su gaa doome fuuren ɲa. Alla da fanken kara ɲiiɲen kanma, jin joppe yanqana. 2 Kanmun jillanɲun do ɲiiɲen jillanɲun raqun texe, kanmen kuti. 3 Jin toxo kaawana bakka ɲiiɲen ɲa fonne-fonne. Kamen do tankeregen biton dangi falle, jiinun roxo. 4 Xasu ɲerundin bita tanmun do ɲerun koota, fuuren sigi Araraati<sup>i</sup> gidintonbon kanma. 5 Jin toxo roxoono ma xasu tanmundi, ken xaso bita fana, gidintonben joppe bangeene.

6 Tannaxate bito dangi falle, Nuuha da fuuren folonboten wuɲi. 7 A da xaaxen wara bakka sellan ɲa. Xaaxen kanpi dagana, nan saage riini karama, na daganansaagayi dantanto ɲa, ma jin gaa fiirene bakka ɲiiɲen kanma. 8 Ken falle, Nuuha da booren wara dagana ɲiiɲen kanma faayi sell'a ga kaawa. 9 Xa booren taanun ma sebetira kita, baawo jin wa saqa ɲiiɲen danman su kanma. A saage riini, Nuuha d'i kitten beer'a yi, n'a rondi fuuren ɲa. 10 Bito ɲeri dangi falle, a da boore ke wara dagana sellan duuxura xadi. 11 Nellen bire, a saage riini, jayituunan deren w'a soomon ɲa, a xayixaye. Nuuha d'a tu nan ti jin roxo ɲiiɲen kanma. 12 Bito ɲeri tana dangi falle, a da boore ke wara dagana duxurandi xadi. Ken ta, booren ma xa saage riini.

13 Nuuha wuyin kaman tunmundin d'a siina baanandin xasu fanan koota fana, jin kaawa bakka ɲiiɲen ɲa. Nuuha da fuuren bippen wutu bakk'a yi,

na sellan faayi. A ti: «Ee, **ɲiiɲen** kaawa!» 14 Xasu fillandin tanpillen do **ɲerun** koota, **ɲiiɲen** kaawa pewu-pewu.

15 Alla ti Nuuha da: 16 «An d'an yaqen d'an ren yugun d'an kalluyaxaru, xa bogu fuuren ɲa. 17 Fo yonkinto be xa gaa no, i su bagandi: yeliɲu, daabanu, do **ɲiiɲedufoonu**, i nan bogu, nan saare, nan jiidi, nan gabo **ɲiiɲen** kanma.»

18 Nuuha d'i yaqen d'i renmun d'i kalluyaxarun bogu. 19 Fo yonkinte ke su bogu: **ɲiiɲedufoonu**, yeliɲu, tegefo su gaa dillene **ɲiiɲen** kanma, i su bogu xabiila-xabiila.

20 Nuuha da [sadoxindinnoqun](#) taga [Tunka duumanten](#) da. A da fo raga daaba halaale ke su yi, na fo raga yelin halaale ke su yi, n'i **ɲa** sadaxa biyinte yi sadoxindinnoqun ɲa. 21 Timi liɲen sege bakka sadaxa ke yi nan kiɲe Tunka duumanten ɲa. A ti du da: «Tonɲun ya ni haadamarenmen sondonmen buren ni gell'a tugunne, x'in ntaxa **ɲiiɲen** langana d'a y'abada. N ntaxa fo yonkinten su xa halakini keeta, xoy'in ga d'a **ɲa** moxo be.

22 Na **ɲiiɲen** kanma toxo ke moxo yi:

tippe, feteye,

mulle, jebere,

kiinaye, xaaxo,

kiye, do wuro,

ku nta yillen'abada.»

[Laayidun wutiye Nuuha da]

## 9

1 Alla da bereke ro Nuuha d'i ren yugu ku yi, nan t'i da: «Xa saare, axa nan gabo, na **ɲiiɲen** kanma faga. 2 **ɲiiɲen** daabanun su nan xaay'axa da, nan kan'axa yi, kanmun yeliɲun do daaba su gaa dillene **ɲiiɲen** kanma, do jin **ɲexon** su, i war'axa da. 3 Fo yonkinten su, n d'a kin'axa yi biraado yi, xoyi



funtifoonun moxo, n d'i su war'axa da. 4 Waxati su, axa ga na ɲi tiyen yigana, a nan ɲi yonkin ga bog'a yi, ken ga ni foren ɲa. 5 Axa bireyen jonginten n'axa foren ya yi. Ken saabuda, n w'axa foren tanbon tugana. N w'a tanbon tugana daaban do haadamarenmen su yi, sere be nda sere foren joxi, a tanbon wa tugeen'a me yi.

6 Sere be nda haadamarenme foren joxi,

haadamarenme ya n'an xa foren joqo,

baawo haadamarenmen tege Alla sawuran ya yi.

7 Axakun beenu ga ni, xa nan saare,

axa nan gabo nan sanqi ɲiiɲen kanma.»

8 Ken bire, Alla daali Nuuha d'i ren yugu ku da: 9 «Nke Alla, n w'in laayidun sabatindin'in d'axa naxa, d'axa bonconɲu beenu gaa riin'axa falle, 10 a do tegefo yonkinte su gaa d'an batte: yeliɲu, kaaduganko, gunduganko, do fofo ga bogu d'axa batten ɲa fuure ke noxo, a do ɲiiɲen kanma fo yonkinten su. 11 N w'in xannun kinn'axa yi, n ntaxa tegefo yonkinten su buruxana ti tuufaana ɲaamen ɲa keeta. Tuufaana ntaxa riini na ɲiiɲen halaki.

12 «N laayidu ke taagumancen faayi, n gaa ke be sabatindin'in d'axa naxa, do fo yonkinte su gaa d'axa batte, d'axa bonconɲu beenu gaa riini falle:

13 N d'in jaagubundanɲen ro tabullen noxon ɲa, m'a na ɲa laayidu ke taagumancen ɲa, n do ɲiiɲen naxa. 14 Bire b'in ga na tabullun kafu me yi ɲiiɲen kanma, bundanɲe ke ga bange tabullen ɲa, 15 ken ɲ'in wa sinmen'in d'axa laayidun ɲa, kafiini fo yonkinten su yi, ferigankon su: jin ntaxa ɲaana tuufaana yi, na tegefoonun su buruxa. 16 Bundanɲe ke ga na bange tabullen ɲa, n w'a faayini, m'a n'in haqilen yanqand'in do ɲiiɲen fo yonkinton laayidu duumanten ɲa, a do ferigankon su.

17 «Ke ya ni laayidu ke taagumancen ɲa, n do ɲiiɲen tegefo yonkinten su naxa.»

[Nuuha d'i renmun sikki]

18 Nuuha renmu beenu ga bogu fuuren ɲa faayi ku yi: Saami, Haami, do Yaafasi. Haami ni Kanaana faaba ya yi. 19 Nuuha do ku renmu sikki yan da ɲiiɲen kanma faga. 20 Nuuha joɲa soxono ya. A da [reese tinje](#) yogo lori. 21 Koota yogo, a da [reesenxoncin](#) mini nan mande, m'a ga'i yiraamun walla tilliisen wure. 22 Haami, ken ga ni Kanaana faaba yi, a d'i faaba duuron wori, a bogu n'a laxam'i waaxinun da. 23 Saami do Yaafasi, kun da Nuuha yiraame yogo wutu n'a sax'i kunkun ɲa, nan fallandaga katt'i faaba yi, na yiraamen xuf'a yi, i d'i yaaxon xiti, kuud'i nan max'i faaba duurunbinnen wori. 24 Bire be, Nuuha haqilen ga ri, a ren yugu tugunne ke ga da ke be ɲa, a d'a mugu. 25 Ken ga ɲa, a d'a langa nan ti:

Hari na Kanaana halaki!

Hari n'a ɲ'i waaxinu ku da komo fallanke yi.

26 Ken falle, a ti xadi:

Tiigayen wa Alla da, ken ga ni [Tunka duumanten](#) ɲa, Saami Alla.

Yaarabi, Kanaana nan ɲa kome yi Saami da.

27 Yelli Alla gan na wasaye ɲa Yaafasi da,

a nan taaxu Saami tilliisen wure,

na Kanaana ɲaɲ'i da kome yi!

28 Tuufaana ɲaamen falle, Nuuha da kanmo sikki do tankerege siine bire.

29 Bire be Nuuha wuyin ga kiɲe kanmo kabi do tankerege siine yi, a faati.

[Nuuha renmun taarexu 10:1-11:9]

## 10

1 Tuufaanan jin dangi falle, Nuuha renmu ku sikki, Saami, Haami do Yaafasi, i da funtifoounun kita. I taarexun faayi.

[Yaafasi renmu]

2 Yaafasi ren yugun ni Gomeri, Magoogi, Madayi, Yawaani, Tuubali, Mesexi do Tirasi.

3 Gomeri ren yugun ni Asikanaaji, Rifaata do Togaraama.

4 Yawaani ren yugun ni Elisa, Tarisiisi, Kitinu do Dodaniinu.

5 Ku yan sanqi dunden kanma, do geejillaqun ŋa, nan taxandi jamaanun do me naxa: xabiila-xabiila, baane su d'i jama, d'i xanne.

[Haami renmu]

6 Haami ren yugun ni Kuusi, Misira, Puta, a do Kanaana.

7 Kuusi ren yugun ni Seeba, Haawila, Sabata, Raama, a do Sabatexa. Raama ren yugun ni Seeba do Dedaani.

8 Kuusi da Namuruuju xa saara, Namuruuju ke be ga **ŋa** yugu saake yi **ŋi**ŋen kanma. 9 [Tunka duumanten](#) da Namuruuju **ŋa** xa**ŋa**ana saake yi, ken ya ni, a ga ri taalin ŋa: Xa**ŋa**ana saake ke xoyi Namuruuju. 10 A maranden debi fanon ni Baabila, Erexu, Akada do Xaleena ya yi, Baabila **ŋi**ŋen kanma. 11 A bogu Baabila nan daga Asuura, na Niniwe taaxundi no, a do Rehoboto-yiira, do Kaala. 12 A da debi xooxe taaxundi Niniwe do Kaala naxa. Ken toxo ni Reseeni.

13 Misira ni Luudinun do Anaaminun xooxo ya, a do Lahaabinun do Nafatuuhinu, 14 kafiini Pataruusinun do Kasaluuhinu, a do Kafatoorinun ŋa. Filisitinin bogu Kasaluuhinu ku ya yi.<sup>k</sup>

15 Kanaana renmun ni Cidooni, ken ni sooman ya, a do Heeti.

16 Kanaana ya ni Yebuusinun xa xooxo yi, a do Amoorinun do Girigaasinu, 17 Hiiwinu, Araaxinu, Siininu, 18 Arawaadinu, Camaarinu,

kafiini Hamaatinu. Ken falle, Kanaana xabiilan sanqi-sanqi. 19 Kanaana jamaanen w'a wuttu Cidooni yi, katti Garaara, ma Gaasa banne, a do Sodoomu, Amooru, Adeema, do Ceboyima, ma katti Laasa. 20 Ku ya ni Haami soxoodin na, baane su d'i xabiila, d'i xanne, d'i jamaane, d'i jama.

[Saami renmu]

21 Saami, ken ga ni Yaafasi gida yugu xooren na, a xa ya ni [Abaraaninun](#) d'i bonconjun su xooxo yi. 22 A renmun ni Elaamu, Asuura, Arifaxisaadi, Luudu, a do Araama.

23 Araama renmun ni Ucci, Hulli, Geteri, a do Maasi.

24 Arifaxisaadi renmen ni Selaaxa. Ke Selaaxa da Abaraani saara.

25 Abaraani da ren yugu filli kita, baanen toxo ni Pelege, [a wure ga ni: «taxandiye,»] baawo, a waxatin na **niijen** taxandi. A xoxonen toxon ni Yaxataani.

26 Yaxataani renmun ni Alimodaadi, Saleefi, Haccarimaweeti, Yara, 27 Hadoraami, Ujali, Dixaala, 28 Ubaali, Abimayeeli, Seeba, 29 Upira, Haawila, a do Yobaabi. Ku su ni Yaxataani renmun ya yi. 30 I taaxunton **ni**, n'a wutu Meesa, katti Sefaara giden na, kinbakka.

31 Ku fo koninto ya ni Saami soxoodin na, baane su d'i xabiila, d'i xanne, d'i jamaane, d'i jama. 32 Ku ya ni jama be ga bogu Nuuha ren yugu ku yi, baane su d'i bonsonjun d'i xabiila. Tuufaana naamen dangi falle, xabiilanu ku su bogu ku ya yi, nan sanqi **niijen** kanma.

[Baabila soororon tagande]

## 11

1 Waxati dangi, **niije** ke su **ni** xan baane ya koono, sefe kitti baane.

2 Koota yogo, soron forogonto gilli kinbakkan na, i da baran xullu xoore

wari Baabila **niijen** na, i xosi taaxu no. 3 I ti me da: «O na tuufan katu n'a biyi.» Ken na, tuufan da gidinsigiran sir'i da, godoronjin da doorinsigiran sir'i da. 4 Ken falle, i ti: «O na duudandebe taga, na soorono gille sigind'a yi, a tonben gaa **kiene** kanmun na. Ken na, o na **na** toxonto yi, kuud'o n maxa sanqi do **niijen** kaaran su yi.»

5 Fi falle, [Tunka duumanten](#) yanqa bakka kanmun ɲa, nan ri debe ke faayi, a do soorono gille ke be haadamarenmun ga d'a taga. 6 A ti du da: «Ku faayi ga kafi me yi nan ɲa jama baane, i wa xan baane koono, ke faay'i gollen joɲaarun ya yi. Saasa, fofo ra ntax'i kaɲan'i golle danbe su ɲanɲen ɲa. 7 Ken ɲ'o n yanqa, o n'i xanne ke ɲaxami, kuud'i n kori me faamunu.» 8 Ken noxo du, Tunka duumanten d'i sanqi bakka non ɲa do ɲiiɲen kaaran su yi, ken ga ɲa, i tuuma debe ke taganden ɲa. 9 Ke ya saabuda, debe ke gaa xiriini Baabila, [a wure ga ni: «ɲaxami,»] baawo Tunka duumanten da haadamarenmen xannen ɲaxami non ya yi. Non ya ni xadi, a ga d'i sanqi do ɲiiɲen kaaron su yi.

[Saami taarexu 11:10-26]

[Saami kaadunkon taarexu]

10 Saami kaadunkon taarexun faayi: Tuufaanan dangi falle ti siino filli, na Saami wuyin toxo kame siine, a da Arifaxisaadi saara. 11 Ken falle, Saami da kamo karagi siine bire, a da renmu tana kita.

12 Bire be, Arifaxisaadi wuyin ga kiɲe tanjikke do siino karagi, a da Selaaxa saara. 13 Ken falle, a da kamo naxati do siino sikki bire, a da renmu tana kita.

14 Bire be, Selaaxa wuyin ga kiɲe tanjikke siine, a da Abaraani saara. 15 Ken falle, a da kamo naxati do siino sikki bire, a da renmu tana kita.

16 Bire be, Abaraani wuyin ga kiɲe tanjikke do siino naxati, a da Pelege saara. 17 Ken falle, a da kamo naxati do tanjikke siine bire, a da renmu tana kita.

18 Bire be, Pelege wuyin ga kiɲe tanjikke siine, a da Rewu saara. 19 Ken falle, a da kamo filli do siino kabi bire, a da renmu tana kita.

20 Bire be, Rewu wuyin ga kiɲe tanjikke do siino filli, a da Seruga saara.

21 Ken falle, a da kamo filli do siino ɲeri bire, a da renmu tana kita.

22 Bire be, Seruga wuyin ga kiɲe tanjikke siine, a da Nahooro saara.

23 Ken falle, a da kamo filli siine bire, a da renmu tana kita.

24 Nahooro wuyin ga kiɲe tanpille do siino kabi, a da Teera saara. 25 Ken falle, a da kame do siino tanmi do kabu bire, a da renmu tana kita.

26 Teera wuyin ga kiɲe tanɲere siine, a da Ibiraama do Nahooro do Haaraani saara.

## **[Joppayen taxandi fillandi: 11:27–50:26: Ibiraama katti Yuusufu]**

[Ibiraama d'i faaba Teera taarexu 11:27-25:11]

[Teera kaadunkon taarexu]

27 Teera kaadunkon taarexun faayi: Teera da Ibiraama do Nahooro do Haaraani saara, Haaraani da Luuti saara. 28 Haaraani faat'i faaba Teera kaane, n'a tox'i saaredeben ɲa Uri, ken gaa Kasaadinun maran ɲa.

29 Ibiraama do Nahooro yaxarinwuti. Ibiraama yaqen toxon ni Saara, Nahooro yaqen toxon ni Milika, Yisika waaxi, Haaraani ren yaxaren ya ni.

30 Saara ɲa boroƙe yi, renme ma ɲ'a maxa.

31 Teera forogo gilli Uri yi, Kasaadinun maran ɲa, a d'i kaadunko: a ren yugo Ibiraama, a do Haaraani ren yugo Luuti, ken ga n'a ken kisimaren ɲa, a d'a kallu yaxare Saara, Ibiraama yaqƙe ke, kuud'i nan daga Kanaana jamaanen ɲa. I ga kiɲe Haraana, i taaxu non ɲa.

32 Teera da kamo filli do siino karagi bire, ken falle, a faati Haraana yi.

[Ibiraama dagaye Kanaana yi]

## **12**

1 [Tunka duumanten](#) daali Ibiraama da: «Bog'an jamaanen ɲa, an n'an koren toxo, an nan bog'an faabankan ɲa, an nan daga jamaane b'in ga'a koyin'an ɲa. 2 N wa riini jama xoore bog'an ɲa, na bereke r'an ɲa, n'an toxon wurugi, n'an ɲa bereken follaƙen ɲa. 3 N wa sere berekindini, sere be ga duw'an da, na sere langa, sere be ga d'an langa, na ɲiiɲen xabiilanun su berekindi t'an sababun ɲa.»

4 Ibaraama daga, xoyi Tunka duumanten ga d'a k'a da moxo be. Luuti xa daga d'a batte. Ibaraama ga **ɲi** bakka Haraana, a wuyin wa tanɲere do siino karagi. 5 A d'i kaagunyaxare Saara wutu, d'i waaxin ren yugo Luuti, i do naaburu, do komo beenu ga **ɲ'i** maxa Haraana. I bogu nan daga Kanaana **ɲiɲen** ɲa.

6 Ibaraama da jamaanen kutu nan daga Sixemu, katti More yitti xooren noqu. Ken waxati, Kanaanankon **ɲi** ken jamaane yi. 7 Tunka duumanten bange Ibaraama da, nan ti: «N riini ke jamaane kin'an bonconɲun ya yi.» Ibaraama da [sadoxindinnoqun](#) taga Tunka duumanten da, ken be ga bang'a da non ɲa. 8 Ken falle, a yille bakka no, nan daga giden ɲa Beeteli kinbakka. A d'i tilliisen banba Beeteli do Aayi naxa. Beeteli wa kinɲennan ɲa, Aayi wa kinbakkan ɲa. Non xa yi, a da sadoxindinnoqun taga Tunka duumanten da, nan xirindi ti Alla toxo, Tunka duumante. 9 A fonne fonnen daga katti [Negeba](#) yi, Kanaana banboxun ɲa.

[Ibaraama dagaye Misira]

10 Dullen ro jamaanen ɲa. Ibaraama yanqa katti Misira yi, kuudo nan taaxu no, baawo, dulle ke xoto jamaanen ɲa. 11 Bire b'i ga tinko Misira yi, a t'i yaqe Saara da: «An d'a wori de, an woriyun ga n faranpara moxo be, 12 Misirankon ga n'an wori, i tin'in yaqen ya n'an ɲa, i w'in karini, n'an toxo bireene. 13 Ken kuɲa, an n'a t'in maarenmen ya n'an ɲa, m'in na xeeru kita d'an batten ɲa. N yonkin xa na kisi t'an ɲa.»

14 Bire be Ibaraama ga kiɲe Misira yi, Misirankon d'a wor'a yaqen faranparen ni moxo siri. 15 [Misira tunkanyugon](#) gollinɲaɲaanon yinmankon xa d'a wori, n'a maxankutu tunkanyugon da. Ken ɲa, i do Saara daga tunkanyugo ke noqu. 16 A da Ibaraama doro ti Saara sababun ɲa, na xeerin **ɲ'a** da, na tanmison kin'a yi, a do naanun do farun do komo yugun do komo yaxarun do fari yaxarun do **ɲogomo**. 17 Xa, [Tunka duumanten](#) da watti xoto wara tunkanyugo ke d'i kan ɲa, do Saara batte, Ibaraama kaagunyaxare ke. 18 Ken ɲa, tunkanyugo ke da Ibaraama xiri nan t'a da: «An da manne xa **ɲaɲ'in** ɲa kundu? Mann'an ga ma t'an yaqen ya ni? 19 Mann'an ga t'in d'an maaren yaxaren ya ni, m'in ga'a wuttu yaqe yi? Saasa ke, an yaqen faayi, a rag'an nan daga.»

20 Tunkanyugo ke da soro sax'a kanma, nan dag'a d'i yaqen wara kille, a do foofo ga'a maxa.

[Ibiraama do Luuti fataye bakka me yi]

## 13

1 Ibiraama d'i kiteyen su, kafiin'a yaqe Saara, a do Luuti, i girindindi bakka Misira yi, nan teje [Negeba](#).

2 Ibiraama ni naaburu siginten do kanɗen do goden bannan ya yi. 3 A fonne fonnen daga, nan giri [Negeba](#), nan daga ma Beeteli do Aayi naxan ɗa, a tilliisen ga ɗi noqu be. 4 Ken ni noqu ke be Ibiraama ga da [sadoxindinnoqun](#) sigindi non ɗa ya ta fana, a xirindi ti [Tunka duumanten](#) ɗa no.

5 Luuti xa gaa do Ibiraama batte ke yi, nan do tanmisen w'a xa maxa, a do tilliisu. 6 I naaburen nan gaba toxodoome danɗa, baawo sokken ma ɗi bakka. 7 Gajanɗe yogo xa ro Ibiraama nagaanaanon do Luuti nagaanaanon naxa, ke su kanma Kanaanankon do Perisinun xa taaxunten wa ɗiɗe ke kanma. 8 Ken ya ga ni, Ibiraama ti Luuti da: «N lenme, haqu toxo! Laxadun gajanɗen nta sir'inke d'anke naxa, a nta sir'o nagaanaanon naxa, baaw'o ya ni baane. 9 ɗiɗen su faay'an wure, an ra wa booxene bakk'in ɗa, an ga na daga teyen ɗa, nke na daga noogen ɗa, an ga na daga noogen ɗa, nke na daga teyen ɗa.»

10 Luuti d'i yinmen wutu nan faayindi, a d'a wori Yarade fallaqen su xayen ya ni, nan dag'a wara ma Cowaara yi, ken d'a ɗi Tunka duumanten ma Sodoomu do Amooru kara<sup>1</sup>. Fallaqu ku ɗi xoyi Tunka duumanten naaxon do Misira jamaanen moxon ya yi. 11 Luuti da Yarade fallaqu ku sugandi, nan daga katti kinbakkann ɗa. Ibiraama do Luuti fate bakka me yi kundu ya yi. 12 Ibiraama toxo Kanaana jamaanen ɗa, Luuti daga taaxu do fallaqen debun ɗa, n'i tilliisun banba Sodoomu banɗe. 13 Sodoomunko ni allankutaanon ya yi, i wa Tunka duumanten kutana t'i golli buru gabe yi.

### [*Tunka duumanten laayidu*]

14 Luuti do Ibiraama fate falle bakka me yi, Tunka duumanten daali Ibiraama da: «An yinmen wutu, an nan faayindi gell'an sigira ke yi, katti saahelin do banboxun ɗa, a do kinbakkann do kinqenna, 15 baaw'an yaaxen gaa ke jamaane be yi, n w'a su kinn'an ɗa, n'a kin'an bonconɗun ɗa abada. 16 N wa riin'an bonconɗun gabondi xoyi seyinjuran moxo, sere be nda kati



seyinjuran yirigana, an na kat'i xa yirigana. 17 Giri Ibiraama! An na jamaane ke su tera, baaw'in riin'a kin'an ya yi.»

18 Ken ga **ɲa**, Ibiraama d'i tilliisun gana katti Maamere yitti xooron banɲe, Heboorona kaaran **ɲa**, nan taaxu no. A da [sadaxindinnoqu](#) taga Tunka duumanten da non **ɲa**.

[Luuti bagandiye komaaxun **ɲa**]

## 14

1 Bire be, Baabila tunkanyugo Amarafala ga **ɲi** fankan **ɲa**, do Elasaara tunkanyugo Ariyooxa, a do Elaama tunkanyugo Kadarilamoori, kafiini Goyimi tunkanyugo Tidaali, 2 i da Sodoomu tunkanyugo Beera gaja, a do Amooru tunkanyugo Birasa, kafiini Adeema tunkanyugo Sinebu, ken do Ceboyima tunkanyugo Semabeeri, a do Beela tunkanyugo, ken ga ni Cowaara yi. 3 Ku tunkanyugu karagi kafi me yi, na laayidun wutu me da Sappinxaaren **ɲa**, ken ga ni geeji be **ɲexe** ga nt'a yi lenki.

4 Gajannɲen sababun ni: ku tunkanyugu karagi da siino tanmi do fillo **ɲa** komaaxun **ɲa** Kadarilamoori maxa, siina tanmu do sikkandi, i muriti.

5 Siina tanmu do naxatandi, Kadarilamoori do tunkanyugu beenu ga **ɲi** d'a batte, i da Refaayinun gaja Asiterooti-xarinayimi **ɲiɲen** kanma, na Suusinun gaja Haama **ɲiɲen** kanma, na Eminun gaja Xiriyatiimi nappo **ɲa**, 6 na Hoorinun gaja Seyiri gidun kanma n'i su ni, nan dag'a wara ma El-paraana, gunjuran kaaran **ɲa**. 7 Ken falle, tunkanyugu ku naxati saage riini katti Ayini-misipaati yi, ken ga ni Xadesi, na Amaleexinun debun su gaja nan duguta, na Amoorinu be taaxunten gaa Haccaccooni-tamara **ɲiɲen** kanma yi gaja n'i ni.

8 Ken bire, Sodoomu do Amooru do Adeema do Ceboyima, kafiini Beela tunkanyugo, i bogu nan **ɲa** kurenkitten **ɲa** Sidimi nappo ke yi, 9 na Kadarilamoori d'i jaman gaja non **ɲa**. Gajanne ke na ku naxati do baanu ku karagi ya naxa. 10 Gedi gabu **ɲi** Sidimi nappo ke yi, godoronjin ya n'i ya. Sodoomu do Amooru tunkanyugu filli wurunten xen'i noxo, kuttun wuru nan daga giden **ɲa**. 11 Ken moxo yi, i da Sodoomu do Amooru naaburen su wutu, n'i biraadon su wutu nan daga t'i ya. 12 I da Ibiraama waaxi ke

renme Luuti xa raga, nan daga t'a yi, a d'i kittidufon su, baaw'aken taaxunten ɲi Sodoomu ya yi.

13 Wuraano ku yogo ri abaraanillenme Ibiraama xibaari, a taaxunten gaa Maamere yitti xooron banɲe, Maamere ke be ga ni Amoori bonconɲe yogo yi, Esakoli do Aneri waaxin ga ni, ku su demu na laayidun wutu do Ibiraama yi. 14 Ibiraama ga d'a mugu nan t'i maarenmen kittidullege, a da kamo sikki do kurallenmo tanmi do segu kafu me y'i kan yugu saakon ɲa, na tunkanyugu ku batu, ma Daana banɲe. 15 A d'i kurallenmon taxandi, sappa-sappa, nan xenu xonno ku yi do wuron ɲa, n'i xoso, n'i batu dagana ma Huubata be gaa Dimasixa saahelin ɲa, 16 nan saage t'i kittidufoonun su yi, a d'a maarenme Luuti d'i kittidufoonun su, kafiini yaxarun d'a kaadunkon kuttu.

[Maliika-cedeqi duwanɲe Ibiraama da]

17 Ibiraama saage falle bakka Kadarilamoori gajanɲen ɲa, a ga d'a do tunkanyugu beenu su ga doome yi ni, Sodoomu tunkanyugon bogu n'a gemundi Saawe napon ɲa, ken ga ni tunkanyugon napon ɲa. 18 Salaamu tunkanyugo Maliika-cedeqi yan da buurun do dolon bagandi. Aken ni Alla wuruginten sadaxakiɲandaana ya yi. 19 A duwa Ibiraama da nan ti:

«Alla na bereke ro Ibiraama yi,

Alla ke be ga ni Kaman wuruginten ɲa,

kanmun do ɲiiɲen tagandaana.

20 Bereken wa Alla da, Alla wuruginte,

Alla ke be ga d'an xonnon kin'an ɲa.»

Ibiraama do fofo ga giri gajallan ɲa, a d'a su taxandi tanmundin kin'a yi jakka.

21 Sodoomu tunkanyugon xa ti Ibiraama da: «Soro ku kin'in ɲa, xa naabure ke, an yinme na ken wutu.» 22 Ibiraama t'a da: «N w'in kitten wuttu nan kuna ti [Tunka duumanten](#) ɲa, Alla wuruginte, kanmun do

ɲiɲen tagandaana. 23 Hari toromojo ma seyinfunci baane, n nt'a wuttu bakk'a yi, an nan maxa daga ti: "Inke yan da Ibiraama bannaaxundi." 24 N nta fofo wuttu du da, gant'in kurallenmon ga da fo be yiga, a do ku beenu ga da laayidun wut'in da: Aneri do Esakoli, a do Maamere, kun xa w'i taqen wuttu.»

[Alla laayidu, Ibiraama da]

## 15

1 Ku su dangi falle, [Tunka duumanten](#) bange Ibiraama da nan t'a da: «Ibiraama, maxa kanu, nke ya n'an tangandaanan ɲa xoyi xodore. N wa riini tugaadi xoore kin'an ɲa.» 2 Ibiraama jaabi: «N Kama, Tunka duumante, n faayi riini faati, renme nt'in maxa, an riini manne kin'inke yi? Dimasixanke Eliyejeeri yan riin'inke kan xayen wutu. 3 An ma bonconɲe kin'in ɲa, n kan noxon renme yogo yan riin'in xayen wutu.» 4 A faayi, Tunka duumanten ga d'a jaabi ke be yi: «Ken nt'an xayen wuttu, an yinne tikkallenmen yan riin'an xayen wutu.» 5 Ken falle, a d'a bagand'i tilliisen wure nan t'a da: «Kanmu ke faayi, an na saanu ku jaate, sell'an ga na kat'i jaatene. An bonconɲun riini gabo kundu ya.» 6 Ibiraama toɲondi ti Tunka duumanten ɲa, ken saabuda, Tunka duumanten d'a jaate teleɲonte yi.

7 A t'a da xadi: «Nke ya ni Tunka duumante be ga d'an bagandi Uri, Kasaadinun maran ɲa, kuudo na ke ɲiɲe kamanaaxun kin'an ɲa.» 8 Ibiraama ti: «N Kama Tunka duumante, manne taagumance n'a koyin'inke yi t'inke wa riini ke ɲiɲe mara?» 9 Tunka duumanten t'a da: «Siinosikkinnallenme raga, an na siinosikkinsugo raga, na siinosikkinjaxandige raga, na boorin xabiilanu filli raga, n'i sadax'in da.» 10 Ibiraama da ku fo koninto su raga, na baane su kara naxaanen ɲa, n'i kettun filli jonkoyi me yi, x'a ma yeliɲu ku kara. 11 Janbanun yanqa tiyu ku kanma, Ibiraama d'i xata.

12 Futuron waxati, xenqo xote da Ibiraama raga, a xosi kuyi, kanuyi xoore do biten ɲa. 13 Tunka duumanten daali Ibiraama da kuɲa: «A tu danqanaaxu kanma, nan t'an bonconɲun wa riini ɲa tuɲaaranko yi wandi jamaane kanma, i w'i ɲaana komo yi, n'i roxondi kamo naxati siine haqe, 14 xa soro beenu ga'i ɲaana komo yi, nke w'i kiitini, ken falle, an bonconɲu ku do naaburu gabe wa bakka, 15 xa, anken wa riini faati xeerin ɲa, wuyi berekinte falle. 16 An yilleyi naxatandin yan saagene riini yere,

baawo, Amoorinun junuubun ma kij'i xenpan ɗa fina, n ga'i xatana bakka yere<sup>m</sup>.»

17 Bire be, biten ga ro moxo siri, Alla da taxamen do tiiden do sunqunkumunten dangindi do tiyi kutunto ku naxan ɗa. 18 Ken koota yi, Tunka duumanten da laayidun sabaɗɗi do Ibiraama naxa nan ti: «N wa ke ɗiije kinn'an bonconɗun ɗa, nan giri Misira fanɗe ke yi, nan dag'a wara Furaata fan xooren ɗa. 19 Noqu ke ni Xeeninun do Xenijinun ya ɗiije yi, a do Xadamooninun 20 do Heetinun do Perisinun do Refaayinun 21 do Amoorinun do Kanaanankon do Girigaasinu, a do Yebuusinuu.»

[Sumayila bangaye]

## 16

1 Ken waxati d'a ɗi Ibiraama yaqɗe Saara ma saar'a da. Xa tunbaari yaxare wa Saara maxa, Misiranke, a toxon ni Haajara. 2 Saara ti Ibiraama da kuɗa: «An d'a wori, [Tunka duumanten](#) m'inke ku renme, an ra wa taarankutiin'in tunbaare ke noqu, a me wa du, n na ren yugo kita bakk'a yi.» Ibiraama d'i yaqɗe Saara feeran batu. 3 Siino tanmi falle ya n'i taaxe Kanaana yi, Saara ga d'i tunbaare Haajara wutu n'a kini Ibiraama yi yaqɗe.

4 Wurun dangi falle Ibiraama do Haajara naxa, a da noxon wutu. A ga d'a tu nan t'i worijaxanten ya ni, a kaman yaxaren fiinun saage roxoon'a maxa. 5 Saara ti Ibiraama da: «Toora be ga'inke kanma, an ya toora ni, nke yan d'in tunbaaren kin'an ɗa, gell'a ga d'i du worijaxinten wori, nke ntaxa jaaten'a maxa keeta, xa, Tunka duumanten na kiitin'in d'an naxa.» 6 Ibiraama t'a da: «An tunbaaren ya ni, a n'an mareyen ya yi, fo be ga'n'n liɗ'an da, ken ɗaɗ'a yi.» Saara da tooran taɗand'a yi ke ya yi, ma Haajara ga wurun'a yi nan laato bakk'a yi.

7 Tunka duumanten maliikan da Haajara ɗi jinyaaxe yogo kaaran ɗa gunjura, Suura killen ɗa. 8 A ti: «Haajara, Saara tunbaare, an giri minne? An dagana minne?» A ti: «N wurunu laatono bakk'in kaman yaxare Saara ya yi.» 9 Tunka duumanten maliikan t'a da: «Saage katt'an kaman yaxaren ɗa, an na du maxayanq'a da. 10 N wa riin'an bonconɗun gabondi, gaboye su xenpa, i ra ga nta yirigeene gaboyen maxa.

11 An worijaxinten ya faayi kundu,  
an wa saarene ti ren yugo yi,  
an n'a toxora Sumayila, [a wure ga ni: «Alla w'a mukku,»]  
baawo, Tunka duumanten d'an tooran wori.

12 A wa riini ɲa balanbelen ɲa<sup>n</sup>,  
a kitten wa be su yi,  
be su xa kitten w'a yi.

A wa riini taax'i maarenmen su laatoyen ɲa.»

13 Tunka duumanten be ga sefe Haajara da, Haajara d'a toxon xiri Alla worindaana, baaw'a ti: «Tonɲun tonɲu, xoy'inke ra wa Alla walla n'in biranten toxo?» 14 Ken ya saabuda ni, gede ke ga toxore: Lahayi-royi, a wure ga ni ɲalinten wallaanan gede, ken gaa Xadesi do Beredi naxa.

15 Haajara jiidi ti ren yugo ke yi. Ibaraama da renme ke toxora Sumayila,  
16 ken d'a ɲi Ibaraama wuyin wa tansege do siino tunmi.

[Alla laayidun kurunbaaxuye Ibaraama da]

## 17

1 Ibaraama wuyin gaa tankabe do siino kabi, [Tunka duumanten](#) bang'a da nan ti: «Nke ya ni [Alla Katudanken](#) ɲa, an bireyen ɲa d'in batte, an na ɲa seri tinmante yi. 2 N w'in laayidun kurunbanxun'an da, n'an bonconɲen gabondi, gaboye su xenpa.» 3 Ibaraama sujudi ɲiɲen ɲa.

Alla t'a da kuɲa: 4 «N faayi laayidun kurunbaaxun'an da: an wa ɲaana xabiila gabu xooxo yi. 5 An ntaxa xiriini Ibaraama, [a wure ga ni: «faaba wuruginte,»] xa, an toxon wa ɲaana Ibrahiima, [a wure ga ni: «xabiila gabu faaba,»] baaw'in w'an ɲaana xabiila gabu faaba yi. 6 N w'an gabondini gaboye su xenpa, na xabiila gabu bog'an ɲa, na tunkanyugun bog'an ɲa. 7 Ke laayidu wa sabatin'an da, n'a ɲa laayidu duumanten yi, n'a

sabatind'an bonconɗun d'i yillayun su da, kuud'in nan ɗa Kamane y'an da, nan ɗa Kamane y'an bonconɗun da. 8 An faayi mukkaaxun ɗa ɗiije ke be kanma, Kanaana ɗiije, n wa riin'a kamanaaxun kinn'an d'an bonconɗun ɗa, kuyi duumanten, nke yan riini ɗaɗ'i Kaman ɗa.

9-10 «N laayidun tanga, an bonconɗun d'i yillayun su n'a tanga. Laayidun taagumancen faayi ke: an d'an bonconɗu, fo yugon su, xa nan sunne.

11 Axa sunnanden wa ɗaana laayidun taagumancen ɗa, n d'axa naxa.

12 Axa yillayun su yi, ren yugo su ga kiije bito segi, an n'a sunnandi. Ke taagumance n ro yugon su yi, ke be ga saare kan ɗa, walla ma ke be ga xobe, ma walla mukke ren yugo, an yinme soxoodi ga fe, an n'a r'a su yi.

13 An kan ren saaranten su, a do ke be ga xobe, n laayidun taagumancen nan ɗa laayidu duumanten y'axa faton ɗa, 14 xa, yugo su ga ma sunne, a wa xateene bakk'i xabiilan ɗa, baaw'a m'in laayidun taagumancen tanga.»

[Laayidun xayiwutaana]

15 Tunka duumanten daali Ibrahiima da xadi: «An kaagunyaxare ke, max'a xiri Saara yi keeta, [a wure ga ni: «tunkallenme,»] xa, an wa saagen'a xilli Saaratu [a wure ga ni: «n tunkallenme.»] 16 N w'a berekindini moxo siri, na ren yugo kin'an ɗa bakk'a yi, xabiila gabu wa bakk'a yi, tunkanyugun xa wa bakk'a yi.» 17 Ibrahiima sujudi ɗiijen ɗa, nan soyi. A ti du da: «Yugu xase kame siine, ma yaxarin xase tankabe siine wa renme kitta harisa?» 18 Ibrahiima ti Alla da: «An ga na Sumayila birand'o da n'a berekindi, ken wase.» 19 Alla ti ken ya yi: «Danqanaaxu kanma, an yaqe Saaratu wa riini ren yugo saar'an da, an w'a toxorana Isiyaaxa. N w'in laayidun sabatindini d'a batte, a d'i bonconɗu, n'a ɗa laayidu duumanten yi. 20 Sumayila be ga ni, n d'an duwaawun mug'a da, n w'a berekindini, n'a jiidi, n'a gabondi, gaboye su xenpa. Yinmanko tanmi do fillo wa bakk'a yi, a wa ɗaana xabiila xooore yi, 21 xa, n n'in laayidun sabatindini do Isiyaaxa ya batte, Saaratu gaa ke be saaran'an da waaga dan kundu.»

22 Bire be, Alla do Ibrahiima ga duguta sefen ɗa, a sege. 23 Ken koota baane su, Ibrahiima d'i ren yugo Sumayila raga n'a sunnandi, a do leminu beenu ga saar'a kan ɗa, do ku beenu ga xobe. A d'i kan noxon yugon su sunnandi, xoyi Alla ga d'a k'a da moxo be. 24 Ibrahiima gaa sunneene, a wuyin wa tankabe do siino kabi, 25 a ren yugo Sumayila wuyin wa siino tanmi do sikko. 26 Ke moxo ya ni, Ibrahiima ga d'i ren yugo Sumayila

sunnandi, 27 a do yugo su ga saar'a kan ɗa, a do mukkuɗu beenu gaa no, i ga xobe, i su sunne d'a yi.

[Ibrahiima xibaariye ti Saaratu renkitayen ɗa]

## 18

1 [Tunka duumanten](#) bange Ibrahiima da Maamere yitti xooron kaaran ɗa. Koota yi, Ibrahiima gaa taaxun'i tilliisen raqen ɗa, kincigan waxati, 2 a d'i yinmen wutu, m'a yaaxen ga nta yugu sikki yi. A ga d'i wori, a ɗaxali n'i gemundi, nan sujudi. 3 A ti: «N Kama, gell'in gaa xeeri kitan'an ɗa, maxa dang'in ɗa kundu, n'a tox'in ma darontaaxu ɗaɗ'an da. 4 N na ji kin'axa yi, axa n'axa taanun wanqi, axa na tuma ku yittu wure yi fonne. 5 N wa riini ti baasen ɗa, axa n'axa du senbendi t'a yi katt'axa gaa dangini, baaw'axa n'axa xidimandaanan ya noqu.» I ti: «A siro, a deberi xoy'an ga d'a ko moxo be.» 6 Ibrahiima d'a jewondi dagana tilliisen wure katti Saaratu yi, nan t'a da: «A jowondi kuruma, an na muudu sikki fari jura wutu, n'a xooti, n'a deberi buurun ɗa.» 7 Ken falle, a daga goorun ɗa kuruman do kuruma, na gunbullen kate raga, n'a kini yaxanbaane yi, a n'a deberi jowoye.

8 Bire be, i su moxon ga siro, a da xatti xayen do feenen wutu, a do gunbullen biyinte ke, n'i taaxu mukkuɗu ku wure. I yige, n'a yinme toxo sikki do yitten ɗa, i kaaran ɗa.

9 I ga duguta yigeyen ɗa, i t'a da: «An yaqe Saaratu na minne?» A t'i da: «A faayi dooke, tilliisen wure.» 10 I du baananbe yille tini: «Danqanaaxu kanma, n wa saagene riini katt'an ɗa waaga dan ke waxati, an yaqe Saaratu wa ren yugo kitana xa.» Saaratu d'i sefon terinka tilliisen laqen ɗa. 11 Ken d'a ɗi, Ibrahiima do Saaratu xaso na siina gabu kita. Saaratu ma ɗi roono yaxarun laadan ɗa yinme. 12 Saaratu xosi nuxudunsoyi nan ti du da: «Nke ɗeme falle ya ni, n gaa riini worijaxe kita? N kaman yugon xa xaso!» 13 Tunka duumanten ti Ibrahiima da: «Manne ni Saaratu gaa soyini, nan ti: "Tonɗun ɗa, nke wa riini saare, n xa xaso?" 14 Fo ɗanɗen ra wa Tunka duumanten kaɗana ba? Waaga dan ke waxati, n wa saagene riini katt'an ɗa, Saaratu xa wa ren yugo kitana mene.» 15 Saaratu kute nan ti: «Nke ma soyi de!» Baaw'a kenu. Tunka duumanten ti: «Tonɗu, an soyi!»

[Ibrahiima ɗaagande Sodoomunko da]

16 Ken falle, yugu ku sikki giri no, nan teƙe Sodoomu banƙe. Ibrahiima dag'i wara kille. 17 [Tunka duumanten](#) ti du da: «N gaa riini ke be ɗa, n nan xaw'a muxundini Ibrahiima yi ba? 18 N'a toxo Ibrahiima, xabiila xooro senbente yan riini bog'a yi, ɗiɗɗen xabiilan su xa wa berekini t'a sababun ɗa, 19 n d'a sugandi ya kuud'a n'i bonconɗun waaju, a d'i kan noxon seren su, kuud'aken dangi falle, i na Tunka duumanten killen tanga, na fo siren do fo tolonɗon ten golli, n'in sefe koninton sabatindi do Ibrahiima yi.»

20 Ken moxo yi, Tunka duumanten daali Ibrahiima da: «Sodoomunkon do Amooranko, i jalagin gabo, i fo buren kesefo moxo buru. 21 N wa yanqana dagana non faayi, i ga'i jikkunun koon'in da moxo be, gell'i gaa kundun ya.» 22 Yugu ku filli jokki do Sodoomu killen ɗa, xa Ibrahiima siginten tox'i batte, Tunka duumanten jon ɗa.

23 Ibrahiima tinko nan ti: «Xoy'an wa seri sirun halakini do seri bononton batten ɗa? 24 A ra wa ɗaana tankerege seri sire wa debe ke noxon ɗa. Yell'an wa dujeene debe ke su halakini ba? An ra nt'a toqo tankerege ke seri siren da? 25 Na seri siren do seri buren su kiiten ɗa baane yi, n'i kari do me yi. An nan dara ken da. ɗiɗɗen su kiitaanan nan xawa kiiten kutunu ti tolonɗontaaxun ya yi, ma kan moxo?» 26 Tunka duumanten t'a da: «N ga na tankerege seri sire ɗi Sodoomu noxon ɗa, n wa yanpana deben su maxa t'i sababun ɗa.» 27 Ibrahiima saage tini: «An haqutoxo ya de, N Kama! Baaw'inke feti fo, ma doore do xobe. 28 A ra wa ɗaana tankerege ke sere, seri siru karagi w'a kumana. An wa dujeene deben su halakini do kun karagi yi ba?» A t'a da: «N ga na tannaxate do karago ɗi no, n nta non halakini.» 29 A t'a da xadi: «A ra wa ɗaana tannaxate seri sire yan kitene no.» Alla ti: «N nta debe ke halakini na tannaxate seri sire toxo no.» 30 A ti: «Kamane, maxa but'in wure t'in tirindinde ke gaboyen ɗa de! A ra wa ɗaana tanjikke seri sire ya na no?» A ti: «N nta non halakini, n ga na tanjikke ɗi no.» 31 A ti: «A faayi, nke saako nan sefe d'in Kaman ɗa, a ra wa ɗaana tanpille baane ya na no.» A ti: «N nta non halakini, n ga na tanpille ɗi no.» 32 A ti: «N Kama, maxa butu de, n sefene ke ta baane ya, a ra wa ɗaana seri siru tanmi baane ya na no.» Alla ti: «N nta debe ke halakini, n ga na seri siru tanmi ɗ'a yi.»



33 Bire be, Tunka duumanten do Ibirahiima ga duguta sefen ɲa, a daga. Ibirahiima xa saage katt'i noqun ɲa.

[Luutigankon halakiye]

## 19

1 Lellan muraanen biren ɲa, maliikanu ku filli ri Sodoomu na Luuti ɲi taaxunu [deben roraqen](#) ɲa. Bire be, a ga d'i wori, a giri n'i gemundi, nan sujudi ɲiɲen ɲa. 2 A ti kuɲa: «N Kamannu, xa ri yanq'axa xidimandaanan noqu, axa n'axa taanu wanqi nan wuyi. Ken ɲa, axa na furute d'axa killen ɲa.» I ti: «Aayi, o yanqana yere ya.» 3 Luuti xoto d'i ya. I lagari dagana d'a batte. A da mukkunbaasu deber'i da, a do buuru fuuxuntanbali, i d'i yiga.

4 I saxu waxatin gaa kiɲeene, deben yugon su ri yoori kan ɲa, n'a wut'a fonnaxayen ɲa m'a yugu xaso, 5 i d'a gaa me yi: «Luuti, Luuti! Ku yugu filli be ga r'an ka ke yi wuro roye, i na minne? I bagandi riini! O n saxu d'i batte.» 6 Luuti bogu riini katt'i ya bulunɲen ɲa, na laqen texe. 7 A ti: «N maarenmu, n w'axa ɲaagana, xa maxa fo buren ɲa. 8 Saasa ke, ren yaxarin xusu filli w'in maxa, n n'i bagandi katt'axa yi, fo be ga n liɲ'axa da, xa n'a ɲa kun ɲa, xa, ku yugu filli, xa maxa fo ɲeɲ'i ya, baaw'i ri xaliif'in ɲa ya.» 9 I t'a da: «Giri bakka no!» I saage tini me da: «Ke allankome mukkunman ya n ri taaxu yere, saas'a d'i du ɲa kiitaana yi.» I ti Luuti da: «O wa fo ɲaan'anken yinme yi, ken ga n bonont'an mukkunun xallen ɲa.» Ken falle, i d'a teregiɲa, t'i wa baafen xosono. 10 Ken bire, yugu ku filli d'i kittun fuutu do Luuti yi, n'a rondi kan noxon ɲa, na laqen texe. 11 Xa, soro beenu ga ɲi laqen ɲa, i da finkun war'i ya, nan gir'i fo tugunnen ɲa, n'a war'i fo xooren ɲa. I konto laqen kitta.

12 Yugu ku ti Luuti da: «Soro tana w'an maxa debe ke yi ba? An renmun d'an kallunu, maarenme su ga'an maxa debe ke yi, i su bagandi telle, 13 baaw'o wa riini debe ke halaki, i jalagin gabo [Tunka duumanten](#) maxa. A d'o wara riin'i halaki ken ya yi.»

14 Luuti daga katt'i kallu yugun ɲa, ku beenu ga d'a ren yaxarun tanman raga. A t'i da: «Xa gir'axa n bogu debe ke yi, baawo Tunka duumanten faayi debe ke halakini ya.» Luuti kallu yugu ku d'a raga sangaanan ya yi.

15 Bire be fajirin ga yingi, maliikanu ku filli d'a jewondi do Luuti batten ɗa nan t'a da: «Gir'an d'an yaqen nan bogu, a d'anku ren yaxaru filli be gaa no, i n maxa daga halaki ti deben bonontaaxun ɗa.» 16 Bire be Luuti ga sikka fonne, yugu ku filli d'a raga ti kitten ɗa, a d'i yaqen d'i ren yaxarun filli, n'i bagandi katti deben falle, Tunka duumanten hinnayen saabuda.

17 Bire b'i ga kiɗe deben falle, maliika baanen t'a da: «Ayiwa, wuru! An n'an yonkin kisi, max'an falle faayi, maxa sigi nappo ke dingira su yi! Wuru dagana katti giden ɗa, kuud'an nan maxa halaki!» 18 Luuti ti: «N Kama, n w'axa ɗaagana, n nt'a mulla nan daga giden ɗa. 19 N d'an neeman kita yinme du, an d'an hinnayen xa koy'in ɗa nan duguta, n'in yonkin kisi. Nke ra nta wurunu dagana giden ɗa, balaawun nan max'in kita killen ɗa, n gaa kalla. 20 Ken debillenme gaa dooke yi nan roxo, saasa ke, n wa wurunu dagana non ɗa, a n tinka wuraana da, n yonkin na kisi ke fi xoore yi.» 21 Maliika ke t'a da: «A siro, n duɗ'an muurifon ɗa, an gaa do debe ke be yi, n nta balaawu yanqandini no. 22 Ken kuɗa, a jowondi kuruma, an nan wuru dagana no, baaw'in ra nta fofo ɗaana, an ga ma kiɗe non ɗa.» Ken ya saabuda ni debe ke toxon ga xiri Cowaara [a wure ga ni: «fo tugunne.»]

23 Kiyen gaa bakka, Luuti kiɗe Cowaara. 24 Ken falle, Tunka duumante yan da tinbiritin do yinben guuji Sodoomu do Amooru kanma, gilli kanmun ɗa. 25 A da kun debu d'i taaxaanon su dopp'i xannun kanma, a do nappoonun d'i funtifoounun su, ti yinbu ku yi. 26 Xa, Luuti yaqen d'i falle faayi, a yille nan ɗa sappintunguron ɗa.

27 Ibrahiima furute dagan'i do Tunka duumanten sigitaanu ku yi. 28 A teɗe Sodoomu do Amooru do nappoonun ɗa. A d'a ɗi tiidinbinnen wa donqono kanmun ɗa.

29 Bire be, Alla gaa nappodunko halakini, a sinme Ibrahiima yi, ken saabuda, a gaa balaawun yanqandini Luuti deben kanma, a da Luuti bagandi.

[Luuti bonconɗu]

30 Waxati dangi falle, Luuti kanu taaxunu Cowaara, ken ya saabuda, a d'i ren yaxaru ku filli ga giri no, nan daga taaxu gidinkunmen ɗa. 31 Koota yi, ren yaxarin xooɗen ti fo tugunnen da: «O faaba xaso, ayiwa, yugo ntaxa jamaanen ɗa, a gaa riini katt'o yi xoyi duna su laadan moxo. 32 O nta

faayini, na dolon minind'o faaba yi, nan saxu d'a batte, o na funtifo kit'a da.» 33 Ken wuro su yi, i da faaben minindi, ren yaxarin fanan daga saxu d'a batte. Faaben ma bog'a saxunten seeda, a ma bog'a girinten seeda.

34 A bita filla, ren yaxarin xoore ke ti fo tugunnen da: «Wuri, nke saxu d'o faaba yi. Wuro ke xadi, o n'a minindi, an xa na daga saxu d'a batte, o na funtifo kit'a da.» 35 I da faaben minindi ken wuro xa yi, ren yaxarin tugunne ke xa daga saxu d'a batte. Faaben ma bog'a saxunten seeda, a ma bog'a girinten seeda.

36 Luuti renmu ku filli su da noxo wut'a da ke moxo yi. 37 Ren yaxarin xoore ke saare ti ren yugo yi, a d'a toxora Mowaaba [a wure ga ni: «n faaba soxoodi»]. A ken ya ni Mowabanun xooxo yi. 38 Ren yaxarin tugunne ke xa saare ti yugo yi. A d'a toxora Beni-amoni [a wure ga ni: «n xaabilan ren yugo»]. A ken ya ni Amoninun xooxo yi.

[Abimeleexi d'i kaadunkon watuye do Saaratu batte]

## 20

1 Fi falle, Ibrahiima yille gilli Maamere yitti xooron ŋa, nan daga [Negeba](#). A taaxu Garaara yi, Xadesi do Suura naxa, na wucce ŋa no. 2 Ibrahiima wa tini soron da, i maaren yaxaren ya ni Saaratu yi. Ken saabuda, Garaara tunkanyugo Abimeleexi da soron wara dagana Saaratu wutu.

3 Alla ri katti Abimeleexi yi kuyin ŋa nan t'a da: «An ga da yaxare ke be wutu, an wa kall'a saabu da, baaw'a yaxinten ya ni.» 4 Xa, Abimeleexi ma ŋi ga joofe Saaratu yi. A ti: «N Kama, an n'in d'in jama kari, har'o ma fo ŋa? 5 Yugon yinme yan t'i maaren yaxaren ya ni. Yaxaren yinme xa t'i maaren yugon ya ni. N ma ke wutu fo bure xanne maxa de, n m'a wutu ti ŋanniyi bure xa yi mene.» 6 Alla daal'a da kuyi ke yi: «N d'a tu, nan t'an d'a ŋa ti ŋanniyi siren ya yi, ken ya saabuda n'in ga d'an kaba, t'an nan maxa kati Saaratu yi, kuud'an nan max'in kuta. 7 Saasa, yugon yaqen saag'a yi, a na duw'an da, an na bire, baawo, annabiyinmen ya ni. An ga m'a saagandi, an do foofo ga'an maranden ŋa, axa su wa kalla.»

8 A yillankara, Abimeleexi furute n'i gollinŋaŋaanon su xiri, n'i kuyi ke laxam'i da, i kanu siri. 9 Ken falle, Abimeleexi da Ibrahiima xiri nan t'a da: «An da manne xa ŋaŋ'o yi kundu? Nke xa da manne ŋaŋ'an ŋa, an ga da ke balaawu xoore jonkoy'in d'in maranden ŋa? Gollu beenu ga nta xawa

ƙaana, na kun ƙaƙ'in ƙa. 10 An da manne wori, an ga da ke ƙa?»

11 Ibrahiima ti: «N d'a sinma ti allankanne nta ke ƙiiƙe kanma yi ya fewu, i n maxa dag'in kari d'in yaqen batte. 12 Tonƙun ƙa, n maaren yaxaren ya ni. O wa faabe yi, x'o nta saaxe yi, aken ƙaƙ'inke da yaqe yi. 13 Bire be, Alla ga d'a ƙa, nke ga d'in faabankan wara, n t'a da: "An du domindi ke y'in da: o nda daga dingira su yi, an nan t'an gida ya n'in ƙa."»

14 Ken ƙa, Abimeleexi da tanmison do naanun do komo yugun do komo yaxarun wutu, n'i kini Ibrahiima yi, n'a yaqe Saaratu xa saag'a yi. 15 A t'a da xadi: «N ƙiiƙen ya faayi boyin'an kaane, noqu be ga n liƙ'an da, taaxu no.» 16 A ti Saaratu da: «N da wujuune godoxulle kin'an maaren yugon ƙa, a n'a kin'an ƙa muso yi, n'an toloƙontaaxun koy'an tarallenman su yi, a nan ƙ'an da darontaaxu xa yi.»

17 Ken ƙa, Ibrahiima da Alla ƙaaga, Alla da Abimeleexi sahandi n'a yaqen d'a komo yaxarun su sahandi, n'i saarandi, 18 baawo [Tunka duumanten](#) ƙi ga da Abimeleexi kaara yaxarun su saarenkaanun sutu, n'a sababun ƙa Ibrahiima yaqe Saaratu yi.

[Isiyaaxa bangaye]

## 21

1 [Tunka duumante](#) yan siro Saaratu da, xoy'a ga d'a ko moxo be nan xaso. A ga da laayidu ke be xa wutu, a d'a tinmand'a da. 2 Saaratu da noxon wutu nan jiidi ti ren yugo yi Ibrahiima da, nan gemu Alla waxati rakutunte ke yi, ken d'a ƙi Ibrahiima xirisaaxu moxo siri. 3 Ibrahiima da ren yugo ke toxora Isiyaaxa, [a wure ga ni: «soye,»] Saaratu ga da ke be saar'a da. 4 A saareyen bita segundi, a d'a sunnandi, xoyi Alla ga d'a ƙaamari moxo be. 5 Isiyaaxa gaa saarene, Ibrahiima wuyin wa kame siine. 6 Saaratu ti kuƙa: «Alla da ƙaxalifi kin'in ƙa, n gaa soyini, ayiwa, sere su nd'a mugu, a wa soyini kapp'in ƙa.» 7 A ti xadi: «Kon ƙi katti tini Ibrahiima da: Koota yi, Saaratu wa riini renme sugundi? A faayi ke, n da ren yugo kin'a y'a xirisaaxun ƙa.»

[Haajara d'i renme Sumayila xataye]

8 Isiyaaxa ga xooro, Saaratu d'a fata bakka konbon ŋa. A fate koota, Ibrahiima da yigandi xooore deberi. 9 Haajara ga da ren yugo be kita Ibrahiima da, Saaratu ga d'a d'i renme Isiyaaxa wori sangana, 10 a ti Ibrahiima da: «Ke komo yaxare d'i ren yugo ke xata, baaw'a nta xawa xayey wuttu kapp'in ren yugo Isiyaaxa yi.» 11 Ke sefe da Ibrahiima sunondi moxo siri, a ren yugo ke danŋa.

12 Xa, Alla t'a da: «Maxa suno do ren yugo ke do tunbaari yaxare ke yi. Saaratu sefexannu ku batu, baaw'in ga d'an bonconŋe be laayidun wutu, n n'a bangandini Isiyaaxa ya yi. 13 Xa, tunbaari yaxare ke ren yugo ke xa, n wa xabiila xooore bagandin'a yi, baaw'a xa n'an renmen ya.»

14 A yillakaran suxubafana, Ibrahiima da silafandan do sumalli fakkan ji kini Haajara yi, n'i sax'a kunken ŋa, n'a ren yugo ke xa kin'a yi, n'a wara. A daga do gunjuran ŋa, nan sanku Beri-saba banŋe. 15 Bire be, sumalle ke jin ga ŋeme, a da renme ke saxondi badage yogo wure, 16 nan daga taaxu laatoyen ŋa kamo filli sogone me. A wa tini du da: «N nt'a mulla n'in renmen wori kalla.» A toxo taaxunu nan teŋ'a yi, a gaa wuunu.

17 Alla da lemine ke wuxannen mugu, Alla maliikan da Haajara gangu kanmun ŋa nan t'a da: «Haajara, manne n ŋa? Maxa kanu, baawo Alla da lemine ke xannen mugu n'a tox'i saxuran ŋa. 18 Gir'an nan sigi, an n'an renme ke tigit'an kitten ŋa soobe maxa, baaw'in wa riini xabiila xooore bog'a yi.» 19 Alla d'a yaaxon wuŋi, a xosi jinyaaxe wori. A daga sumallen faga ken ji ya, na renme ke minindi.

20-21 Renme ke do Alla wa doome, a xooro n'i bireyen su ŋa Parana gunjuran ŋa, a ŋa xaŋaana kittiralliŋe yi ti bundanŋen ŋa no. Saaxen da yaxare muur'a da Misira jamaanen ŋa.

[Ibrahiima do Abimeleexi laayidu]

22 Ken waxati baane, Abimeleexi d'i kurunyinmanke Pixooli, i ri Ibrahiima sagata nan t'a da: «Anken do Alla wa doome y'an fi ŋanunten su yi. 23 Ken kuŋa saasa, kun'in da ti Alla yi, nan t'an nt'in janbana, an nt'in renmun janbana, an nt'in bonconŋun janbana. An wa siroon'in da, xoy'in ga sir'an da moxo be, nan siro jamaane ke da, an gaa mukkaaxun ŋa jamaane ke be yi.» 24 Ibrahiima duŋ'a d'i muurifon ŋa, nan kun'a da.

25 Ken falle, Ibrahiima da Abimeleexi jalagi, n'a sababun ɲa, a gollinɲaɲaanon ga da gede yogo raga Ibrahiima soron ɲa. 26 Abimeleexi t'a da: «Nke nta ke golle ɲanɲaana tu, anken xa m'a k'in da, lenki falle xa, n m'a mugu.» 27 Ibrahiima da tanmiso do naanu raga, n'i kini Abimeleexi yi. I filli su da laayidun sabatindi doome ke ya yi. 28 Ken falle, Ibrahiima da jaxa yaxaru ɲeri war'i dura. 29 Abimeleexi t'a da: «An da ku jaxo ɲeri war'i dura manne xa yi?» 30 A t'a da: «Ku jaxo ɲeri raga, n kitten d'an kitte, kuudo nan ɲa seeda y'in da, nan t'inke yan da ke gede soxo.»

31 Ken ya saabuda, noqu ke toxon ga xiri Beri-saba<sup>o</sup>, baaw'i filli su kuna non ɲa. 32 I da laayidun sabatindi Beri-saba yi ke moxo ya. Ken falle, Abimeleexi d'i kurunyanmanke Pixooli saage dagana Filisitinun jamaanen ɲa. 33 Ibrahiima xa da yitten lori Beri-saba, non ɲa, a da Alla duumanten xiri t'i toxo [Tunka duumante](#). 34 Ken falle, Ibrahiima da wuccu laate ɲa Filisitinun jamaanen ɲa.

[Ibrahiima jaarabiye Alla maxa]

## 22

1 Ku fiinu dangi falle, Alla da Ibrahiima jaarabi. A d'a xiri: «Ibrahiima!» A ti: «N naamu.» 2 Alla t'a da: «An ren yugu baane Isiyaaxa b'an ga'a mulla, a rag'an d'a n daga Moriya jamaanen ɲa, an n'a sadax'in da non ɲa, n'a xurusi, n'a biyi gide kanma, n gaa riin'a koy'an ɲa.»

3 A yillakara, Ibrahiima furute n'i faren moxon sirondi, n'i gollinɲaɲaano filli wutu, a d'i ren yugo Isiyaaxa. A da suwan yogo xa kara sadaxa biyiyen xanne maxa. Ken falle, Alla ga da noqu ke be koy'a yi, a daga no. 4 Bito sikki terende falle, Ibrahiima d'i yinmen wutu, a da dingira ke hayina laatoyen ɲa. 5 A t'i gollinɲaɲaano ku da kuɲa: «Axa do faren nan toxo yere. N do lemene ke wa dagana Alla batu dooke, ken bir'o na saage riini katt'axa yi.»

6 Ken bire, Ibrahiima da suwo ku tinandi Isiyaaxa yi, a yinme da yinben do labon wutu, ken ɲa, i daga doome. 7 Isiyaaxa d'i faaba safallenmaaxu, nan t'a da: «N faaba.» Ibrahiima t'a da: «Manne xa n ɲa, n renme?» Isiyaaxa ti: «Ke ni suwan do yinben ya yi, xa, jaxe be gaa biyini ni minne?» 8 Ibrahiima t'a da: «N renme, jaxe be gaa biyini, a na Alla ya yi.» I filli jokki d'i killen ɲa doome kuɲa.

9 Bire be, i ga kiɲe dingira be Alla ga d'a k'a da, Ibrahiima da [sadoxindinnoqun](#) deberi, na suwon sax'a kanma. A d'i ren yugo Isiyaaxa siiti kuɲa, n'a saxundi suwo ku kanma. 10 Ken falle, a d'i labon wutu kuudo n'i renme ke xurusi. 11 Ken waxati, [Tunka duumanten](#) maliikan gangundi kanmun ɲa: «Ibrahiima! Ibrahiima!» A ti: «N naamu.» 12 A t'a da: «Max'an renme ke xurusi, maxa fo ɲaɲ'a yi, baaw'in d'a tu saasa, t'an wa kann'inke Alla yi, an ma bar'an ren baanen kinn'in ɲa.»

13 Ibrahiima d'i yinmen wutu, nan faayindi, m'a yaaxen ga nta jaxandigen bennun balanton gaa yitten ɲa. A daga jaxe ke raga, n'a saxund'i renmen batten ɲa sadoxindinnoqun ɲa. 14 A da noqu ke toxora Adonayi-yire<sup>p</sup>, ken saabuda, gelli ken waxati, soron wa tini: a na Tunka duumanten ya yi giden kanma.

15 Tunka duumanten maliikan da Ibrahiima gangu ta fillandin ɲa gilli kanmun ɲa nan ti: 16 «N kuna t'in yinme jaatin ɲa, Tunka duumanten daalen ya ni, an ga da ke ɲa, an ga ma bar'an ren yugu baanen kinn'in ɲa. 17 N w'an berekindini bereke fo xoore yi, n'an bonconɲun gabondi xo kanmun saanun moxo, xoyi seyinfuncen moxo geejinxannen ɲa, i wa riin'i xonnon mara xa. 18 ɲiiɲen xabiilan su xa wa berekini d'an bonconɲen batte, n'a sababu, an ga d'in sefen batu.»

19 Ken falle, Ibrahiima d'i renme ke saage katt'i gollinɲaɲaano ku filli yi, i su giri nan daga doome Beri-saba, i gooren banɲe, nan ɲa non ɲa.

[Nahooro bonconɲu]

20 Ku fiinu dangi falle, a koni Ibrahiima da ti, Milika da renmun saar'a waaxi Nahooro da: 21 Ucca do Buuja, a do Kamuyeli, ken ni Araama faaba ya, 22 a do Kesedi do Hajo do Pilidaasi kefiini Yidalafa do Betuyeli. 23 Betuyeli, ken yan da Rebexa saara. Ku ya ni ren yugu segi be Milika ga d'i saara Nahooro da. 24 A tunbaari yaxare Reyuuma xa da renmu saar'a da. Kun ni: Teba, Gahama, Tahasa, a do Maaxa.

[Saaratu faatiyen d'a xabura]

## 23

1 Saaratu da kame do tanpille do siino ɲeri ya bire. 2 A faati Xiriyata-araba, ken ga ni Heboroona yi, Kanaana jamaane. Ibrahiima wu, na

Saaratu saananji. 3 Ken fall'a gir'a kanma nan daga Heetinun sagata. 4 A ti: «Nke ni mukke ya y'axa maxa yere, n w'a mulla kuṅa, axa na noqu gaag'in ṅa, kuudo n'in fure ke bulu no.» 5 Heetinun t'a da: 6 «O yinmanke! O terinka! Anken ni seri xoore ya yi'oku naxa yere. Furungoorun faayi, noqu be ga n liṅ'an da, an fure ke bulu no. Sere nt'o yi yere, ke be ra g'an kaban'an furen buliyen ṅa no.»

7 Ibrahiima giri, nan sujudi **ṅiṅe** ke taaxaanon da. 8 Ken falle, a t'i da: «Xoy'axa ga duṅ'in n'in fure ke bulu yere, n w'a mundun'axa maxa kuṅa, axa na Cohaara ren yugo Eferoona **ṅaag'in** da, 9 a na Maxapeela gidinkunme ke be ga'a ten laqen ṅa gaag'in ṅa ti jonko tinmante yi, axa jon ṅa, n'a **ṅa** fururora yi.» 10 A d'a **ṅi** Eferoona taaxunten wa Heetinu ku naxa. A xosi Ibrahiima jaab'i su jon ṅa, a do sere su ga **ṅi deben roraqen** ṅa, nan t'a da: 11 «N kaman yugo, n terinka! N da te ke do gidinkunme be ga'a yi kuy'an ṅa. N d'a kuy'an ṅ'in jaman su jon ṅa, an n'an fure ke rondi no.» 12 Ibrahiima sujudi soro ku jon ṅa xadi, 13 nan sefe Eferoona da moxo yi, be su ga'a digaamen mukku: «N w'an **ṅaagan'an** n'in terinka. N wa te ke jonkon kinn'an ṅa, an n'a raga, ken ṅa, n n'in furen bulu no.» 14 Eferoona ti: 15 «N yinmanke, n terinka! **ṅiṅe** be nta dangini kamo naxati godo xulle yi, ken nt'in d'an naxa, an furen rondi no.»

16 Ibrahiima ga da Eferoona digaamen mugu, a xosi godoxulle ke haqen jaat'a da, a yinme ga da haqe be ko Heetinun su jon ṅa, kamo naxati godo xulle, ken waxati xalisin ṅa. 17 Ken bire, Eferoona te be gaa Maxapeela, Maamere kinbakkan ṅa, a do gidinkunme be ga'a yi, do yitte su gaa te ke noxo, m'a ga'a yoorini, 18 i su **ṅa** Ibrahiima fo yi Heetinun do sere su gaa **deben roraqen** ṅa jo.

19 Ken falle, Ibrahiima d'i yaqe Saaratu furen rondi Maxapeela gidinkunme ke yi, Maamere kinbakka, non ga ni Heboroona yi, Kanaana **ṅiṅe**. 20 Te ke do gidinkunme ke be ga'a yi kuṅa, i kamanaaxun sabati Ibrahiima da n'a **ṅa** fururora yi Heetinun maxa.

[Isiyaaxa yaqen muurunde]

## 24

1 Ibrahiima xirisaaxu na wuyin kita moxo siri, **Tunka duumanten** da bereke r'a fiinun su yi. 2 Koota yi, a t'i gollijṅaṅaanan xirise be beesinten



ga'a fiinun su yi da: «Haqu tox'in da, an kitten r'in wure<sup>9</sup>, 3 an nan kun'in da ti Tunka duumanten ɗa, kanmun do ɗiiɗen Kama, nan t'an nta yaxare kinn'in ren yugon ɗa bakka Kanaananko ren yaxarun ɗa, ku been'in taaxunten ga'i noxo, 4 xa, nan t'an wa dagan'in yinme faabankan ɗa, na yaxare wut'in soron ɗa, n ren yugo Isiyaaxa da.» 5 Gollinɗaana ke t'a da: «A ra wa ɗaana yaxaren nta dujeene riini yere. Ken kuɗa, o d'an ren yugon ra wa dagan'an faabankan ɗa ba?» 6 Ibrahiima t'a da: «Aayi, an d'in ren yugon nan maxa daga no. 7 Tunka duumante ke be ga ni kanmun tagandaanan ɗa, aken yan d'in bagand'in faabankan ɗa, n saareɗiiɗe, aken Alla yan sef'in da nan kun'in da ti: "N wa ke jamaane kinn'an bonconɗun ɗa." A w'i maliikan walla dagan'an kaane, kuud'an na yaxare kita riini gilli no. 8 Yaxare ke nda bar'an batta riini, ken bir'an baari bakk'in kunanden ɗa, xa ren yugo ke, an d'a n maxa daga non ɗa.» 9 Ken bire, gollinɗaanan d'i kitten kini Ibrahiima yi nan kun'a da ke fi kanma.

10 Ken falle, a d'i kaman yugon ɗogomo tanmi d'a munnafantafu gabe tana wutu, nan daga Mesoppotaami<sup>f</sup> yi, Nahooro taaxunten gaa debe be yi. 11 A ga kiɗe no, a da ɗogomo ku tusindi gedillaqe yogo yi kanfallun ɗa, lellan mulaanen biren ya ni yaxarun ɗoɗo waxatin ɗa. 12 Ken bire, a duwa: «Tunka duumante, n yinmanke Ibrahiima Alla, an siroyen koy'in yinmanken ɗa, n gaa ke be mundunu, n n'a kita lenki. 13 N faayi ke sikki geden kaaran ɗa, dehidunkon ren yaxarun wa riini jin xesu yere. 14 N ga na ti xusunne be da: "Haqu toxo, an na ji kin'in ɗ'in nan mini," a nan ti: "Mini! Ayiw'in w'an ɗogomon xa minindini," ken ya nan ɗa, an gollinɗaana Isiyaaxa yaqen ɗa. Ken ɗa, n w'a tuunu t'an sir'in yinmanken da.»

15 A ma hari dugut'i sefen ɗa, Rebexa xosi ri, ɗoɗoyokken w'a kunken ɗa. Rebexa ni Ibrahiima waaxi Nahooro do Milika ren yugo Betuyeli ren yaxaren ya yi. 16 Ren yaxare ke faranparen ni moxo siri, xuson yan ni, a ma yugo wor'abada. A yanqa gedillaqe ke yi n'i yokken faga nan saage.

17 Gollinɗaana ke wuru d'a batte, nan t'a da: «Haqu toxo, an na ji kin'in ɗ'in nan mini.» 18 A t'a da: «Yabo, n yinmanke.» A d'i yokken yanqandi kuruma, na jin kini, yugon nan mini. 19 Ken falle, a ti: «N wa jin kinni, an ɗogomon xa na mini moxo siri.» 20 A da jin yilla fuuren ɗa kuruma nan wuru dagana geden ɗa, na jin bagandi ɗogomo ku su da. 21 Gollinɗaana

ke kaawafinten toxo sikki, a kori hari sefene, a wa du da: «Ke n'inke killen sironten ya Tunka duumanten maxa.»

22 Nogomon ga mini bire be nan duguta, a da nuxundunkanƙe wutu, a wa menqalli baane do fonne haƙe, na kangodo filli wutu, baane su xotoyen wa tanpille menqalle. 23 Ken falle, a da xusunne ke tirindi: «Anken ni ko renme yi? Wuyira wa kiteen'an faaban kan ƙa, sere ra gaa wuyini no ba?» 24 A t'a da: «Nke ni Betuyeli ren yaxaren ya yi, Milika do Nahooro kisimare. 25 Yabo, wuyiran w'in faaba kan ƙa, daaban yiganden gaben xa w'a maxa.»

26 Gollinƙaana ke sujudi Tunka duumanten da kuƙa, 27 nan ti: «Tiigayen wa Tunka duumanten da, n kaman yugo Ibrahiima Alla, an d'an siroyen d'an saxiiraaxun koy'in kaman yugon ƙa. An d'in gees'in terende ke yi, m'an ga'in wall'in kaman yugon soron kaara.»

28 Rebexa wuru dagan'i ma banƙe, ke be ga ƙa n'a su laxam'a da. 29-30 Gidanyugo w'a maxa, a toxon ni Labaani. A ga da nuxundunkanƙe ke do godo ku wor'i xoxona yaxaren kitten ƙa, a d'a ga da yugon fi ƙaninton mugu, a d'a jewondi dagana do gollinƙaana ke batte gedillaqen ƙa, a d'a d'i nogomon ƙi no. 31 A d'a kuƙi nan t'a da: «O n daga, Tunka duumanten ga da sere ke be berekindi, an na manne mundunu kanfallen ƙa yere? N da wuyiran moxo sirond'an danƙa yinme, na noqu deber'an nogomon xa da.»

32 Ken ƙa, yugo ke daga d'a yi kan ƙa. I da nogomo ku likkun yanqandi, na biraadon kin'i ya, na jin kini, yugo ke n'i taanun wanqi, a d'a do ku beenu gaa doome. 33 Ken falle, i da yiganden kin'i ya, xa gollinƙaana ke da sefen wutu nan ti: «Nke ra nta yigeene n'a toxo fo be ga'in max'in ga m'a ko.» Labaani t'a da: «A siro, a ko.» 34 A ti: «Nke ni Ibrahiima gollinƙaanan ya yi. 35 Tunka duumanten d'in kaman yugo ke berekindi moxo siri, n'a ƙa seri xooƙe yi, na tanmisen do nan kin'a yi, a do kanƙen do godoxulle, kafiini komen yugon d'a yaxare, do nogomen do fare. 36 Saaratu, ken ga n'in kaman yugo Ibrahiima xojedunken ƙa, a xaso falle, a saare ti ren yugo yi, foofo ga'in kaman yugo ke maxa kuƙa, a d'a su kin'a yi.

37 «N kaman yugon d'in kunandi kuɗa nan ti: "Maxa yaxare kin'in ren yugo ke yi Kanaananko ren yaxarun ɗa, kun be, n taaxunten ga'i noxo, 38 xa, an wa dagan'in yinme faabankan ɗa, na yaxare mund'in ren yugo ke da non ɗa." 39 N t'in kaman yugon da: "A ra wa ɗaana yaxare ke nta dujeene riini yere." 40 Ken ɗa, a t'in da: "N gaa tereene do Tunka duumante ke be liɗun ɗa, a wa maliikan wall'an kaane, a w'an killen liɗondini, kuud'an na yaxare kit'in ren yugon da, n soron ɗa, n faabanka. 41 An ga na kiɗ'in soron ɗa, i nda bara yaxaren walla riini d'an batte, an kuneye ke nt'an ragana."

42 N ga kiɗe gedillaqe ke yi lenki kuɗa, n duwa: "Tunka duumante, n yinmanke Ibrahiima Alla, gell'an ga'in terende ke liɗondini, n gaa terende ke be yi, 43 ayiwa, n siginten ya faayi ke gedillaqen ɗa, ken ɗa, xusunne be nda bogu nan ri ji xesi, n ga na t'a da: 'ji yogo kin'in ɗa n nan mini', 44 a nan ti, 'Mini, ayiwa, n w'an ɗogomon xa minindini'. Ken na ɗa yaxare be Tunka duumanten ga da sugand'in kaman yugo ke ren yugon da."

45 «N ma hari dugut'in duwaawun ɗa, m'in yaaxen ga nta Rebexa yi bakka, a ɗoɗo yokken g'a kunken ɗa. A yanqa gedillaqe ke yi, na jin xesu. N t'a da: "Ji yogo kin'in ɗ'in nan mini." 46 A d'i yokken yanqandi kuruma nan ti: "Mini, ayiwa, n w'an ɗogomon xa minindini." N mini, n ɗogomon xa mini. 47 Ken falle, n d'a tirindi nan ti: "Xusunne, anken ni ko renme yi?" A t'in da: "Nke ni Betuyeli ren yaxaren ya yi, Nahooro do Milika kisimare." Ken bire, n da kanɗen r'a nuxunnen ɗa, na godon r'a kitten ɗa. 48 Ken falle nan sujudi Tunka duumanten da, n'a tiiga, n kaman yugo Ibrahiima Alla, aken be ga d'in kanda killi siren kanma, n'in kaman yugon waaxin ren yaxaren kit'a ren yugon da. 49 Ayiwa saasa, gell'axa ga'a mulla na siroye do saxiiraaxu sax'in kaman yugon kanma, xa d'in xibaari. A ga na ɗi ken ga fe xa, xa d'a k'in da, n nan daga noqu tana.»

50 Labaani do Betuyeli ti: «Ke fi giri Tunka duumanten ya yi. Oku ra nta fofo koono ke yi, a ɗanɗen d'a ɗanɗinbalaaxun su. 51 Rebexa faay'an wure, a rag'an d'a n daga, a nan ɗ'an kaman yugon ren yugon yaqen ɗa xoyi Tunka duumanten ga d'a ko moxo be.» 52 Bire be Ibrahiima gollinɗaanan ga da ke sefe mugu, a sujudi Tunka duumanten da.

53 Ken falle, a da kanɗen do xalisixullen maxanyettun do yiraamun bagandi n'i kini Rebexa yi, nan saage na ɗaxalifo nafanto kin'a gidanyugo

ke d'a ma xa yi. 54 Ku fiinu dangi falle, a d'i tarallenmon yige nan mini nan wuyi.

A yillankara, a ti Rebexa gidanyugo ke d'a ma da: «N wa killen mundunu nan saage dagan'in kaman yugon noqu.» 55 I ti: «O w'a mulla xuso ke nan tox'o maxa bitonnu, ma bito tanmi me, ken falle, a na daga.» 56 A t'i da: «Xa max'in leelandi xadi, Tunka duumanten d'in killen liḡondi nan duguta. Xa d'in war'in nan xosi dag'in kaman yugon noqun ḡa ta baane.» 57 I t'i na ren yaxare ke xiri, kuudo n'a tirind'i sinmeyen ḡa. 58 I da Rebexa xiri nan t'a da: «An w'a mulla nan daga do ke yugo batte lenki ba?» A t'i da: «Yabo.» 59 Ken bire, i da Rebexa d'i xoorondaana yaxaren<sup>s</sup> wara dagana do Ibrahiima gollirḡaḡaanan d'i tarallenmon batte. 60 I duwa Rebexa da nan ti:

«O maaren yaxare,

yell'an gan na ḡa wujjuunun wujjuunun soron ma yi,

yell'an bonconḡun gan na ḡ'i xonnon maraano yi.»

61 Rebexa d'i komo yaxarun giri nan setu ḡogomon kanma nan daga do gollirḡaḡaanan batte.

62 Ken d'a ḡi, Isiyaaxa giri bakka Lahayi-royi geden bannēn ḡa, a sabatinten wa [Negeba](#) yi. 63 Lelle yogo, Isiyaaxa baane daga yiile gunnen ḡa. A ga d'i yinmen wutu, a xosi ḡogomon wori laatoyen ḡa katti du yi.

64 Rebexa xa d'i yinmen wutu, a da Isiyaaxa wori, a xosi bonte bakka ḡogomen kanma. 65 A ti gollirḡaḡaana ke da: «Ke yugo ni ko yi, a gaa riini gem'o yi ke gunne yi yere?» A t'a da: «N kaman yugo Isiyaaxa ya ni.» A d'i xufan wutu kuḡa n'i yeelson muxundi.

66 Foofo ga ḡa, gollirḡaḡaana ke d'a su laxami Isiyaaxa da. 67 Ken falle, Isiyaaxa da Rebexa rond'i ma Saaratu tilliisen wure, n'a yaxi, a w'a mulla xa. Ke yan da Isiyaaxa yonkin laxafiyand'a ma bonnen falle.

[Ibrahiima soxoodi beenu ga bogu Xetuura yi taarexun faayi]

1 Ayiwa, yaxare tana ɲi Ibrahiima maxa, a toxon ni Xetuura. 2 A da Simaraani do Yaxasaani saar'a da, a do Medaani do Mediyana do Yisibaxa, kefiini Suuha. 3 Seeba do Dedaani faaba ya ni Yaxasaani ke yi. Dedaani soxoodin ni Asuurinu, a do Letuusinun do Leyuuminun ya. 4 Mediyana soxoodin ni Eyifa do Eferu, kafiini Hanooxi do Abida, a do Elida. Ku ya ni Xetuura soxoodin ɲa.

5 Foofo ga ɲi Ibrahiima mareyen ɲa, a d'a su kini Isiyaaxa yi. 6 Yaxaru tananu be renmun ga ɲi Ibrahiima maxa, a d'i kittidunku, xa, gell'a yinme ɲalintaaxun ɲa, a d'i wara dagana taaxu kinbakkan ɲiɲe tana yi, nan giri Isiyaaxa kaaran ɲa.

[Ibrahiima faatiye]

7 Ibrahiima da kame do tanɲere do siino karagi bire. 8 Ken falle, a d'i yonkiranwareyen lagaren ɲa. A faati bireyi berekinti tinmante falle, nan kaf'i seri fanon ɲa. 9 A ren yugu ku, Isiyaaxa do Sumayila, i d'a firindi Maxapeela gidinkunme ke yi, Maamere kaara, Eferoona Heetinke ten noxo, Cohaara ren yugo, 10 te ke be Ibrahiima ga d'a xobo Heetinun ɲa. Ibrahiima bul'i yaqe Saaratu kaaran ɲa. 11 Ibrahiima faati falle, Alla d'a ren yugo Isiyaaxa berekindi, aken taaxu Lahayi-royi geden kaaran ɲa.

[Sumayila taarexu 25:12-18]

[Sumayila kaadunkon taarexu]

12 Sumayila kaadunkon taarexun faayi, Ibrahiima ga d'i ren yugo be kita Haajara yi, Saaratu tunbaari yaxarin Misiranke ke. 13 Sumayila renmun toxonun faayi, a d'i ga da me batu moxo be: Nebayooti, Xedaari, Adaabiyeli, Mibaasami, 14 Misima, Duuma, Maasa, 15 Hadari, Teema, Yetuuru, Naafisa do Xediima. 16 Ku ya ni Sumayila renmun toxonun ɲa. I ya n ɲa yinmanko tanmi do fillo, baane su d'i xabiila, d'i debe.

17 Sumayila da kame do tanɲikke do siino ɲeri ya bire. Ken falle, a d'i neeguye lagaren ɲa, nan faati, nan kaf'i seri fano beenu ga faati. 18 A bonconɲun taaxu n'a wutu Haawila nan dag'a wara Suura be gaa Misira kaaran ɲa, Asuura kille. I taax'i waaxinun kuttun laatoyen ɲa.

[Isiyaaxa taarexu 25: 19-35:29]

[Isiyaaxa d'i kaadunkon taarexu]

19 Ibrahiima renme Isiyaaxa bonconjun faayi. 20 Isiyaaxa gaa Rebexa yaxini, a wuyin wa tannaxate siine. Rebexa ni Betuyeli ren yaxaren ya, Labaani xoxoni yaxare. I su ni Araaminkon ya yi, nan giri [Padana-araama](#).

21 Rebexa ɲa boroge yi. Isiyaaxa da [Tunka duumanten](#) ɲaag'a da. Tunka duumanten d'a jaabi. Rebexa da warijaxen kita. 22 Funullenmun toxo me yonton'a lengan ɲa, a ti: «Manne n'in ke yi?» A d'a koyi Tunka duumanten ɲa, ken d'a jaabi ti:

23 «Jamo filli ya n'an furaasen ɲa,

jaman xabiilanu filli yan riini bog'an ɲa,

i feteene ya,

baanen wa senbene diina baanen ɲa,

Sooman wa xaayene xoxonen da.»

24 A saare waxatin ga kiɲe, a danqanaaxu nan ti funun ya ni. 25 Fana be ga bange<sup>t</sup>, a dunben ya ni, faten su ni yinten ya yi, xoyi daaban moxo. I d'a toxora Esaawu [a wure ga ni: «yintinte.»] 26 Ken falle, a xoxonen ri, Esaawu tanjunqon w'a maxa, i d'a toxora Yaaxuba [a wure ga ni:

«tanjunqon» wala xa «janbante.»] Ken d'a ɲi Isiyaaxa wuyin wa tandume siine.

[Esaawu somaaxun gaageye Yaaxuba yi]

27 Leminu ku filli xooro. Esaawu ɲa xaɲaana haqilante yi, a wa

gundunyiileyen mulla. Yaaxuba ken ɲa kaadunsere yi, seri mulle.

28 Isiyaaxa na Esaawu ya mulla, baawo gunduntiyen nan liɲ'a da, xa Rebexa na Yaaxuba ya mulla.

29 Koota yogo, Yaaxuba da maxafonjin deberi, Esaawu ga giri gunnen ɲa, a dullunte. 30 A ti Yaaxuba da: «N dullu buru, an maxafonji dunbe ke yogo kin'in ɲa de.» Ken ya saabuda, i ga d'a xiri Edoomu [a wure ga ni:

«dunbiye.»] 31 Yaaxuba t'a da: «Lenki an n'an soomaaxun gaag'in ŋa.»  
32 Esaawu t'a da: «Dullen wa riini kari, soomaaxu na manne siron'in ŋa?»  
33 Yaaxuba mel'a yi nan ti: «A laayidun wut'in da saasa, an nan kun'a  
kanma.» Esaawu kun'a da, nan saage n'i soomaaxun gaag'a yi. 34 Ken  
moxo, Yaaxuba da buurun kin'a yi, a do maxafonji, Esaawu d'i yiga nan  
giri nan daga. A d'i soomaaxu ke wararanburu ke moxo ya yi.

[Isiyaaxa do Garaara tunkanyugo Abimeleexi xiisa]

## 26

1 Waxati be Isiyaaxa ga ŋi Lahayi-royi, dullen ro jamaanen ŋa xo  
Ibrahiima waxatin xallen moxo. Ken saabu da, Isiyaaxa daga taaxu  
Garaara yi, Filisitinun tunkanyugo Abimeleexi noqu. 2 [Tunka duumanten](#)  
bang'a da nan ti: «Maxa daga Misira! Daga taax'in gaa riini noqu be  
koy'an ŋa. 3 An nan taaxu ken noqu yi, n wa ŋaana d'an batten ŋa, n'an  
berekindi xa, baaw'in na ke jamaane kinn'an d'an bonconŋun ya yi. Ayiwa!  
N d'an faaba Ibrahiima ga da laayidu be tefu, n w'a tinmandini. 4 N w'an  
bonconŋun gabondini xoyi saanun moxo, na ke jamaane su kin'i ya. Niijen  
xabiilanun su xa wa berekini d'i batten ŋa, 5 baawo, Ibrahiima d'in daro,  
n'in sefon terinka, n'in ŋaamariyen batu, a d'in farilanun d'in sariyaanu.»  
6 Isiyaaxa taaxu Garaara yi kundu ya.

7 Bire su jamaane ke soron ga n'a tirindi Rebexa xibaaren ŋa, a na t'i  
maaren yaxaren ya ni. A kanna tin'i yaqen ya ni, non soron nan maxa dag'i  
kari d'a batten ŋa, baaw'a n faranpara.

8 Bire be Isiyaaxa ga da wucce ŋa jamaane ke yi, koota yogo, Filisitinun  
tunkanyugo Abimeleexi gaa faayindini do folonboten ŋa, a xosi Isiyaaxa  
do Rebexa wori saxa yi. 9 A da faaren war'a yi n'a xiri, nan t'a da: «An  
yaqen ya ni kuŋa mene. Mann'an ga t'an gidanyaxaren ya ni?» Isiyaaxa t'a  
da: «N ŋi ken koono ya, kuud'in nan maxa kara d'a batten ŋa.»

10 Abimeleexi t'a da: «An da manne ŋaŋ'o yi kundu? Fonne tann'in jama  
ke yogo n'an yaqe ke kappallenmaaxu, an ma ŋi fi kiŋan'o yi?»

11 Abimeleexi t'i jaman su da kuŋa, sere su nda kati ke yugo yi, walam'a  
yaqen ŋa, a kaman wa kallen yanganqatan tenme.

[Isiyaaxa xataye Filisitinun maxa]

12 Xaaxon ga kije, Isiyaaxa soxo, n'i soxofon me kame kita, Tunka duumanten d'a berekindi. 13 A kittidufoonun toxo gaboono m'a gaa jaana banna xoore yi, nan ja seri senbente yi. 14 Tanmisen do nan guma gabe w'a maxa, a do komen gabe, ma Filisitinun ga'a haasidaaxunu. 15 Ken saabuda, a faaba Ibrahiima komon ga da gedu beenu sox'a birantaaxun ja, i d'i su faga dooren ja n'i bulu. 16 Ken kanma Abimeleexi ti Isiyaaxa da: «Girindindi, an n'o jamaanen war'o da, baaw'an ya n se bent'o yi.» 17 Isiyaaxa dag'i tilliisen banba Garaara warallaqen ja, nan sabati no.

18 N'a toxo non ja, gedu beenu ga sox'a faaba Ibrahiima birantaaxun ja, a d'i jaaba, baawo Ibrahiima faati falle, Filisitinun d'i bulu, nan saage na faaben toxo saxunten toxo gedu ku yi.

19 Koota yi, Isiyaaxa gollijaananon gedi soxonte wore jin yaaxa xoore yi. 20 Garaara nagaanaanon da Isiyaaxa nagaanaanon gaja nan t'ikun ya fo ni ji ke yi. Isiyaaxa da gede ke toxora Esexu, a wure ga ni gajanje, baawo, i gaja d'a batte. 21 I da gedi fillandi soxo, i gaja do ken xa batte. i da ken toxora Sitina, a wure ga ni kutande. 22 Ken kanma, a girindindi bakka no, nan daga taaxu noqu tana, na gedi sikkandi soxo no, gajanje ma ja do ken batten ja. A d'a toxora Rehobooto, a wure ga ni yuruwante, a ti: «Tunka duumanten d'o bisimilla noqu yuruwante yi, ayiw'o, wa riini gabo xa.»

23 A d'i toxo no nan taaxu Beri-saba. 24 A kijekoota wuron ja no, Tunka duumanten bang'a da nan ti: «Nke ya n'an faaba Ibrahiima Alla yi, maxa kanu, baaw'in wa d'an batte, n w'an berekindini, na bonconjen gaben kin'an jin kome Ibrahiima saabuda.» 25 Isiyaaxa da [saxindinnoqu](#) sigindi no, na Alla xiri t'i toxo, Tunka duumante. A d'i tilliisen banba no. A gollijaananon da gede tana soxo non ja.

[Isiyaaxa do Abimeleexi laayidullenmaaxu]

26 Koota yogo, Abimeleexi d'i kappallenma Ahujati d'i kurunyanmanke Pixooli giri Garaara, nan ri Isiyaaxa sagata. 27 Isiyaaxa t'i da: «Axa riin'in sagata yere yi manne? Axa d'in xoni n'in xata bakk'axa jamaanen ja.» 28 I t'a da: «O d'a wori ya nan ti [Tunka duumanten](#) wa d'an batte. O ti kuja, o d'an nan xawa kunana me da ya. Oku kun n'a mull'o d'an na laayidu ya tefu me naxa. 29 Kuna! An na laayidun wut'o da, nan t'an nta fo bure jaan'o yi, xoy'o ga ma fo bure jan'an ja moxo be, baaw'o d'an rage moxon sironi, n'an kisinten wara dagana. Ayiw'a xur'o da saasa nan ti Tunka duumanten



d'an berekindi.» 30 Ken moxo, Isiyaaxa da baasi xoore deber'i da, i yige nan mini. 31 A yillankaran suxuba fana, i kuna me da, na laayidun tefu me naxa. Ken kanma, Isiyaaxa d'i wara kille, i daga jemu.

32 Ken koota baane su yi, Isiyaaxa gollinɗaananon r'a k'a da t'i ga ɗi gede be soxono, a ware jin ɗa. 33 Isiyaaxa xosi gede ke xiri Saba. Ken ya saabuda, debe ke toxon gaa xiriini hari lenki Beri-saba, a wure ga ni kuneyen gede.

[Esaawu yaxu]

34 Esaawu wuyin ga kiɗe tannaxate siine, a da yaxaru filli yaxi: Yehudiiti, Beeru Heetinke ren yaxare, a do Basamaata, Elona Heetinke ren yaxare. 35 I filli su kappallenmaaxun xaxaso ti Isiyaaxa do Rebexa yi.

[Yaaxuba d'i kaadunkon taarixu 27.1-35.29]

[Isiyaaxa duwanɗe Yaaxuba da]

## 27

1 Isiyaaxa ga xirisaaxu, a yaaxon toxo lanpunu m'i gaa regeene. A d'i ren yugu sooma Esaawu xiri nan t'a da: «N renme.» Esaawu ti: «Naamu.» 2 «An d'a wori, nke ken xaso keeta, n nt'in karakoota tu. 3 Ken kuɗa saasa, an bunnun d'an bundanɗun wutu, an nan daga xaje, na gunduntiye fall'in ɗa. 4 An na fo liɗe sor'in d'a yi xoy'in ga'a mulla moxo be, n n'a yiga nan duw'an da katt'in gaa faatini.» 5 Jaaxa Isiyaaxa sefe koninto ku Esaawu danɗa, Rebexa d'i mugu. Esaawu daga xaje.

6 Ken waxati yi, Rebexa d'i renme Yaaxuba xiri nan t'a da: «N d'a mugu, an faaba gaa tini Esaawu da: 7 "Tiye fall'in ɗa gilli gunnen ɗa, an n'a sor'in da yigandi liɗe yi. N ga n'a yiga bire be, n n'a mundu [Tunka duumanten](#) maxa, a n'an berekindi katt'in gaa faatini." 8 Saasa kuɗa, n renm'in terinka, n gaa ke be koon'an da, an na ken deberi. 9 Daga tanmisangallen ɗa, an na sugu siru filli raga riini, n na fo liɗe sor'an faaba da bakk'a yi xoy'a yinme ga'a mulla moxo be. 10 An d'a na daga katt'a yi, a n'a yiga, nan duw'an da katt'a gaa faatini.» 11 Yaaxuba ti: «N ma, n gida Esaawu faten su ni yinten ya yi, yinte xa nt'inke faten ɗa. 12 N faaba nda kat'in faten ɗa tannu, a w'a tuunu nan t'in n'a mulla n'i janba ya, n nan maxa daga langande kiɗ'in du yi do duwaawu batten ɗa.» 13 Saaxen ti: «Langanden nan xen'in ɗ'an batten ɗa. N ga da ke be k'an da, anken na ken mundu riini tannu.» 14 Ken moxo,

a daga sugu yogo raga riini katti saaxe ke yi, saaxe ke d'i soro yigandi line yi xoyi faaben ga'a mulla moxo be. 15 Ken bire, n'i sooma Esaawu yiraamun fo siren wut'i konpen ŋa, n'a r'i sanba Yaaxuba xannen ŋa. 16 A da sugufaten xuf'a kittun d'a xannen ŋa. 17 Ken moxo, a ga da yigande be do buuru be deberi, a d'i kin'a yi.

18 Yaaxuba ri katt'i faaba yi nan ti: «N faaba.» Faaben t'a da: «Ko ni?»  
19 Yaaxuba ti: «Nke Esaawu ya ni, an sooma, an ga da ke be muur'in ŋa, n d'a ri. N w'an ŋaagana, an nan giri nan taaxu, an n'in tiye ke yiga, nan duw'in da.» 20 Isiyaaxa t'a da: «An da manne ŋa na tiyen kita jowoye yi kundu?» Yaaxuba ti: «Tunka duumante, an Alla yan d'a r'in warijaxen ŋa.»  
21 Isiyaaxa t'a da: «Tink'in ŋa fonn'in renme, n n'an meeme, selli tonŋun ŋ'in renme Esaawu ya ga n'an ŋa.» 22 Yaaxuba tinko faabe ke yi, faaben d'a meeme nan t'i noxoodu: «Sefexannen ni Yaaxuba sefexannen ya yi, xa kittun ni Esaawu kittun ya yi.» 23 Yaaxuba kittun xufunten ni ti yinten ya yi, xoy'i gida Esaawu moxo, faaben ma katu ken tuunu, a d'i duwaawun kin'a yi, 24 xa, a t'a da fina: «Tonŋun tonŋun ŋa, anken ya n'in renme Esaawu yi?» Yaaxuba t'a da: «Yabo, n ya ni.» 25 Ken moxo, Isiyaaxa ti: «N renme, an xarŋefo ke kiŋ'in ŋa, n n'a yiga nan duw'an da.» Yaaxuba d'a do xoncin kiŋand'a yi, a d'a yiga nan mini. 26 Ken falle Isiyaaxa ti: «Tink'in ŋa n'in xandunsunbu, n renme.» 27 Yaaxuba tinko n'a xandunsunbu. Isiyaaxa ga d'a doroken timen raga, a duw'a da nan ti: «Tonŋun ŋa, n renmen fatankanen na xoyi soxante be Tunka duumanten ga d'a berekindi ya.

28 Yelli Kamanen gan na kanmun jin kin'an ŋa,

n'an ŋiijen ŋa soxoŋiije yi,

na soxofon do [reesenjin](#) gaben kin'an ŋa.

29 Yelli xabiilanun su gan n xaayen'an da,

jamon nan sujud'an da,

an nan ŋ'an waaxinun yinmanken ŋa,

an maarenmun su nan sujud'an da.

Sere n lange, sere be ga d'an langa,  
sere n bereki, sere be ga duw'an da.»

[Esaawu tageexanne]

30 Bire be, Isiyaaxa ga duguta duwannen ɗa Yaaxuba da, Yaaxuba daga. A gida Esaawu xa ri gilli xaɗeran ɗa, 31 na yigandi liɗe deberi katt'i faaba yi nan ti: «N faaba, n w'an ɗaagana, an nan giri n'in gunduntiyen yiga nan duw'in da.» 32 Isiyaaxa t'a da: «Anken ni ko yi?» A ti: «Nke n'an sooma Esaawu ya yi.» 33 Ken batte su yi, Isiyaaxa saralle sarallayi xote, nan ti: «Ko ken do tiyen nan giri yere, n ga d'a yiga nan duw'a da katt'anken gaa riini? Saasa ke, a kaman ya n riini bereki de.» 34 Esaawu ga d'i faaba sefen mugu, a butu nan xaaru nan ti: «N faaba, duw'in xa da.» 35 Isiyaaxa t'a da: «An waaxin d'an duwaawun wutu ti janbeyen ɗa.» 36 Esaawu ti: «Baatara fe, a ga toxore Yaaxuba, baawo janbanten ya ni, a d'in janba ta fillo? Ta fana, a d'in soomaaxun haqen rag'in ɗa, nan saage n'in duwaawun xa rag'in ɗa. Ken kuɗa saasa, duwaawu sawunte nta non ɗ'inke da ba?» 37 Isiyaaxa ti: «Nke ken d'a ɗaɗ'an da yinmanke yi, n'a maarenmun su kin'a yi gollinɗaano yi, na soxofon do [reesenjin](#) kin'a yi, nke katta manne tana kinn'anken ɗa, n renme?» 38 Esaawu t'a da: «Ee n faaba! Fo tana nt'anken maxa duwaawu baane falle? Duw'in xa da.» A xosi wu nan sonqo. 39 Isiyaaxa da wuce kuuru, ken falle nan ti:

«Ayiwa, anken nta riini soxoɗiiɗa sire kita,  
an nta riini kanji gabe xa kita.

40 An kaafan nafaan ya n riin'an birandi.

An wa ɗaan'an maarenme ke da kome yi.

Xa, an daganansaagaye do noqunun ɗa,

ken wa riin'an hooraaxu, n'a komonkaccen kutu bakk'an xannen ɗa.»

[Yaaxuba wuruye katt'i kaawu Labaani noqu]

41 Esaawu faayi ga da Yaaxuba xoni n'a sababun ɲ'a ga da duwaawu be kit'i faaba yi. A ti du da: «N faaba kallen ntaxa laatu, a faati falle, n w'in maarenme Yaaxuba karini.» 42 Rebexa ga d'i sooma Esaawu ɲanniye ke tu, a d'i sanba Yaaxuba xiri nan ti: «Ayiwa, an gida Esaawu w'a mulla n'an kari de, kuud'i n'i tanbon tug'an ɲa. 43 Ken kuɲa, n renm'in terinka, n gaa ke be koon'an da, an na ken batu. Wuru gilli yere, an nan dag'in gida Labaani noqun ɲa Haraana. 44 An nan toxo non ɲa wucce, m'an gida butten ga n'n yanqa. 45 Bire be, a butten ga na yanqa, nan mung'an ga da fi be ɲaɲ'a yi, n na sere xay'an ɲa, an na ri. Manne maxa, n gaa bonn'axa filli su yi koota baane?»

46 Ken falle, Rebexa dag'a ko Isiyaaxa da ti: «Bireyen tu su ntax'inke yi n'a sababu Esaawu heetinkayaxaru ku filli yi. Ayiwa, Yaaxuba xa nda daga ke jamaane yaxare yaxi, nafa ntaxa ɲaan'inke bireyen ɲa keeta.»

## 28

1 Ken falle, Isiyaaxa da Yaaxuba xiri nan duw'a da, na ɲaamariyen kin'a yi ti: «Maxa kanaananka yaxare yaxi. 2 Killen raga, an nan dag'an kisima Betuyeli noqun ɲa, [Padana-araama](#), an na yaxare muur'an kaawu Labaani ren yaxarun ɲa. 3 [Alla Katudanken](#) wa riin'an berekindi, a wa riini renmun kin'an ɲa, a w'an bonconɲun gabondini, an wa riini ɲa jama gabu xooxo yi. 4 A wa Ibrahiima bereken kinn'an d'an bonconɲun ɲa, kuud'an na jamaane ke wutu xaye yi, an gaa mukkaaxun ɲa noqu ke be, Alla ga d'a kini Ibrahiima yi.» 5 Isiyaaxa da Yaaxuba deni, a daga Betuyeli ren yugo Labaani noqun ɲa Padana-araama, Araaminke, Yaaxuba do Esaawu kaawu ga ni.

6 Esaawu d'a tu ti Isiyaaxa duwa Yaaxuba da, n'a wara dagana Mesoppotaami, kuud'a na yaxare yexi no, nan saag'a kabana xadi t'a n maxa kanaananka yaxare yaxi. 7 Yaaxuba d'i ma d'i faaba sefen batu nan daga Mesoppotaami. 8 Esaawu d'a faamu ti, kanaananka yaxaren nta liɲ'i faaba da, 9 ken ya saabuda, a ga daga Ibrahiima renme Sumayila noqun ɲa, n'a ren yaxare Mahaleeti yaxi kafiin'i yaqun ɲa, ken ga ni Nebayooti xoxona yaxaren ɲa.

[Yaaxuba kuyiye segensegemaaden ɲa]

10 Yaaxuba ga bogu Beri-saba, nan daga katti Haraana banjen ɲa,  
11 wuron ga ro, a da gide yogo wutu n'a ɲa talla yi, nan xenqe no. 12 A  
kuy'i ga da segensegemaaden wori gelli ɲiiɲen ɲa ma kanxotte. Alla  
maliikanun wa segenanyanqana do segensegemaade ke yi. 13 [Tunka  
duumanten](#) yinme xosi du tox'a kanma nan t'a da: «Nke ya ni Tunka  
duumanten ɲa, an kisima Ibrahiima Alla, do Isiyaaxa Alla. An gaa  
tuumana ɲiiɲe ke be yi, n n'a kinn'an d'an bonconɲun ya yi, 14 i wa riini  
gabo xo seyijuran moxo. I ɲiiɲe ke wa yuruweene do kaaran su yi,  
kinbakkan do kinqennan do saahelin do banboxu. ɲiiɲen xabiilanun su wa  
riini bereki d'an d'an bonconɲun batten ɲa. 15 Nke yinme wa d'an batte, n  
w'an koroosin'an dagan su yi, n w'an saagandini riini ke jamaane yi, n nta  
booxene bakk'an ɲ'abada, n ga da ke be laayidun wut'an da, m'in ga d'a  
tinmandi.»

16 Yaaxuba xosi heje nan ti: «Tonɲun ɲa, Tunka duumanten na yere ya,  
x'inke ma ɲ'a tu.» 17 A kanu nan ti: «Yere ni kanu noqun ya, a ra nta  
ɲaana fofo tana yi, Alla yinme kan falle. Yere ya ni kanmun laqen ɲa.»

18 A yillankara, suxuba fana, a yinmun ga wuyi gide ke be kanma, a d'a  
sigindi xo gondanma, na ten jox'a kanma. 19 A da noqu ke xiri Beeteli, a  
wure ga ni «Alla ka», saado ken ɲa, noqu ke ɲi xiriini Luusa. 20 Ken falle,  
Yaaxuba da tekken wutu Alla da nan ti: «Selli Alla gaa d'in batte, n'in  
tanga ke terende yi, n'in yigandi, n'in feetufata, 21 n kisinten ga na saage  
riin'in faaba noqu, n wa Tunka duumanten ragan'in Kaman ɲa. 22 N ga da  
ke gide be sigindi xo gondoma, a wa riini ɲa Alla kan ɲa, ayiwa, an ga na  
naabure su xa kin'in ɲa, n w'a taxandi tanmundin sadaxin'an da.»

[Yaaxuba dagaye Labaani noqu]

## 29

1 Yaaxuba giri nan jokki d'i kaawunkan dagayen ɲa kinbakka. 2 Koota yi,  
a da gede wori gunnen ɲa, tanmisangumo sikki wa saq'a raqen ɲa. Gede ke  
textenten ni ti gidinfeena xoore ya. 3 Tanmise ke su ga na me ɲi gede ke  
raqen ɲa, i wa gidinfeena ke girindini bakk'a yi, i nda duguta minindinden  
ɲa, i w'a saagan'i batten ɲa. 4 Yaaxuba ti nagaanaanon da: «N maarenmu,  
axakun bakka minna?» I t'ikun bakka Haraana ya. 5 A saage tin'i da yell'i  
wa Labaani tu ba, Nahooro kisimare? I t'i w'a tu. 6 A t'i da: «A moxo?» I ti:

«Ma jemu. A ren yaxare Raxeli du faayi kenni, a do tanmison gaa riini.»  
7 Yaaxuba ti: «Saasa ken ken feti daabanun kafume waxati yi, kiyen nan tawu, mann'axa ga nta tanmison minindini n'i wara dagana nagaaniran ɲa xadi?» 8 I t'a da: «O nta fofo ɲaana n'a toxo gumon su ya ga ma me ɲi, ken bir'o na gidinfeena ke girindini bakka geden raqen ɲa na tanmison minindi.» 9 Na Yaaxuba do nagaanaanon toxo sefen ɲa, Raxeli d'i faaba tanmison ri, a xa ni nagaan ya yi.

10 Bire be Yaaxuba ga d'i kaawu Labaani ren yaxare Raxeli wori, a d'a tanmiso, a tinko na gidinfeena ke gulungulu bakka geden raqen ɲa, na tanmiso ku minindi. 11 A da Raxeli xandunsunbu kuɲa nan wu. 12 A t'a da: «Nke n'an kallungooran ya yi, Rebexa ren yugon ya n'in ɲa.» Raxeli xosi wuru dagan'i faaba xibaari kuɲa.

13 Gelli Labaani ga da Yaaxubantoxon mugu, a gidanyaxaren renme, a wuru genm'a yi n'a xandunsunbu, ken falle, d'a n daga kan ɲa. Fofo ga dangi, Yaaxuba d'a su laxam'a da. 14 Labaani t'a da: «Tonɲun ya ni, an bog'inke ya yi, o su ni xabiila baane ya yi.» Yaaxuba da xasu baane ɲ'a noqun ɲa.

[Yaaxuba yaxu]

15 Ken falle, koota yi Labaani ti Yaaxuba da: «Yabo, n maarenmen ya n'an ɲa, xa ken wa sikk'an gaa gollin'in da xafu ba? Fo ya kon'in da, n ga n xaw'an tugana ke be yi.»

16 Ren yaxaru filli ya ni Labaani maxa, siran toxon ni Leeya, xunban toxon ni Raxeli. 17 Xa Leeya, ɲarun t'a da, Raxeli ya faranparen ni, a gemunten sire. 18 Yaaxuba jaarab'a yi. A ti Labaani da: «N wa siino ɲeri gollin'an da, an na Raxeli kin'in ɲa yaqe yi, an ren yaxarin fillandi ke.» 19 Labaani t'a da: «N n'a kin'anke ɲa, n wa ken fasoono n'a kini sere tana yi. Toxo d'in batten ɲa kuɲa.» 20 Ken kanma, Yaaxuba da siino ɲeri gollin, kuud'i na Raxeli kita. Siino ku ɲeri ɲ'a maxa xo bita dantanto, baaw'a wa Raxeli mulla.

21 Ken fall'a ti Labaani da: «Saasa, n yaqen kin'in ɲa, n duguta waxati koninten gollen ɲa, ayiw'in w'a mulla n'a yaxi xa.» 22 Ken bire, Labaani da waliima deberi, na taaxallenmon su xiri. 23 Wuron ga ro, a d'i ren yaxare Leeya leegundi katta Yaaxuba yi, a d'a nan wuyi. 24 A d'i komo yaxare Silifa wara d'i ren yaxare ke yi. 25 Ken yillankara, Yaaxuba xos'a tu ti

Leeya ya ni. A ti Labaani da: «An da manne ɓaɓ'in ɓa kundu? Nke ma goll'an da do Raxeli ya batten ɓa geni? An d'in janba manne xa yi?»  
26 Labaani t'a da: «O ku laadan ɓa, xoxone nta yaxiini gide kaane, 27 xa, koyen tinmandi do ke batte, ken falle, o na ri baanen xa kin'an ɓa ti siino ɓeri tana gollen ɓ'o maxa.» 28 Yaaxuba duɓe. A do Leeya da koyen tinmandi, ken bire, Labaani d'i ren yaxare Raxeli kin'a yi yaqe. 29 A d'i komo yaxare Biliha kini Raxeli xa yi. 30 Yaaxuba ro ti Raxeli xa yi, a na ken ya mulla diina Leeya yi. A da siino ɓeri tana golli Labaani maxa.

[Yaaxuba renmu]

31 [Tunka duumanten](#) d'a wori nan ti Leeya feti seri sappinte y'i kiina maxa, a da jiidiyen ɓaɓ'a da, xa Raxeli ɓa boroken ya. 32 Leeya ri noxon wutu nan saare ti ren yugo yi, a d'a toxora Rubeeni [a wure ga ni: «ren yugon faayi»], baaw'a ti: «Tunka duumanten d'in sappilloxaaxun wori, saasa, n kiina wa riin'in xanu.» 33 Ken falle, a da noxon wutu xadi, ken xa ɓa ren yugo yi. A ti: «Tunka duumanten d'a mugu nan t'in feti seri xanunte yi. A saage ke xa kinn'in ɓa.» A d'a toxora Simoonu, [a wure ga ni: «a wa mugiini»]. 34 A da noxon wutu xadi na ren yugo saara. A ti: «Keeta ke, n kiina wa riini fanam'in ɓa, baaw'in da ren yugu sikki saar'a da.» Ken ya saabud'a ga'a xilli Leewi, [a wure ga ni: «a wa fanameene»]. 35 A da noxon wutu xadi nan saare ti ren yugo yi. A ti: «Keeta ken ke, n wa Tunka duumanten tiigana.» Ken ɓa saabud'a ga d'a toxora Yahuuda, [a wure ga ni: «a wa tiigandini»]. Ken fall'a saarayun sigi.

## 30

1 Waxati ri, Raxeli saarayenbalaaxun sig'a yaaxon ɓa, a suux'i gida yaxaren ɓa, a t'i kiina da: «An ga m'in ku renmu, n kalla ya de!» 2 Yaaxuba sun'a wure nan t'a da: «Nke ra wa Alla gollen ɓaana ba? Alla ya n'an kabana renmen kitta.» 3 A ti Yaaxuba da kuɓa: «N komo yaxare Biliha faayi, an ra w'a yaxini, kuud'a na saare, n xa na funtifo kita t'a yi.» 4 A d'i komo yaxare ke kini Yaaxuba yi taara, Yaaxuba ro t'a yi. 5 Biliha da noxon wutu na ren yugo saara Yaaxuba da. 6 Raxeli ti: «Alla da tonɓun kin'in ɓa, a d'in terinka na ren yugo kin'in ɓa.» Ken saabuda, i d'a toxora Daani, [a wure ga ni: «faasandaana».] 7 Ken falle, Biliha ri noxon wutu xadi nan saare ti ren yugu fillandin ɓa Yaaxuba da. 8 Raxeli ti: «N da gajan xooren kut'in gida yaxaren ɓa, n d'a ni xa.» A da renme ke toxora Nafutaali, [a wure ga ni: «n gaja»].

9 Leeya ga d'a wori nan t'i saarayun sigi, a d'i komo yaxare Silifa wutu n'a kini Yaaxuba yi taara. 10 Silifa da ren yugo saara Yaaxuba da. 11 Leeya ti kuɗa: «N xeerin faayi.» A d'a toxora Gaadi, [ a wure ga ni: «xeeri»].

12 Ken falle Silifa da ren yugu fillandi saara Yaaxuba da. 13 Leeya ti: «N yinmaralliɗoyen faayi, yaxarun wa riini t'in yinmen liɗen ni.» A d'a toxora Aseeri, [a wure ga ni: «yinmaralliɗe»].

14 Yillifate waxati, Rubeeni bogu dagana teenun ɗa. A da saarayinyittirenmen kita n'a fall'i ma yi. Raxeli ti Leeya da: «An ren yugon ga da saarayinyittirenme be fall'an ɗa, fo kin'in bakk'a yi de.» 15 Leeya t'a da: «An d'in kiina rag'in ɗa, ken m'an baga? M'an gan d'in renmen yittirenmen xa rag'in ɗa?» Raxeli t'a da: «A siro, Yaaxuba wa wuyin'an da wuro ke, an renmen yittirenmen batten ɗa.»

16 Lellen ɗa, Yaaxuba ga giri teenun ɗa, Leeya bogu nan gem'a yi, nan t'a da: «An riin'inke ya noqu wuro ke, baaw'in d'in teyinnen wuron faraax'a y'in renmen yittirenmen ɗa.» Yaaxuba wuy'a da ken wuro yi. 17 Alla da Leeya terinka, a da noxon wutu nan saare ti ren yugu karagandi yi Yaaxuba da. 18 A ti: «Alla d'in tuga, n ga d'in komo yaxaren kin'in kiina yi.» A da ren yugo ke toxora Yisakaari, [ a wure ga ni: «tugaadi»]. 19 A saage na noxon wutu xadi nan saare ti ren yugu tunmundi yi Yaaxuba da. 20 A ti: «Saasa ke, Alla da kuye kin'in ɗa, n kiina wa riin'in yinmarawutu, baawo, n da ren yugu tunmi saar'a da.» A da ren yugo ke xiri Jebuluunu, [ a wure ga ni: «yinmarawutte»]. 21 Wucce dangi falle, a ri saare ti yaxare yi n'a toxora Diina.

22 Waxati falle, Alla sinme Raxeli yi n'a hanmirafiinun terinka, n'a saarenuxullenmen wasa. 23 A da noxon wutu nan saare ti ren yugo yi nan ti: «Alla d'in saxamon girindi.» 24 A d'a toxora Yuusufu, [ a wure ga ni: «jiidiye»], nan duwa: «Yelli [Tunka duumanten](#) gan n'in worijaxa ren yugo tana yi.»

[Yaaxuba bannaaxu]

25 Yuusufu saare falle, Yaaxuba ti Labaani da: «N kaawu, n w'a mull'an n'in wara, n nan dag'in jamaanen ɗa. 26 N ga goll'an da yaxaru ku be saabuda, i kin'in ɗa, n d'i d'i renmun nan daga, an yinme w'a tu, n ga da golle be haqen ɗan'an da.» 27 Labaani t'a da: «An gaa xeeri mull'in da, toxo yere, baawo faayindaanon d'a k'in da, nan t'anke ya saabuda ni, Tunka duumanten ga d'in berekindi. 28 Ken kuɗa, tugaadi sabatinte kon'in da, n nan toxo ken kinn'an ɗa.» 29 Yaaxuba t'a da: «Anken yinme w'a tu, n



ga da golle be haqen ɲaŋ'an da, a d'an daabanu ku ga lagari moxo be y'inke saabuda. 30 Naaburu lamaanu yan ɲ'an max'inke gaa riini bire be, x'an naaburen saabudunkugu. Gell'in ga r'an noqu ke yi, Tunka duumanten d'an berekindi, xa saas'in w'a mulla nan goll'in yinmen da.» 31 Labaani t'a da:

Manne xa n xawa ɲaana n'an tuga?» Yaaxuba t'a da: «An nta riini foofo su kita n'in tuga t'a yi, x'in ga na ke be k'an da, an ga na duɲe ken ɲa, n wa toqo yere, n'an tanmiso ku nagaani: 32 n na lenki su ɲ'an tanmison faayini, tanmise su ga ni walaxan ya, a do jaxallenme su binnan ga ni, n na kun wara kaara yi, kun na ɲaŋ'in tugaadin ɲa. 33 Ken moxo, n hooraaxun koroosinden na newo. A xunbanen xunbane, an ga n'in tugaadin segesege, an ga na tanmise ɲ'in maxa, walaxa ga fe, walla ma jaxallenmu, i binnu ga fe, an ra wa kun jaatene fo fayinto yi.» 34 Labaani t'a da: «A siro, an ga d'a ko moxo be, a ɲa kundun ɲa.»

35 Ken koota su yi, Labaani yinme da sugundigun do sugu yaxarin walaxon do fuusun su kafu me yi, a do jaxa binnu, n'i kin'i ren yugun ɲa, 36 ken falle, na bito sikki terende me war'i do Yaaxuba naxa. Yaaxuba toxo do tanmison kuttun ɲa kuɲa.

37 Yaaxuba da yittikingin nooni xawu sikki wutu kuɲa, n'i ɲegu, n'i noxu ɲegunto ku wara sellan ɲa. 38 A da gumo ku wara fuuren ɲa, tanmison yaaxo, baawo, i nda ri mini ya ni digun gaa katundini. 39 Tanmisa yaxarun wa katiini gumo ku kaaran ɲa, i ga na saare, i renmun wa ɲaana walaxon do fuusun ɲa. 40 Yaaxuba ɲi gumo ku koyini Labaani tanmison ɲa xa, i nda ɲi katundini, ken moxo yi, a ɲi walaxon do fo binnun wall'i dura, n'i ɲa du da duran guma yi. 41 Bire su, tanmisa fakkon ga na ɲi katundini fuuren kaaran ɲa, Yaaxuba na gumo ku saxund'a yi, 42 xa, tanmisa xuumanton ga na ɲi katundini, a nt'i saxundin'a yi: ken saabuda, tanmisa xuumanton ɲa Labaani xallun ɲa, fo katon ɲa Yaaxuba xallun ɲa.

43 Yaaxuba ɲa banna xoore yi ke moxo ya, na tanmisen gaben kita, a do komo yaxarun do komo yugu, do farun do ɲogomo.

[Yaaxuba wuruye gilli Labaani kaara]

1 Koota yi Yaaxuba d'a mugu ti Labaani ren yugun wa tini: «Yaaxuba d'o faaba naaburen su **na** du da xalle yi, na du bannaaxundi t'a yi.» 2 Yaaxuba d'a koroosi xadi nan ti Labaani diinan nta katt'i ya xo waxati danginte ke. 3 [Tunka duumanten](#) daal'a da kuɗa: «Saage katt'an kaadunkon ɗa, an faabanjamaane, n wa **naana** d'an batte.»

4 Yaaxuba da Raxeli do Leeya riit'i nagaaniran ɗa kuɗa, gunnen ɗa. 5 A t'i da: «N d'a wor'axa faaba diinan ntaxa katt'in ɗa xo ganni, x'in faaba Alla wa d'in batten ɗa. 6 Axakun yinmenu w'a tu, nan t'in goll'axa faaba da, n fankan danman su yi, 7 n'a tox'a gaa sangana t'in ɗa, a d'in tugaadin filinka taanu tanmi. Xa ken su kanma, n yinmen liɗo, Alla m'in kin'a yi. 8 Axa faaba ga na t'in tugaadin **naana** tanmisa xuurun ya yi, tanmisen su na xuuron ya saarana, a ga na t'in tugaadin **naana** walaxon ya yi, tanmisen su na saare ti walaxan ɗa. 9 Alla yinme yan d'axa faaba naaburen rag'a yi, n'a kin'inke yi. 10 Bire be digun ga na **ni** katundini, n d'a wori kuyin ɗa nan ti walaxon do fuusun ya ni, a do xuuru. 11 Alla maliikan d'in gangu kuyi ke yi nan t'in da: 12 "Yaaxuba, an yinmen wutu nan faayindi, digu beenu gaa katundini, walaxon do fuusun do xuurun ya ni, baawo, Labaani gaa fofo **naan'an** ɗa, n yaaxen w'a su yi. 13 Nke ya ni Beeteli Alla yi, noqu b'an ga da ten joxi gidi siginten kanma, a d'an ga da tekken wut'in da. Saasa ke, giri, an nan bogu yere, an nan dag'an saare**niinen** ɗa."»

14 Raxeli do Leeya t'a da: «Ee! Fo ya n'oku max'o faaba xayen ɗa keeta? 15 A m'o raga xo mukkuu ya, geni, baaw'a d'o gaaga n'o jonkon yiga yinme du wo. 16 Ken ken ɗa keeta, Alla ga da naabure su rag'o faaba yi, ken n'oku d'o renmun ya fo yi. Saasa ke, Alla ga da ke be kon'anke da, ken deberi.»

17-18 Ken moxo, Yaaxuba d'i moxo sirondi nan dag'i faaba Isiyaaxa banɗe Kanaana jamaanen ɗa: a d'i renmun d'i yaqun setundi **ɗogomon** kanma, a ga da daaba su kita, a do naaburu jura, a d'i su ri, kafiin'a ga da fofo kit'i taaxe ke wuccen ɗa Mesoppotaami<sup>u</sup>.

19 Labaani ga dag'i jaxon xesu, Raxeli d'a boorun fay'a falle. 20 Yaaxuba wuru ya, a ma ser'a yi, Labaani Araaminke m'a tu. 21 Fofo ga n'a xalle yi, a d'a su wuru, na Furaata fannɗen kara, nan teɗe Gilaadi giden banɗen ɗa.

[Labaani ɗoroye Yaaxuba yi]

22 Bita sikkandin koota, i da Labaani xibaari ti Yaaxuba wuru. 23 A d'i kan yugun su wutu d'a yi, n'a batu bito ɲeri, nan reg'a yi Gilaadi giden kanma. 24 Xa ken d'a ɲi wuron ɲa, Alla da du koyi Labaani ya kuyin ɲa, nan t'a da: «Maxanɲa: maxa fo ko Yaaxuba danɲa, a fo sire d'a fo bure su.»

25 Bire be Labaani gaa regeene Yaaxuba yi, a d'a ɲi, a w'i tilliisen banbana Gilaadi giden ɲa. Labaani xa d'i soron taaxu non ɲa. 26 A ti Yaaxuba da: «Man d'an kita? An ga d'in janba d'in ren yaxarun nan ri kundu xo meneguuru? 27 Mann'an ga wuru n'in janba? An ma fo kon'in da, ganfinca, n n'an tunci ti ɲaxa xoore yi, suugen do dinmen do ganbare, 28 an ma dug'in n'in lenmun d'in kisimarun xandunsunbu. Tonɲun ɲa, an da ke golle ken hawujantan ɲa ya. 29 Katudannɲen w'in da na fo buren ɲan'axa yi, x'an faaba Alla d'in digallenmaaxu wuri nan t'in nan maxanɲa, n nan maxa fo kon'an da, a fo sire d'a fo bure su. 30 Saasa ke, sell'an ga ri ya baaw'an ra nta ɲaan'an faabankan falle, an d'inke allanu ku xa fayi man ɲa?» 31 A t'a da: «N kanu y'an nan max'an ren yaxarun rag'in ɲa. 32 Ganta, fi be ga n'an allanu ku xibaaren ɲa, an ga n'i ɲi sere be maxa yere, ken kaman nta toqo bireye yi. O soron su jon ɲa, foofo ya ga'in maxa, yel'a su lorowe, fi be ga na ɲan'an xalle yi, an n'a wutu bakk'a yi.» Xa, Yaaxuba ma ɲ'a tu nan ti Raxeli da booru ku wutu.

33 Ken kanma, Labaani da Yaaxuba do Leeya do komo yaxaru ku filli tilliisun wure lorowe, a ma foofo wori no. A bogunte Leeya tilliisen wure, a ro Raxeli xa tilliisen wure. 34 N'a ɲi Raxeli yan da booru ku wutu, n'i muxundi ɲogomen xirixen wure, nan taax'a kanma. Labaani da tilliisen wure lorowe, a ma foofo wori no. 35 Raxeli ti faabe ke da kuɲa: «N faaba, maxa butu de, nan t'in konto gilli nan sig'an jon ɲa, baawo, n na yaxarun laadan ya yi.» Ke mundunde su kanma, Labaani ma boorun wori.

36 Ken ga ɲa, Yaaxuba butu na Labaani jalagi moxo siri, nan t'a da: «Nke xa da manne bone ɲa, an gaa d'in batten ɲa kundu? 37 An d'in yokkun su lonbooti, sell'an ga d'an xalle wori, a koyi baran ɲa, n soron d'an soron jon ɲa yere, i n kiit'o naxa. 38 An da ke wori, nke da tanpillen siinen ya ɲ'an maxa, ken wucce su yi, an tanmise su noxo ma bono, n ma dige yiga xa abada. 39 N do tanmisafure ma demu riin'an ɲa, ti gundufo d'a yiga, nke yinme yan ɲi ken su bonon wuttu, tanmise su ga ɲi fayini kiye, ma wuro,

an jɲ'in tanbon'a su yi ya. 40 Jeberen tooran w'in kanma kiyen ɲa, n ma jɲi xenqene mullen xa maxa wuron ɲa. 41 N ga da tanpille siine be jɲ'an maxa: siino ku tanmi do naxato, n da ken jɲa gollini d'an ren yaxaru ku filli ya yi, siinon tunmi, na kun jɲa gollin'an naaburun ɲa, taanu manime xa ni, an g'in tugaadin filinkana? 42 Gell'in faaba Alla do Ibrahiima Alla do Isiyaaxa sarallandaanan ya ga n maxa jɲi d'in batten ɲa, a d'a yaaxen ga jɲ'in tanpiyen ɲa, a d'in ga da golli xote be jɲa, a ga d'in deemanden rakutu wuri, an jɲ'in kittiduuron ya walla.»

[Yaaxuba do Labaani laayidullenmaaxu]

43 Ken falle Labaani ti Yaaxuba da: «Ku ren yaxaru n'inke ya renmu yi, i renmun n'inke ya kisimaru yi, ku daabanu n'inke ya fo yi. An yaaxen gaa fofo yi, a su n'inke ya fo yi, ken kuɲa, nke katta riini manne jɲaɲ'in renmu ku d'in kisimaru ku yi lenki? 44 Yel'o na laayidun taf'o naxa, o na taagumance toxo yere, ken na jɲaɲ'o filli seedan ɲa.»

45 Yaaxuba da gide wutu n'a sigindi xo gondanma, 46 nan t'i soron xa na giden gana riini. I da giden kafu me yi n'a jɲa tintiɲa yi, nan yig'a kaaran ɲa. 47 I da noqu ke xiri: «gidintintiɲan seedaaxu»: Labaani xannen ɲa «Yegari-sahaduta», Yaaxuba xannen ɲa: «Galeedi». 48 Labaani ti ken kuɲa: «Ke gidintintiɲa wa jɲaana seeda yi, nke d'anken naxa lenki, ken ya saabuda, a toxon ga ni Galeedi.» 49 I da non xiri Micifa xa yi, a wure ni: «koroosindinnoqu», baawo, Labaani ti: «Yelli [Tunka duumanten](#) gan n'o koroosi, o ga na sanku me yi. 50 An ga n'in ren yaxaru ku yeebure, walla xa na yaxare tana kaf'i ya, an n'an moxo tu de! Hadamarenme fet'o seeda yi, Alla yinme ya n'o seedan ɲa.» 51 Labaani saage tini: «Ke gidindugaane do ke gidingondanma be, n ga d'i barit'o naxa, i faayi, 52 i wa riini jɲaɲ'o da seedaano yi: inke ntaxa waq'i ya nan r'an gaccen ɲa, an xa nta xaw'i waqa nan r'in gaccen ɲa. 53 Yelli Ibrahiima do Nahooro Alla gan na kiit'o naxa, o laayidullenmaaxu ke yi.» Ken ga jɲa, Yaaxuba da kuneyen sabatindi ti Alla be ga d'a faaba Isiyaaxa sarallandi. 54 Ken falle, a da sadaxa bagandi Gilaadi giden ɲa, n'i soron xiri nan yige doome, nan wuyi no.

1 Ken yillankaran suxuba, Labaani d'i kisimarun d'i ren yaxarun xandunsunbu, nan duw'i da, ken falle nan saage dagan'i noqun ɗa.

[Yaaxuba moxosironde nan gemu Esaawu yi]

2 Yaaxuba jokki d'i killen ɗa, Alla maliikanun r'a gemundi. 3 A ga d'i wori, a ti: «Alla kurun na yere ya!» A da non toxora: Mahanayimu, [a wure ga ni: «kuru filli»].

4 Yaaxuba da faarun wara dagana du kaane katt'i gida Esaawu yi, Seyiri ɗiɗiɗen ɗa, Edoomu mara. 5 A t'i da: «Axa na t'in kaman yugo Esaawu da: "An gollinɗaana Yaaxuba t'o n'a k'an da, i ɗi Labaani noqun ya, i toxo non ɗa ma ke waxati. 6 Saasa, i da nan do faren kita, a do tanmise, na komo yugun do komo yaxarun kita, o n'a k'i kaman yugon da, m'i na bisimilla moxo sire kit'a yi."»

7 Bire be faaru ku ga saage riini, i ti Yaaxuba da: «O da faaren kiɗand'an gida Esaawu yi, a yinme faayi killen ɗa riini katt'an ɗa, a do kamo naxati yugo.» 8 Yaaxuba kanu buru, soro beenu gaa d'a batte, a d'i taxandi jamo filli, tanmison do naanun do ɗogomon xa taxandi ken moxo yi. 9 A t'i noxo du: «Hari Esaawu nda xenu taxandi baanen ɗa, taxandi baanen ken na kisi.»

10 Ken falle, Yaaxuba da Alla ɗaaga: «Ee, n kisima Ibrahiima Alla, n faaba Isiyaaxa Alla, anken yan t'in nan saage dagan'in faabankan ɗa, n soron noqu, an wa riini xeeri ɗaɗ'in da. 11 N Kama, an ga da ke xeeri xoore be ɗaɗ'in da t'an duntennaaxun ɗa, n sigiran nan lox'a yi, baawo n gaa Yarade fanje ke kuttu, fofo ma ɗ'in max'in guma ke falle. Xa saasa, n do ku sorobo filli ri. 12 N kis'in gida Esaawu yi, baawo, n wa kannu, a n maxa xen'in do yaxarun do leminun ɗa. 13 Sinme, nan t'an yan t'in nan daga, xeeri wa d'in batte, an wa riin'in bonconɗun gabondi xo seyinfuncen moxo, fallaqen ɗa, a ra ga nta yirigeene gaboyen maxa.»

14 Yaaxuba toxo no, nan wuyi. Ken falle, naabure be ga'a maxa, a da buttumurefo wut'a y'i gida Esaawu da: 15 kamo filli sugu yaxare do tanpille sugundige, a do kamo filli jaxa yaxare do tanpille jaxandige, 16 tanjikke ɗogon yaxare d'i renmu, tannaxate na yaxare do gunbunu tanmi, a do tanpille fari yaxare do fari yugu tanmi. 17 A da wooringa su xaliifi gollinɗaana yi, nan t'i da: «Xa ware dagana kaane, axa na bara

toxo wooringu ku do me naxa.» 18 Ken fall'a da jaamariyen kini gollijaana fanan ja nan ti: «N gida Esaawu ga na r'an ja, nan ti: "Anken ni ko fo yi? An dagana minne? Ke wooringu ni ko fo yi?" 19 An nan t'a da: "An gollijaana Yaaxuba ya fo n'a su yi, a d'i ja jaxalindifo y'i kaman yugo Esaawu ya da, a yinme wa falle yi riini."» 20 A da ke jaamariye me kini fillandin do sikkandin ja, a do fofo gaa do wooringu ku yi. 21 A saage n'a xotond'i maxa, i n t'a da: «An gollijaana Yaaxuba yinme wa falle yi riini.» Yaaxuba wa tin'i noxo du, «N da jaxalindifo wara katt'a y'in kaane, n sinmaye maxa, a w'in bisimilla moxon sirondini.» 22 A da jaxalindifo ke war'i kaane, aken yinme toxo non ja, nan wuyi.

[Yaaxuba do Alla fanqallenmaaxu]

23 Yaaxuba giri wuron noxon ja, n'i yaqu ku filli d'i taara yaxarun filli d'i renmun tanmi do baanen wara dagana Yaboxo fanjen falle. 24 Kaadunko ku daga falle, a d'i naaburun xa su wara dagana. 25 Yaaxuba yinme baane toxo non ja.

Yugo yogo ri xan'a yi non ja, d'a nan fanqe, ma fajiri. 26 Bire be fanqallenma ke ga d'a tu t'i nt'a niini, a d'a kat'i fengejen ja, n'a bagandi gubon ja. 27 Ken moxo, yugo ke t'a da: «N war'in nan daga, fajirin faayi ga kije.» Yaaxuba t'a da: «N nt'an walla dagana, an ga ma duw'in da.» 28 A tirindindi ti: «An toxo?» A t'a da: «Nke Yaaxuba ya ni.» 29 A t'a da: «Anntaxa xiriini Yaaxuba, an toxon jaana Isirayila ya yi keeta, [a wure ga ni: «Alla fanqallenma»], an da Alla gaja, na soron gaja, an niyind'a su yi.» 30 Yaaxuba d'a tirind'i toxon ja. A ti Yaaxuba da: «An n'in tirindin'in toxon ja manne yi?» Ken moxo, a duw'a da. 31 Yaaxuba ti kuja: «N da Alla wori, n yinme d'a yinme, n toxo bireene xa.» Ken ya saabuda, a da noqu ke toxon xiri Penuyeli, [a wure ga ni: «Alla yeeso»]. 32 Kiyen bogu waxati, Yaaxuba da fanjen kutu, x'a toxo jugumunu n'a sababun ja fengeje ke yi. 33 Ken ya saabuda, hari lenki Banisirayilanke nta fengejen tiyen yigana, baawo, Yaaxuba fengejen joogi.

[Esaawu do Yaaxuba meewariye]

1 Na Yaaxuba toxo killen ŋa, a ga d'i yinmen wutu, a xosi Esaawu do kamon naxati yugon wori riini, a da leminun taxand'i maanu naxa. 2 A da taara yaxaru ku filli d'i renmun wara kaane, na Leeya d'i renmun wara kun falle, ken moxo yi, na Raxeli do Yuusufu war'i falle. 3 Yaaxuba yinme fina daga sujudi ta ŋeru saad'a gaa kiŋene giden ŋa, 4 xa, Esaawu wuru genm'a yi, nan fenem'a yi, n'a xandunsunbu. I filli su xosi wu. 5 Bire be Esaawu ga da yaxarun do leminun wori, a ti: «Ku ni manne soro yi d'an batte?»

Yaaxuba t'a da: «Ku ni leminu be Alla ga d'i r'an gollinŋaŋaanan worijaxen ŋa ya.» 6 Taara yaxaru ku xa d'i leminun tinko nan sujudi. 7 Leeya xa d'i leminun tinko na ken me deberi, Yuusufu do Raxeli xa tinko nan sujudi.

8 Esaawu t'a da: «N do wooringa ke be ga gemu, an n'a mulla na manne ŋa ti ken su yi?» A t'a da: «N kaman yugo, nke ken d'a xanu n'an ya sagon kita t'i ya.» 9 Esaawu t'a da: «N waaxi, naaburen gaben w'inke yinme maxa, toxo t'an xallun ŋa.» 10 Yaaxuba ti: «N w'an ŋaagana, sell'in n ga'an sagon kitana, n darontaaxu ke raga. Anken walle ke ŋan'inke maxa xo Alla walle ya, n'a sababun ŋ'an bisimillanden siroyen ŋa. 11 N n'an ŋaagana ya, n ga da kuye ke be xay'i katt'an ŋa, an n'a raga. Alla sir'in da, n gaa foofo su mulla, a w'in maxa.» A d'a xotond'a maxa, Esaawu lagari duŋeene.

12 Ken falle, Esaawu t'a da: «O n daga doome, nke na ware kaane.»

13 Yaaxuba t'a da: «N kaman yugo, an yinme yaaxen wa leminun ŋa, i tereetan nan mula, tanmiso do naanu beenu gaa sugundindini, o n xaw'i seesene ya, o ga n'i karaba tan, i su wa kalla. 14 N kama, anken nan dag'o kaane, an gollinŋaŋaanan do naaburun do leminun wa dagana fonne-fonne, m'i ga n'n kiŋ'i kaman yugon noqun ŋa, Seyiri jamaane.» 15 Esaawu t'a da: «N do yugu beenu ga ri doome, n w'i yogo toq'an maxa.» Yaaxuba t'a da: «Ken xa ni manne? Nke ga da bisimilla sire kit'an ŋa, ken wase.» 16 Ken koota su, Esaawu da Seyiri killen raga. 17 Yaaxuba ken daga Sukkoti, na noqu deber'i du da no, na biirun deber'i daabanun da. Ken ya saabuda, non gaa xiriini Sukkoti, [a wure ga ni: «biiru.»]

[Yaaxuba saagaye riini Sixemu]

18 Yaaxuba saagante gilli [Padana-araama](#), a ga giri Sukkoti, a sire ga kiŋe Sixemu deben kaaran ŋa Kanaana jamaane, a taaxu no. 19 A ga d'i tilliisen banba ŋiiŋe be yi, a d'a xobo Hamoori soxoodin maxa kame godo xulle, ken ga ni Sixemu faaba yi. 20 A da [sadaxindinnoqu](#) deberi non ŋa, n'a toxora: Alla ni Isirayila Alla ya yi.

## 34

1 Koota yi, Diina, ken ga ni Yaaxuba do Leeya ren yaxaren ŋa, a daga bogu Sixemu xusun ŋa debinnoxon ŋa. 2 Hiiwinun yinmanke Hamoori ren yugo Sixemu da Diina wori, a xen'a yi senben ŋa. 3 A saage nan jaarab'a yi moxo buru, a wa xanuyen sefen koon'a da waxati su. 4 A t'i faaba Hamoori da: «N w'a mull'an na ke xusunne muur'in da, n n'a yaxi.» 5 Yaaxuba d'a mugu ti Sixemu d'i ren yaxaren mexendi, x'a ma fofo ko, ma bire be, a ren yugun gaa gilli nagaaniran ŋa.

6 Sixemu faaba daga Yaaxuba sagata, na fi ke yaaxen k'a da. 7 Yaaxuba ren yugun ga da xibaare ke mugu, i saage riini gilli gunnen ŋa, i suno, nan butu, nan dangi haqen ŋa, baawo Sixemu ga xenu Yaaxuba ren yaxaren ŋa, a da fi ŋariŋanŋe ŋa, ke be ga nta xawa ŋaana Isirayilanko yi. 8 Xa Hamoori ti Yaaxuba d'i renmun da: «N ren yugo Sixemu jaarab'axa ren yaxaren ŋa, n w'axa ŋaagana, axa n'a kin'a yi yaxun ŋa. 9 Xa da laayidun wut'o da, axa n'axa ren yaxarun kinn'o yi yaxun ŋa, o xa w'o xallun kinn'axa yi. 10 Axa nan taax'o kaaran ŋa, jamaanen wa lawareen'axa da, axa wa taaxun'a yi n'axa haajunun yaaxe bagandi, axa na noqunu yogo xa kamanaaxun kita.» 11 Sixemu yinme d'a ko ren yaxare ke faaba d'a waaxinun da: «N w'a mull'axa n yanp'in maxa, axa gaa fofo su mulla, n w'a tungan'axa yi. 12 Axa nda yaxudunnaabure do laaliŋondifo su muur'in ŋa, n w'a su ŋaan'axa da, kuud'in na yaxare ke kita.» 13 Yaaxuba leminun da Sixemu d'i faaba jaabi ti gotontaaxu yi, baawo, Sixemu d'i saaxanbaana yaxaren maxayanqa. 14 I t'i da: «Oku ra nt'o saaxanbaana yaxaren kinni yugu sallinditanbali yi, ken ni maxayanqaye ya yi oku maxa. 15 O n'o xannen kinn'axa yi ti sarati baane ya yi: axa n'axa kaara yugon su sallindi xoy'o moxo. 16 Ken ŋa, o w'o ren yaxarun kinn'axa yi yaxun ŋa, o xa n'axa xallun wuttu, o wa taaxun'axa kaaran ŋa nan ŋa jama baane yi, 17 xa, axa ga ma duŋe sallinden ŋa, o w'o saaxanbaana yaxaren wuttu d'a nan daga.»

18 Hamoori d'i ren yugon duŋe ke haqilalla yi. 19 Sixemu maxa leele do xibaare ke yi, baaw'a wa yaxare ke mulla moxo buru, aken ya ni kan lalleerin xa yi. 20 Hamoori do Sixemu daga [deben roraqen](#) ŋa nan ti debillenmon da: 21 «Ku soro ŋanniyun sirun ni katt'o yi, o t'i n taaxu yere n'i fiinun deberi, baawo jamaanen xooren ni, o renmun d'i renmun ra wa me yaxini xa. 22 I duŋe taaxen ŋa kafiin'o yi nan ŋa jama baane yi, xa ti sariti baane: yugo su ga'o maxa yere, a su n salli xoy'i moxo. 23 O nda



duje ken ɲa tannu, i wa riini taax'o kaaran ɲa, ken ɲa, i daabanu ku d'i naaburu ku su lagarun ɲaan'o xallun ya yi.» 24 Yugo su gaa deben roraqen ɲa, i su duje ke haqilalla yi, ken moxo yi, deben yugon su salli.

25 A bita sikkandi, na deben yugun toxo tooxen ɲa, Yaaxuba renmu filli, Simoonu do Leewi, Diina gidanyugu, i d'i kaafon wutu nan ro deben noxon ɲa, n'a toxo sere ma du d'a taaxu, na yugon su kari. 26 Hamoori d'i renmen wa kafiini seri karinto ku yi, Simoonu do Leewi bogunto Sixemu noqu, i da Diina wutu. 27 Yaaxuba renmun kuttun ri furu ku yokki nafanton do deben xooro, baawo, i saaxanbaana yaxaren hayibe ya. 28 I da tanmison do naanun do farun xaaxa, a do fofo su ga ɲi deben noxon do gunnen su yi. 29 I da deben naaburen su wutu, do lemunun do yaxarun xa nan daga, na konpon nuxudufoonun su xaaxa.

30 Ken ga ɲa, Yaaxuba ti Simoonu do Leewi da: «Axa da fo bure ɲa de! Axa da taaxen xotond'in maxa jamaanen ɲa Kanaanankon do Perisinun naxa. Ku soro wa riini kafi me y'in xanne maxa, n'in ni, baawo, yugu gabe nt'in maxa, n d'in kaadunkon na ri halaki.» 31 I t'a da: «Ke yugunne xa ma xaw'oku saaxanbaana yaxaren ragana xo sangaana yaxare wo.»

[Yaaxuba yillaye Beeteli]

## 35

1 Koota yi Alla ti Yaaxuba da: «Gir'an nan daga Beeteli, an na [sadoxindinnoqu](#) tag'in da non ɲa, n bang'an da non ya yi, bire b'an ga wur'an gida Esaawu yi.» 2 Yaaxuba t'i kaadunkon da kuɲa, a do soro beenu ga ɲi d'a batten ɲa: «Xa da boori riyinto ku beenu ga'axa maxa yi sedi, xa n seno n'axa yiraamun faraaxu. 3 O n daga Beeteli, n wa sadoxindinnoqu tagana Alla da no, aken be ga d'in jaabi, bire b'in ga ɲi waxati xoten ɲa, a ga ɲi d'in batten xa yi, in terenden wuccen su yi.» 4 Booru su ga ɲi maxa, har'i torudunkanɲu, i d'i su kini Yaaxuba yi, a d'i bulu yitti xoore be gaa Sixemu yi wure. 5 Ken falle, i d'i tilliisun girindi, Alla da kanuyi xoore yanqand'i kaaradundebun soron sondomun ɲa, i maxa katu Yaaxuba renmun fanfana.

6 Yaaxuba do fofo ga ɲi doome, i su kiɲe Luusa, ken ga ni Beeteli yi, Kanaana jamaanen ɲa. 7 A da sadoxindinnoqu taga non ɲa, n'a toxora: Beeteli-alla, baawo Alla bang'a da non ya yi, bire b'a ga wuru laatono bakk'i gida yugon ɲa.

8 Rebexa xoorondaana yaxare Deboora faati non ɗa. A buli Beeteli kaaran ɗa, yitti xoore wure, gelli ken waxati, non xiri: «yaaxanjin yitte».

9 Yaaxuba saage falle gilli Mesoppotaami, Alla bang'a da xadi, nan duw'a da. 10 A daal'a da: «An toxon ni Yaaxuba ya, x'an ntaxa xiriini ken ɗa keeta, an wa saagene xiriini: Isirayila<sup>v</sup>.» A d'a toxora Isirayila. 11 A t'a da xadi: «Nke ya ni [Alla Katudanken](#) ɗa, n w'an berekindini, an na bonconɗen gaben kita. An wa riini ɗa jama do xabiila gabe burujun ɗa, tunkanyugun wa bakk'i yi. 12 N ga da jamaane be kini Ibrahiima do Isiyaaxa yi, n w'a kinn'an ɗa, n'a kin'an bonconɗun ɗ'an dangi falle.» 13 Ken falle, Alla laato bakk'i do Yaaxuba sefetaanu ku yi. 14 Yaaxuba da giden sigindi non ɗa, na sadaxanjin<sup>w</sup> do ten jox'a kanma, kuud'a n ɗa gidi senne yi. 15 A da non xiri: «Beeteli», [a wure ga ni: «Alla ka»], Alla ga d'a sefallenmaaxu noqu be.

[Lagaren saarayan do Raxeli faatiye]

16 Yaaxuba d'i kaadunkon ga giri Beeteli, i ga tinko Efaraata yi, ren yugo jalan da Raxeli bunu, jala ke xoto xa. 17 N'a toxo jala ke yi, saarandaana yaxaren wa tin'a da: «Duuruxoto, ren yugon ya ni.» 18 A guutumayi lagare, yonkin gaa joqo, a da renme ke toxora: Beni-oni, [a wure ga ni: «karandun renme»], xa faaben d'a toxora: Beniyaamina [a wure ga ni: «kitti tayen lenme<sup>x</sup>»]. 19 Raxeli faati, nan buli Efaraata killen ɗa, ken ga ni Betilahemi yi. 20 Yaaxuba da giden sigind'a xaburan ɗa, hari lenki, ken gide wa no.

21 Ken falle, Isirayila da tilliisun girindi, nan daga taaxu Migidaali-ederi kaaran ɗa. 22 N'a toxo non taaxen ɗa, Rubeeni daga saxu d'a taarayaxare Biliha yi koota yogo. Isirayila ga da ken mugu, a d'a sunondi.

[Yaaxuba renmun tanmi do fillon toxonu]

Yaaxuba da ren yugu tanmi do fillo ya kit'i birantaaxun ɗa. 23 I toxonun faayi: Leeya ren yugun ni: Rubeeni, ken ni Yaaxuba sooman ya, a do Simoonu, Leewi, Yahuuda, Yisakaari, a do Sebuluunu. 24 Raxeli ren yugun ni: Yuusufu do Beniyaamina. 25 Raxeli komo yaxare Biliha ren yugun ni: Daani do Nafutaali. 26 Leeya komo yaxare Silifa ren yugun ni: Gaadi do Aseeri. Ku ya ni Yaaxuba ren yugun ɗa, i ga saare [Padana-araama](#).

[Isiyaaxa faatiye]

27 Yaaxuba dag'i faaba Isiyaaxa noqun ŋa Maamere, Xiriyata-araba, saasa non gaa xiriini: Heboroona, Ibrahiima do Isiyaaxa demu taaxunu no.

28 Isiyaaxa da kame do tansege siine bire. 29 Ken falle, a d'i yonkiraxillen lagaren ŋa, a faati nan kaf'i seri fanon ŋa. A da wuyi berekinte kita, a ren yugu ku, Esaawu do Yaaxuba, i d'a firindi.

[Esaawu taarexu 36:1-37:1]

[Esaawu kaadunkon taarexu]

## 36

1 Esaawu, i gaa tin'a da Edoomu kaadunkon taarexun faayi. 2 Esaawu da yaxaru sikki ya yaxi, Kanaan yanxaru filli: Elona Heetinke ren yaxare Ada, a do Anna ren yaxare Oholibama, Cibooni Hiiwinke kisimere ga ni, 3 a do Sumayila ren yaxare Basimaati, Nebayooti xoxona yaxare. 4 Ada saar'a da ti Elifaaji, Basimaati da Rewuyeli saar'a da. 5 Oholibama saar'a da ti Yewusi, Yalaamu, a do Koora. Ku ya ni Esaawu ren yugu be ga saare Kanaana jamaanen ŋa.

6 Esaawu d'i yaqun d'i renmun d'i kandunkon su wutu, a d'i tanmison d'i naaburun kuttu, a d'a ga da naaburu jura su kita Kanaana jamaanen ŋa, nan daga taaxu jamaane tana y'i xoxone Yaaxuba laatoyen ŋa, 7 baawo, i daabanun nan gaba, i n toxo doome yi danŋa, i gaa jamaane be yi nt'i bakka, i daabanun gaboyen saabuda. 8 Edoomu daga taaxu Seyiri giden ŋa, a ya ni Esaawu.

[Esaawu soxoodi]

9 Edomunun xooxo Esaawu taarexun faayi, n'i toxo Seyiri giden ŋa.

10 A renmun ni: Elifaaji, ken n'a yaqe Ada ren yugon ya yi, do Rewuyeli, ken n'a yaqe Basimaati ren yugon ya yi. 11 Elifaaji renmun ni: Temaani, Omaari, Ceefo, Gatama, a do Xenaaji. 12 Elifaaji taarayaxare Timina ren yugon ni Amaleexi ya. Ku ya ni Esaawu yaqe Ada kisimarun ŋa.

13 Rewuyeli ren yugun ni: Nahati, Jeraahi, Saama, a do Miija. Ku ya ni Esaawu yaqe Basimaati kisimarun ŋa. 14 Esaawu yaqe Oholibama, Anna ren yaxare, Cibooni kisimare, a saar'a da ti: Yewusi yi, a do Yalaamu, do Koora.

15-16 Esaawu bonconŋun xabiilanyinmankon faayi: a sooma Elifaaji, a ma ga ni Ada yi, ken renmun ni: Temani, Omaari, Ceefo, Xenaaji, Koora, <sup>y</sup> Gatama do Amaleexi. Ku ya n'a bulullaqen yinmankon ŋa, Edoomu

jamaane. 17 Esaawu ren yugo Rewuyeli, a ma ga ni Basimaati, a bulullaqen yinmankon ni: Nahati, Jeraahi, a do Saama do Miija ya yi, Edoomu jamaanen ŋa. 18 Esaawu yaqe Oholibama, Anna ren yaxare ga ni, a bulullaqen yinmankon ni: Yewusi, Yalaamu do Kooro. 19 Ku ya ni Esaawu bonconŋu beenu ga toori Edoomu jamaanen ŋa.

[Seyiri bonconŋu]

20 Hooriganke Seyiri follaqen taarexun faayi: Ikun ya ni Edoomu taaxaana fanon ŋa, i toxonun ni: Lotaani, Soobali, Cibooni, Anna, 21 Disooni, Ecceri, a do Disaani, ku ya ni Seyiri bonconŋun ŋa, Hoorigankon follaqen yinmanko, Edoomu jamaanen ŋa. 22 Lotaani renmun ni: Hoori do Hemaami. Lotaani waaxi yaxaren toxon ni Timina. 23 Soobali renmun ni: Aliwaani, Manahaati, Ebali, Seefo do Onaami. 24 Cibooni renmun ni: Aya do Anna. Anna yan da jinyaaxen wori gunnen ŋa, n'a tox'i faaba Cibooni farun nagaanini. 25 Anna renmun ni: yugu baane, ken ni Disooni, do yaxare, ken ni Oholibama. 26 Disooni ren yugun ni: Hemadaani, Esabaani, Yitiraani do Xaraani. 27 Ecceri ren yugun ni: Bilihaani, Jawaani do Axaani. 28 Disaani ren yugun ni: Ucci do Araani.

29 Hooriganko beenu ga toori Seyiri jamaanen ŋa toxonun faayi: Lotaani, Soobali, Cibooni, Anna, 30 Disooni, Ecceri do Disaani.

[Edoomu tunkanyugu]

31 Tunkanyugu be ga mere Edoomu jamaanen ŋa nan saame Isirayila tunkanyugun kaane, i toxonun faayi: 32 Bewoore ren yugo Beela, a deben ga ni Dinaabe, 33 a faati falle, Jeraahi ren yugo Yobaabi, Baccaranken ya ni, ken toor'a batten ŋa. 34 Yobaabi ga faati, Temaninke Husaami toor'a batten ŋa. 35 Husaami faati falle, Bedaadi ren yugo Hadaadi, Awitinke ya ni, a toor'a batten ŋa, a da Mediyankon gaja Mowaaba jamaanen ŋa n'i ni. 36 Hadaadi faati falle, Masarexanke Saamala toor'a batten ŋa. 37 Saamala faati falle, Sawulu, Rehobootonke ya ni, a toor'a batten ŋa, Rehobooto be gaa fallaqen ŋa. 38 Sawulu faati falle, Akabooro ren yugo Baali-hanaani toor'a batten ŋa. 39 Akabooro ren yugo Baali-hanaani faati falle, Pawunke Hadaari toor'a batten ŋa, a yaqen ni Mehetabayeli, Materedi ren yaxaren do Me-jahabi kisimare.

40 Xabiilan yinmanko beenu ga bogu Esaawu yi, i toxonun faayi: Timina, Aleewa, Yeteti, 41 Oholibama, Ela, Pinooni, 42 Xenaaji, Temaani, Mibicaari, 43 Magaadiyeli do Yiraama. Ku ya ni Edoomu yinmankon ŋa, baane su d'i mara. Edomunun xooxo Esaawu taarexun ni ke ya.

## 37

1 Yaaxuba taax'i faaba taaxura xasen ŋa, Kanaana jamaane.

[Yuusufu taarexu 37.2-50.26]

[Yuusufu kuyi]

2 Yaaxuba kaadunkon taarexun faayi:

Yuusufu gaa siino tanmi do ŋeru, a wa faaben tanmison nagaanini kafiin'i gida yugun ŋa, faabe ke taara yaxaru, Biliha do Silifa, i ren yugu ku. Gida yugu ku gaa fofo ŋaana, a wa riin'a su laxami faaben da. 3 Isirayila<sup>z</sup> wa Yuusufu mulla diin'i renmun kuttun ŋa, baaw'a d'a kit'i xirisaaxun ya yi. A da doroki faranpare ya kini Yuusufu yi. 4 Yuusufu gida yugu ku d'a wori, faaben n'a ya mulla diin'i su yi, ken saabuda, i d'a xoni, i ra ntaxa sefen'a da ti horoma yi.

5-8 Wuro yogo Yuusufu kuyi, a d'a laxam'i gida yugu ku da nan ti: «N w'axa ŋaagana, axa n'in kuyin terinka: o ŋi yillisoppini ten ya, nke yillinguman xosi giri sigi, nan toxo sikki, axakun yillingumon ri yoor'a yi nan sujud'a da.» Gidenu ku t'a da: «An sinmayen ŋa, an riini ŋa tunkanyugo ya yi oku da n'o mara ba?» I xonnaaxun fillanxot'a kanma n'a sababun ŋ'a kuyin d'a sefexannun ŋa.

9 Yuusufu kuyi xadi n'a laxam'i gida yugu ku da. A ti: «A faayi, n kuyi xadi, kiyen do xason do saanu tanmi do baane ga sujud'in da.» 10 A da kuyi ke laxami faaben xa da, ken dox'a yi nan t'a da: «An do ke kuyi xa wure ni manne yi? Wall'an sinmayen ŋa, nke d'an ma d'an gidanu yan riini sujud'an da?» 11 Gidenu ku suux'a yi, xa faaben d'i haqilen toxo fi ke yi.

[Yuusufu gaagay'i gida yugun maxa]

12 Waxati yi, Yuusufu gidanu dag'i faaba tanmison nagaani Sixemu maran ŋa. 13 Koota yogo, Isirayila ti Yuusufu da: «N w'a mulla n'an xay'an gida yugu ku yi nagaaniran ŋa.» Yuusufu duŋe faaben sefen ŋa. 14 Ken ŋa, faaben t'a da: «Daga bog'an gida yugun ŋa, i do tanmiso, an nan r'i xibaaren k'in da.»

A da Yuusufu xay'i gilli Heboroona nappo ke yi ke moxo ya. Bire be Yuusufu ga kiŋe Sixemu gunnen ŋa, 15 yogo yogo d'a wori yiile-yiilene.

Yugo ke t'a da: «An na manne mundunu yere?» 16 A t'a da: «N n'in gidanu ya mundunu, an ra w'i nagaaniran koyin'in ɗa ba?» 17 Yugo ke t'a da: «I gaa gilli yere, n taron w'i y'i gaa tini: "O n daga Dotaani."» Yuusufu jokki d'i gidanu muurunden ɗa m'a ga'i ɗiini no.

18 I ga d'a wori laatoyen ɗa katt'a gaa tinkon'i yi, i da janbeyen siiti t'i n'a kari. 19 I ti me da: «Kuyinxaranmoxon faayi riini. 20 Saasa, xa r'o n'a kari n'a sedi gedi xase yogo yi, o na ti gundufo yogo d'a yiga, ayiw'a kuyin gaa riini ke be sir'a yi, o na ken wori.» 21 Rubeeni ga da ken mugu, a da Yuusufu kisi bakk'i ya, nan ti: «O n max'a yonkin bonondi. 22 Xa maxa fore joxi! Xa d'a sedi ke gedi xase yi gunjuran ɗa yere, xa max'axa kitten sax'a kanma.» A da ken ɗa na Yuusufu kisi ya, n'a saagandi katt'i faaba yi.

23 Bire be Yuusufu ga kiɗ'i gidanu yi, i da doroki faranpare ke fariti bakk'a xannen ɗa, 24 n'a sedi gedi xasen ɗa. 25 Ken falle, i taaxu, i wa yigeene. I ga d'i yinmun wutu, i xosi julaanun<sup>a</sup> sette yogo wori gilli ti Gilaadi banɗe, i ɗogomon tiɗanton ga ni kanbaren do futaaden ɗa, a do misikinji, i d'i gaa dagana Misira jamaanen ɗa. 26 Yahuuda t'i waaxinu ku da: «Manne xa nafa n'o danɗ'o xoxonen kallen ɗa n'a kallen muxundi? 27 O n'a gaaga ku julaanu yi, o n max'a yonkin bonondi, a nda ɗa moxo su, o sunpun ya ni, o xattin ya ni.» I duɗe ke sefi koninte yi.

28 I da Yuusufu bagandi geden ɗa, n'a gaaga Mediyana<sup>b</sup> julaanu ku danginton ɗa, tanpille godo xulle, kun d'a daga Misira.

29 Bire be Rubeeni ga saage dagana gede ke faayi, a d'a ɗi Yuusufu ntaxa no. Rubeeni jikken xose, a d'i yiraamun booxo-booxo, 30 nan t'i waaxinu ku da: «Yuusufu ntaxa yere de, nke tejeene minne yi?»

31 Ken falle, i da sugundige xurusi, na Yuusufu doroken betexe t'a foron ɗa. 32 I da doroki faranpare ke wara dagana katt'i faaba yi, nan t'a da: «O da ke ya wori de, an d'a t'an lenmen doroken ɗa ba?» 33 Yaaxuba da doroke ke tu nan xaaru, nan ti: «N lenmen doroken ya ni! Fonyaate ya n xen'a yi n'a yiga ba?» 34 A d'i yiraamun booxo bakk'i xannen ɗa kuɗa, na sunoyinyiraamun rondi, n'i renme ke kallen hanmi, bita gabu. 35 A ren yugu ku d'a ren yaxarun su d'a neene nan konto, a t'i nt'i renmen kallen hanmiyen walla m'i yinme ga n'n daga kaf'a yi. A ma duɗe wuyen walla.

36 Ken waxati baane yi, Mediyanko ku do Yuusufu daga Misira, n'a gaaga Potifaari yi, ken ga ni [Misira tunkanyugon](#) saxiirontan sere yi, a d'a tangandaanon yinmanke.

[Yahuuda do Tamara xiisa]

## 38

1 Ken waxati yi, Yahuuda gir'i waaxinu ku yi, nan daga taaxu Adullaminke yogo noqun ŋa, ken toxon ga ni Hiira. 2 A da Suuwa Kanaananke ren yaxaren muuru non ŋa, n'a yaxi. 3 A da noxon wutu nan saare ti ren yugo yi, Yahuuda d'a toxora Eeri. 4 Yaxare ke da ren yugo tana kita, n'a toxora Onaani. 5 A da fo tana kita, n'a toxora Seela. Ken gaa saarene, a na Xesibu ya yi.

6 Yahuuda da yaxare yax'i sooma Eeri da, a toxon ni Tamara. 7 Eeri jikkulloxaaxun saabuda, [Tunka duumanten](#) kiit'a kanma n'a faatindi. 8 Ken bire, Yahuuda ti Onaani da: «An be ga ni furen maaren tinken ŋa, an ya n'a yaqen saagandi, kuud'an na funtifo toxo fure ke da.» 9 Onaani w'a tu nan t'i ga na renmu beenu kita yaxare ke yi, i nta ŋaan'ike renmu yi, ken saabuda, saqallenmaaxun noxon ŋa, a n'i menin joqo ŋiŋen ya yi, kuud'i n maxa funtifo tox'i gida yugo ke da. 10 Ke golli ŋaŋunte ma liŋo Tunka duumanten da, ken saabuda, a d'a xa faatindi. 11 Ken kuŋa, Yahuuda t'i kallu yaxare Tamara da: «Xoyi kiine ga nt'an maxa fina, tox'an faaba kan ŋa, katt'in ren yugo Seela gaa xoorono.» Baawo Yahuuda w'a tini: «In noxoodu, n ga n'a kini ke xa yi, a xa kalla xoy'i gidanu moxon ya.» Tamara daga taax'i faaba kan ŋa.

12 Waxati dangi falle, Yahuuda yaqe, ken ga ni Suuwa ren yaxare ke yi, a faati. Bire be kallen sunon ga wax'a yi, a d'i menjanŋe Hiira Adullaminke daga Timinata, i jaxaxesaanon noqu<sup>6</sup>. 13 I da Tamara xibaari t'a kalliyugon dag'i jaxon xesu Timinata yi. 14 Ken ga ŋa, Tamara d'i furujan yiraamun bagandi, na sangayiraamun rondi, na xufan xuf'i du yi, nan daga taaxu Enayimu roraqen ŋa, Timinata kille. A w'a tu xa ti Seela ŋa yaxanbaane yi, i xa m'i yaxind'a yi.

15 Yahuuda d'a wori, x'a d'a sinma sangaana yaxare ya yi, baawo, a giyan xufunten ya ni. 16 A tink'a yi killinqannen ŋa nan t'i w'a mull'i d'a n saxu. A t'a da: «An na man kinn'in ŋa katt'an d'in gaa kafiini?» 17 A t'i wa sugullenme xayin'a da. A t'i duŋe, x'a na tolomada kin'i ya saado ken ŋa.

18 Yahuuda ti: «Manne tolomada?» A t'a da: «An xaatumundoronman d'i kacce, do guma<sup>d</sup> be faay'an maxa.» A d'i kin'a yi. A d'a soxu. A xosi ɲa noxon ɲa. 19 Tamara dag'i digiran ɲa, na sangayiraamu ku boora, n'i furujanyiraamun saaga du yi.

20 Ken dangi falle, Yahuuda d'i menjanɲe Adullaminke ke wara dagana sugon tunci, kuud'a d'i tolomodanun na ri, x'a ma yaxare ke wori. 21 A da Enayimu taaxaanon tirindi: «Sangaana yaxare ke be gaa killinqannen ɲa yere, a na minna?» Kun t'a da: Non taaxe, sangaana yaxare fi ma tuyi no. 22 Menjanɲe ke saage riini katti Yahuuda yi, nan t'i ma yaxare ke wori, ayiwa, non taaxaanon xa d'a xurand'i da nan ti, non taaxe, sangaana yaxare fi ma tuyi no. 23 Yahuuda t'a da: «Ayiwa, a nan toxo ti tolomodanu ku yi, oku ntaxa fo tana ɲaana, a nan maxa ri ɲa saxamo yi, a nda ɲa moxo su, n da sugon wara dagana, a ya ma wori.»

24 Xasu sikki me dangi falle, i r'a ko Yahuuda da t'a kallu yaxare Tamara da gacce kita sangen ɲa. Ken ga ɲa, Yahuuda t'i n'a bagandi riini, a n biyi. 25 I ga da Tamara bagandi riini, a t'i n'a k'i kallu yugo ke da, ku yokku ga ni sere be xallu, i da noxon kita ken kaman ya yi, i w'a ɲaagana, a n'i faayi, ke doroma d'i kaccen do guma ke ga ni sere be xalle. 26 Yahuuda sig'a yi nan ti: «Tonɲun-tonɲu, a da sariyan batu diin'in ɲa, baawo, n nan xaw'a kinn'in ren yugo Seela yi ya, x'in ma ken ɲa.» Yahuuda d'a maxa kafi ken falle.

27 A saare waxati, a tuyi nan ti noxo ke ni funun ya yi. 28 A gaa jalan ɲa, baane fina d'i kitten bagandi, saarandaana yaxaren d'a raga, na gaari dunbe siit'a yi, nan ti: «Ke fina yan saame.» 29 Xa, a saag'i kitten rondini. A funukiren fina yan xenu. Ken ga ɲa, saarandaana yaxare ke ti: «An ke fuɲandi moxo xa, du kaane?» I d'a toxora Pereci, [a wure ga ni: «fuɲande.»] 30 Ken falle, fillandi ke xenu, gaari dunben gaa ke be kitten ɲa, i d'aken toxora Jeraahi [a wure ga ni: «ɲaalinte.»]

[Yuusufu gaagaye Potifaari yi]

## 39

1 Julaanu be do Yuusufu ga daga Misira, i d'a gaaga Potifaari yi, ken ga ni [Misira tunkanyugon](#) seri saxiironde yi, tangandaanon yinmanken xa ya ni. 2 [Tunka duumanten](#) wa do Yuusufu batte, ken saabuda, a wa wasayen



kitan'i fiinun su yi. A gollin'i kaman yugo ke yinme kan ya yi, Misiranke ke. 3 Ken xa d'a tu ti Tunka duumanten wa do Yuusufu batte, a w'a fi ɲaɲunten su sironɲin'a kitten ɲa. 4 Potifaari ɲaxali t'a yi moxo siri, a d'a war'i yinme golli xerexerenton ya yi, n'i kaanuxudungollun d'i naaburen su xibaaren tox'a maxa. 5 Gelli ken waxati, Tunka duumanten da Misiranke ke fiinun su berekindi, a kaanuxudunfiinun d'a teenun xibaarun su bereki Yuusufu saabuda. 6 Ken ya saabuda, Potifaari ga d'i mareefon su toxo Yuusufu kitten ɲa: a yinme ntaxa fofo ɲaana keeta, m'a yinme gaa yigande be yigana.

[Yuusufu d'i kaman yugon yaqen xibaare]

Yuusufu ni yaxanban faranpari nooronte ya. 7 Wucce dangi falle, a kaman yugon yaqen jaarab'a yi, a t'a n ri saxu d'i ya. 8 Yuusufu t'a da: «Nke nta ke ɲaan'abada, an d'a wori, n kaman yugon da saxiiraaxun r'in kanma, n'i naaburen su tox'in maxa, a yinme ntaxa katiini fofo yi. 9 Fankamaaxun nta sere su maxa diin'in ɲa ka ke yi, a da fon su laawar'in da, a ga fet'anken baane, baaw'anken n'a yaqen ya yi. Ken kuɲa, nke katta ke fo bure ɲaana kan moxo yi, nan saage Alla yinme kutana?» 10 Koota su, a wa Yuusufu laxadujagana, xa Yuusufu ma duɲ'a maxa.

11 Koota yogo, Yuusufu ro kan ɲa kuud'i n'i gollun deberi, ken d'a ɲi, sere su nta kan ɲa. 12 Yaxare ke d'a raga t'i doroken ɲa, nan t'a da: «Yel'o n saxu!» Yuusufu buusi bakk'i doroken ɲa, n'a tox'a maxa, nan wuru bakka konpen ɲa. 13 A ga d'a wori, nan ti Yuusufu wuru n'i doroken tox'i maxa, 14 a xosi xaaru, na kaanuxudungolliɲaɲaanon xiri, nan t'i da: «Ee, axa m'a wor'in kiina ga da [Abaraani](#) yugunne be wara yere, a ga'a mulla nan yaaxaraxur'in ɲa! A ri katt'in ɲa, a ɲ'a mulla nan soxu d'in ɲa ya, xa, n xaaru, 15 a ga d'in xaaru xanne mugu, a wuru dagana sellan ɲa n'i doroken tox'in maxa.» 16 A da Yuusufu doroke ke toxo saq'i kaaran ɲa, ma kiinen gaa riini. 17 Ken moxo, a da xiisa ke laxami kiinen da nan ti: «An ga da Abaraanin komo yugo be wara yere, a ɲi xenn'in ɲa, 18 xa gell'in ga xaaru nan xirindi, a wuru n'i doroken tox'in maxa.» 19 Yuusufu kaman yugon ga da fi ke laxaminten mugu yaxare ke yi, nan t'i komo yugon ɲi ke golle ɲaana, a butu moxo buru. 20 A da Yuusufu raga n'a ro kason ɲa nan dalla, tunkanyugon yinme seri raganton gaa kaso be.

21 [Tunka duumanten](#) ɗa do Yuusufu batten ɗa non xa yi. A d'a neema, n'a fin liɗondi kason yinmanken da. 22 Ken xa da kasorankon xibaaren su kin'a yi. Kasorankon ga n xawa golle su ɗaana, a su yinmankaaxun na Yuusufu ya maxa. 23 Kasonkan yinmanken ntaxa katiini golle su yi keeta, baawo Tunka duumanten wa do Yuusufu batte, a w'a golli ɗaɗunten su sironɗin'a kitten ɗa.

[Kasorankon kuyinun fasariye Yuusufu maxa]

## 40

1-3 Waxati dangi falle, [Misira tunkanyugon](#) miniifoonun koorosindaanan d'a buurukataanon koorosindaanan<sup>e</sup> da golli bure ɗaɗ'a yi. A butu ku golliɗaɗaana xooro filli wure, n'i raqun texe tangandaanon yinmanken kasonkan ɗa, Yuusufu gaa noqu ke be. 4 Tangandaanon yinmanken d'i fin su xaliifa Yuusufu yi.

I ga da wuce ɗa kaso ke yi, 5 wuro yogo, miniifoonun koorosindaanan do buurukataanon koorosindaana, i filli su kuyi. Kuyinu ku du-baananbe su d'i wure ya ni. 6 A suxuba, Yuusufu ga r'i xanta, a d'a tu nan ti fo yogo kunpan w'i ya. 7 A t'i da: «Manne xa kunpa n'axa yi kundu lenki?» 8 I t'a da: «O baananbe su kuyi ya de, ayiwa, sere xa nta yere, ke be ga ra w'i wure koon'o da.» Yuusufu t'i da: «Alla ya ni kuyin wure tuwaanana ɗa, xa d'axa kuyinun moxon k'in da, n n'i mugu.»

9 Miniifoonun koorosindaanan d'i kuyin laxam'a da nan ti: «Nke kuyi [reese tinje](#) ya yi. 10 Reese tinje ke, kingu sikki w'a yi, gell'i ga niri baane, i fuugu na konbo moyinton bagandi. 11 Ken d'a ɗi tunkanyugon minixollen w'in kitten ɗa, n xosi reese ke yogo fata n'a bolli roono minixolle ke yi, n'a kini tunkanyugon ɗa.»

12 Yuusufu t'a da: «An kuyin wure faayi: kingu ku sikki na bito sikki ya koyini. 13 Bito sikki noxo, tunkanyugon wa riin'an yinmarawutu, a w'an saagan'an gollen ɗa, an wa saagen'a minindini xoy'an ga ɗ'a ɗaana moxo be. 14 Ayiwa, fiinun moxon ga na siro, maxa mung'in ɗa de, an n'in fin ko tunkanyugon da, n gaa bakka kaso ke yi moxo be. 15 N karabanten yan ri bakka [Abaraaninun](#) jamaanen ɗa, ayiwa yere xa be ga ni, n ma kasorogolle ɗa.»

16 Bire be buurukataanon koorosindaanan ga d'a wori, Yuusufu ga da kuyi ke wure ko n'a sirondi, a xa ti: «N xa kuyi, kuyi ke noxo, tufullinkando sikki ya n'in yinmen ɗa. 17 Kanda kanmudunken fakkan na gato be tunkanyugon ga'a mulla moxo siri ya, xa yeliɗun w'a kanma nan ri soppindi kande ke y'in yinmen ɗa.» 18 Yuusufu t'a da: «An kuyin wure faayi: kando ku sikki wure ni bito sikki ya. 19 Bito sikki noxo, tunkanyugon wa riin'an yinmen wutu bakk'an xannun ɗa n'an jongi yitten ɗa, yeliɗun w'an tiyen yigana.»

20 A bita sikkindi, tunkanyugon da waliima xoore deberi, i saarayan siinanyillan saabuda, n'i seri tinken su xir'a yi. A su jon ɗa, a da miniifoonun koorosindaanan do buurukataanon koorosindaanan bagandi kason ɗa. 21 A da fanan saag'i gollen ɗa, a n tox'i minindini, 22 x'a da fillandin jongintankari. Fiinu ku su ɗaɗi xoyi Yuusufu ga d'i fasari moxo be. 23 Ke su kanma, miniifoonun koorosindaanan mungu Yuusufu yi pewu.

[Misira tunkanyugon kuyi]

## 41

1 Siino filli dangi falle, [Misira tunkanyugon](#) kuyi gaa Niili<sup>f</sup> xannen ɗa, 2 n'a toxo non ɗa, na kati siru ɗeri xosi bogu fanɗe ke yi, i gaa fanxanne ke sokken yigana. 3 Ken falle, naanu ɗeri tana bogu fanɗe ke yi, i xuumanton ɗariɗanɗu, nan sigi baanu ku kaaran ɗa fallaqe ke yi. 4 Na xuumanta ɗariɗanɗu ku da fo kati siru ku ɗeri yiga. Tunkanyugon xosi heje.

5 A saage xenqene nan kuyi xadi: a xos'a wori, jogodo ɗeri gaa funtini bakka kani baane yi, i fakkon faranparo. 6 Ken falle, jogodi miso ɗeri tana funti, forofolli tayen ga d'i kaawandi. 7 Jogodi misi kaawanto ku da fo siri fakko ku toni. Tunkanyugon xosi wundi, jaaxa kuyin ya ni.

8 Tunkanyugo ke kanu kuyi ke yi, a yillankaran suxuba, a da Misira korotindaanon d'a fontuwaanon su kafu me yi, n'i kuyinu ku laxam'i da, xa sere su ma kati kuyi ke fasarin'a da. 9 Ken ga ɗaɗi, miniifoonun koorosindaanan da sefen wutu nan ti tunkanyugo ke da: «N yinmanke, lenki ya n'inke ga sinm'in fo buren ɗa. 10 Koota yogo, an demu butt'in do buurukataanon koorosindaanan wure, n'o raqun texe tangandaanon yinmanken kasonkan ɗa, 11 o filli su kuyi wuru baane noxon ɗa, kuyinu ku

baananbe su d'i wure ya ni. 12 [Abaraani](#) yaxanbaane yogo ɲi d'o batten ɲa kasonka ke yi, tangandaanon yinmanken komen ya ni, o d'o kuyinu ku laxami ken da, a da baananbe su xallen fasar'a da. 13 A ga d'i fasari moxo ke be, i su ɲa ken moxonne ya yi: i d'inke saag'in gollen ɲa, na buurukataanon koorosindaanan jongintankari.»

[Tunkanyugon kuyin fasariye Yuusufu maxa]

14 Tunkanyugon da faaren wara dagana do Yuusufu yi. I d'a bagandi kason ɲa karama, a d'i yinmen siyi n'i yiraamun faraaxu, nan daga tunkanyugon noqun ɲa. 15 Tunkanyugo ke ti Yuusufu da: «N da kuyi yogo ya wori, sere su ma kat'a wure koon'in da, x'in d'a mugu nan t'anke ga na kuyin mugu baane, an w'a wure tuunu.» 16 Yuusufu ti tunkanyugon da: «N yinmanke, nke feti kuyinfasarindaana yi de, Alla ya n riin'an kuyi ke fasaren haxiixan kon'an da.» 17 Tunkanyugon t'a da: «N kuyi ya, n gaa sikki Niili xannen ɲa, 18 na kati siru ɲeri xosi bogu fanje ke yi, i gaa fallaqe ke sokken yigana. 19 Ken falle, naanu ɲeri tana ri t'i falle, i xuumanton ɲariɲanɲu, n ma demu n'i alihaala buren me wori Misira jamaanen ɲa. 20 I xosi fana kato ku yiga. 21 I d'i toni roon'i kuusun ɲa, ayiwa, o m'a tu nan t'i da fo yinme yiga, a ma fofo su bog'i xuumayen ɲa, ken ga ɲaɲi, n heje.

22 «Ken dangi falle, n saage kuyi tana walla: jogodo ɲeri ya n funti bakka kani baane yi, i fakkon faranparo, 23 ken falle jogodo ɲeri tana funti kun falle, i miso, forofolli tayen ga d'i xurumindi. 24 Jogodi miso ku ɲeri da jogodi fakka siru ku ɲeri yiga. N da kuyi ke laxami korotindaanon da, sere su ma kat'a wure koon'in da.»

25 Yuusufu ti tunkanyugon da: «N yinmanke, an kuyinu ku filli su wure ni baane ya. Alla gaa riini fi be ɲa, a da ken ya taagumanc'an da. 26 Na kato ku ɲeri do jogodo fakko ku ɲeri na siino ɲeri ya koyini, wure baane ya ni. 27 Na xuumanto ku ɲeri do jogodo miso ku ɲeri, kun na dullen siino ɲeri ya koyini. 28 N gaa ke be koon'an da, haxiixan ya ni: Alla gaa riini ke be ɲa, a da ken ya koy'an ɲa. 29 Ku siino ɲeri be faayi riini, i wa ɲaana jin siinon ɲa Misira jamaanen su yi. 30 Ken falle, dullen siinon ɲeri wa riini, fofo su ga kite siina danginto ku yi, a su wa yigeene nan ɲeme, dullen wa jamaanen bonondini. 31 Dulle ke wa xotoono, o ntaxa hari jin siino ku

neeman taagumance walla keeta. 32 Alla fanqe fi ke jannan kanma, ken ya saabuda, a ga da kuyi ke koy'an na ta fillo.

33 «Ken kuja saasa, an na seri haqilante ya muurunu, fontuwaana, n'a ja yinmanke yi Misira, 34 nan saage na gollinjananon wutu, naxafa be nda kite kitaye ke siinon na, i na ken taxandi karangan wutu, 35 i na siina siru ku jeri naxafan su kafu me yi debi xooron na, na yillen kafu me yi n'a ja kaanataaxaado yi t'an jaamariyen na. 36 Dullen siinon jeri n'a ji biraadon gaben sawunten wa Misira, a na kisi dullen bonondinden na.»

[Yuusufu janne Misira yinmanken na]

37 Yuusufu haqililan lijo tunkanyugon d'i wuretaaxaanon su da, 38 a t'i wuretaaxaanon da: «An ti oku ra wa sere tana kitta, Alla ga da haqili siren kin'a yi xo ke yugo moxo?» 39 Ken falle, a ti Yuusufu da: «Xoyi Alla ga d'an sondontuyindi ke su yi, ken kuja, sere su nta du yi, ke be ga n haqilant'anken na, m'a ga n fintuwaaxunt'an na. 40 Anken ya n jaan'in fanka ke fi su yaaxabagandaanan na, jamaanen lenmen su mereyen wa kiniin'an na, m'a gant'in tunkanyugaaxu ke xiima, ken ga'in wall'an kaane. 41 Saasa, n wa Misira jamaanen su mereyen kinn'an na.» 42 A da tunkandoroman<sup>g</sup> bog'i kitten na n'a ro Yuusufu kitten na, n'a sansandi ti hariirin yiraamun na, na kanjellen r'a xannen na. 43 A d'a setundi wotoro xerexerenti fillandin na, na wuraanon wara d'a batte, i gaa xiribeene nan ti: «Xa da killen wara! Xa da killen wara!»

Tunkanyugon d'a ja Misira su yinmanken na kundu ya. 44 A saage tini Yuusufu da: «Nke ya ni tunkanyugon na, ken darontaaxun wa toq'in kanma, xa jamaanen kutte, sere su ra nta doronxude haqe wutt'an jaamarinden falle.» 45-46 Tunkanyugon da misirankantoxon sax'a yi, n'a xiri Cofinati-paneha, na Osinaati kin'a yi yaqe, diinan yinmanke Poti-feera ren yaxaren ya ni, bakka Oni deben na. Yuusufu gaa riini Misira tunkanyugon banjen na, a wuyin ni tanjikke siine ya yi. A bogu tunkanyugon noqun na, na jamaanen su wura. 47 Kitaye ke siinon jeri noxon na, soxojiin da naxafan gaben bagandi. 48 Kun siino jeri noxon na, Yuusufu wa biraadon kappa me yi, a wa dabbaayun xallun riitini debi xoore be ga n tinka, n'i sawu maron na no. 49 A da yillen gaben kafu me yi, xo seyinjuran moxo, a ra nta hari jaatene gaboyen maxa.

50 Saado dullen gaa joppene, Yuusufu yaqé Osinaati saar'a da ti ren yugu filli. 51 Yuusufu da sooman toxora Manaase, [a wure ga ni: «nan mungu»], baaw'a ti: «Alla d'in mungund'in yaaxandunbun d'in faabankan su yi.» 52 A da fillandin toxora: Efarayimu, [a wure ga ni: «nan jiidi»] nan ti: «Alla d'in jiidi jamaane ke b'in ga liix'a yi.»

53 Bire be kitayen siinon ɲeri ga tinme, 54 kaawayen siinon ɲeri joppe xo Yuusufu ga d'a ko moxo be. Dullen ro jamaanun su yi, xa biraadon sawunten wa Misira jamaanen ɲa. 55 Dullen ga joppe Misirankon ragana, i wa dagana laxaraxaasa tunkanyugon ɲa, a t'i da: «Xa daga katti Yuusufu yi, a ga na ke be k'axa da, axa na ken deberi.»

56 Dullen ga da jamaanen su loogo bire be, Yuusufu da maron raqun wuɲi, na yillen gaaga Misirankon ɲa. Ken falle, dullen ri xoto dagan'i kaane maxa. 57 Soron wa gilli do banɲen su yi, nan ri yillen xobo Yuusufu maxa, baawo dullen ro jamaanun su yi.

[Yaaxuba renmun xayibe dagana Misira]

## 42

1-2 Yaaxuba ga d'a mugu ti biraadon wa Misira, a t'i ren yugu ku da kuɲa: «Axakun xa toxo yinme yere yi me faayinden ɲa? Xa daga naxafa xob'o da non ɲa, o n'a yiga nan toxo bireyen ken ken ɲa.» 3 Ken moxo, Yuusufu gidayugu ku tanmi daga biraadoxobe Misira. 4 Xa Yaaxuba ma duɲe Yuusufu yaaxido Beniyaamina walla dagana, a kanna fo bure n maxa dag'a kita ya.

5 Isirayila renmu ku do yillixobaano tananu kiɲe doome yi Misira, baawo dullen ɲi Kanaana ɲiiɲen su ya yi. 6 Yuusufu ya ni jamaanen yinmanken ɲa, a ya ni biraadon gaagana jamaanen lenmen su yi. A waaxinu ku ga joofe, i sujud'a da ɲiiɲen ɲa. 7 Yuusufu ga d'i waaxinu ku wori, a d'i tu, x'a ma duɲe tuwallenmaaxu n bog'i do me naxa. A tirindindinxotaaxu t'i ya: «Axakun giri minna?» I t'a da: «O yinmanke, oku giri Kanaana jamaanen ya yi, o ri biraadoxobe ya.» 8 Yuusufu d'i waaxinu ku tu, x'ikun m'aken tu. 9 Ken ga ɲaɲi, Yuusufu haqilen yanqa, i ga da kuyi ke be wor'i xibaaren kanma. A t'i da xadi: «Axakun ni soncolondaanon ya yi, axa ri yere n'o jamaanen gudaraafiinun ya yaaxen mundu.» 10 I t'a da: «O yinmanke, o ma ri ken ɲa, o ri biraadoxobe ya tannu. 11 Oku su ni yugu baanen renmun ya yi, seri soobon ya n'o yi, o feti soncolondaano yi.» 12 Yuusufu t'i da: «Ke

feti tonɗu yi, axa ri jamaanen gudaɗafiinun ya yaaxen mundu.» 13 I ti: «O yinmanke, ken fe de, oku su ni yugu baanen renmun ya yi, o bakka Kanaana ya, o yugu tanmi do fillo ya ni, xa fo tugunnen tox'o faaba wure, baane tana ɗi no, ken ntaxa no.» 14 Yuusufu t'i da: «N ga da ke be ko ya ni haxiixan ɗa, soncolondaanon ya n'axa yi, 15 xa, n wa riin'axa segesege: n kuna ti tunkanyugon birantaaxun ɗa, axa nta bakka yere axa xoxona tugunne ke ga ma ri. 16 Xa da baane wara d'a batte, kuttun wa toqo kason ɗa yere. Ken noxon ɗa, n n'axa sefon segesege, gell'axa gaa ku beenu koono, tonɗu ga ni. Fin ga ma ɗa kundu ya, n wa kunana ti soncolondaanon ya n'axa yi.» 17 Ken moxo, Yuusufu d'i raqun texe kason ɗa bito sikki.

18 Bitu sikkandin koota, a t'i da: «Nke ni allankannaanan ya yi, n gaa riini haqilalla be k'axa da, xa d'a golli, axa na kisi. 19 Gell'axa ga ni seri xullu yi, baane n tox'axa yi kasonkan ɗa, kuttun nan daga biraadon tunci kan ɗa, baawo dullen waxatin ya ni, 20 nan saage riini t'axa xoxona tugunne ke yi, ken ɗa, n wa saq'axa digaamun ɗa, axa na kisi kallen xa yi.» I duɗe ke haqilalla yi.

21 Ken falle, i ti me da: «O faayi ga yanganqate ya, o ga da ke be ɗ'o xoxonen ɗa, a ga ɗi tooran ɗa, a ga laxaraxaasa katt'o yi, o ga m'a terinka, saasa, oku xa faayi ken toora ya yi.» 22 Rubeeni saage nan t'i da: «N m'a k'axa da nan t'axa n maxa fo bure ɗa Yuusufu yi? Xa, axa m'in terinka, ayiw'a faayi lenki, a kallen tugaadin faayi ga waajib'o yi.» 23 I ma ɗ'a tu ti Yuusufu w'i xanne ke mukku, baawo xannediyanan yan ɗ'i naxa. 24 Yuusufu laato bakk'i ya nan daga wu, nan saage riini sefi da, na Simoonu wut'i yi n'a raqen tex'i siginton jon ɗa.

[Yaaxuba renmun saagaye riini Kanaana]

25 Yuusufu da ɗaamariyen kini gollinɗaananon ɗa, i n'i gidanu bootonun faga yillen ɗa, na baane su xaaɓisin saag'a yi, n'a r'a booton ɗa, na silifandan xa kin'i ya. I da golle ke ɗa ken moxo yi. 26 Yuusufu gidanu d'i farun tiɗandi yillen ɗa nan daga.

27 Bire be, i gaa tuumana wuron ɗa, baane d'i booton laqen wasa, a w'a mulla na yille kin'i faren ɗa, a xos'i xaaɓisin ɗ'i booton noxon ɗa. 28 A t'i waaxinun da: «Ee! I d'inke xaaɓisin saag'in ɗa kooyi, a faay'in booton ɗa

yere.» Ken ga ɲaɲi, i kanu nan saralle, nan ti me da: «Alla da manne ɲaɲ'o yi kundu?»

29 I ga kiɲe Kanaana yi bire be, i faaba Yaaxuba noqun ɲa, fofo su ga ɲa, i d'a su laxam'a da, nan ti: 30 «Yugo be ga ni jamaanen yinmanken ɲa, a d'o fiinun xotond'o maxa, baaw'a d'o sinma soncolondaano ya y'i jamaanen ɲa. 31 O t'a da: "Oku ni seri soobon ya yi, o feti soncolondaano yi. 32 O ni ren yugu tanmi do fillo ya yi, o su na faaba baane ya yi, baane ntaxa no, fo tugunnen xa tox'o faaba wure Kanaana." 33 Yugo ke t'o da, i w'a mulla n'a tu, gelli tonɲunton ya ga n'o yi, ken kuɲa, o na sere baane toxo no, kuttun nan ri biraadon tunci kaadunkon ɲa, 34 i d'o xoxona tugunnen na saage riini, ken ga na ɲa, i wa saq'a yi nan ti soncolondaano fet'o yi, tonɲunton ya n'o yi, i w'o waaxi Simoonu xa saagan'o yi, o ra wa yaalanɲa jamaanen ɲa xa, n'o haajunun yaaxe bagandi.»

35 Ken falle, i ga da yillen jurumi, baane su d'i xaaɲisin ɲi booton ɲa, i d'i faaba ga da xaaɲisinu ku wori, i su kanu. 36 Yaaxuba t'i da: «Ken kuɲa, axa n'a mulla n'inke renmun su rag'in ɲa ya ba? Yuusufu ken sanku, Simoonu xa ntaxa yere, axa n'a mulla na Beniyaamina xa rag'in ɲa ya ba? Ken toora ken su saagene katt'in ya yi.» 37 Rubeeni t'a da: «A xaliif'inke yi, n d'a wa saagene riini katt'an ɲa, ken ga ma ɲa, an n'in ren yugun filli su kari.» 38 Yaaxuba ti: «Aayi, n renmen nta dagana d'axa yi, a gida bono, aken baane yan tox'in maxa, fo bure nda dag'a kita killen ɲa, n wuyin ga kiɲe noqu be, axa n'in kari kunpan ɲa.»

[Beniyaamina d'i gidanu dagaye Misira]

## 43

1 Dullen w'a kanma nan tallan xoto Kanaana jamaanen ɲa. 2 Bire be Yaaxuba kaadunkon ga duguta naxafa riyinte ke yigayen ɲa, a t'i ren yugu ku da: «Xa saage dagana biraado tana xobo katt'o yi.» 3 Yahuuda t'a da: «N faaba, Misira yinmanken d'a xurand'o da, nan t'o ga na daga, o xoxonen ga nta d'o yi, i nt'o bisimillana. 4 An ga na duɲe Beniyaamina walla d'o batte, o wa dagana biraadon xobo riini. 5 An ga ma duɲe xa, o ra nta dagana de, baawo yugon t'i ntax'o bisimillana, o xoxonen ga nta d'o batte.»

6 Faaben t'i da: «Axakun xa da ke golli bure ɲaɲ'inke yi manne, nan ti yugon da, xoxone tana w'axa maxa?» 7 I t'a da: «Yugon yinme yan d'o segeseg'o kaadunkon xibaaren kanma, nan t'o da: "Axa faaba wa bireene



ba? Xoxone tana w'axa maxa non ɲa?" A ga d'o tirindi ku beenu yi, o da kun ya jaabun kin'a yi. Oku ra ma ɲ'a tuunu nan t'a wa riini t'o d'o xoxonen nan ri.»

8 Yahuuda saage tin'a da: «N faaba, o xoxone ke wara riini d'o batte, o n daga, anken d'oku d'o leminu, o na bire, ken ga fe, kalle tu nt'oku yi de. 9 Nke w'in yinmen roon'a wure, an n'in tirind'a yi. N d'a ga ma saage riini katt'an ɲa, n bireyen wuccen su yi, an nan kut'in ɲa. 10 Ayiwa, a faayi, o ga n maxa leele, o ra ɲ'o ta fillana.» 11 Faabe ke t'i da: «Baawo dagayen ga waajibi keeta, xa d'o jamaanen fo siru yogo falla yugo ke yi, xoyi futaadi lamaane, do kanbaren do misikinji, do yaagi lamaane, a do pisitasin do amandi, [kun ni yittirenmu yogo ya.] 12 Axa do xaaḷisin haqe be ga n xawa dagana, xa d'a fillo wutu, axa ga da xaaḷisinu be ɲ'axa bootonun ɲa, xa d'i n saage, a ra wa ɲaan'i ga mungu ya. 13 Xa d'axa xoxonen wutu, axa nan saage katti yugo ke yi. 14 Yelli [Alla Katudanken](#) gan na ke yugo hinnand'axa yi, axa do Simoonu do Beniyaamina gaa saagene riini. Fi be ga n'inke xibaaren ɲa: n na karankarajaaxaaxu, ken ni Alla rakuton ya yi.»

15 Yuusufu gidanu d'i fallanun wutu, a do yilli jonkon dunfillo. I d'i xoxone Beniyaamina daga Misira, Yuusufu noqun ɲa. 16 Yuusufu ga da Beniyaamina wori d'i batte, a t'i kan figumen da: «Ku denin noqun ɲa, an na baase xurusi, na yigande deberi, i yaraxatana d'in batten ya yi lenki.»

17 Yugo ke da Yuusufu ɲaamariyen ɲa t'i moxon ɲa, nan daga yugu ku tunc'i kaman yugon kan ɲa.

18 Bire be, i ga joofe Yuusufu kan ɲa, i kanu, i d'a sinma t'i ga da xaaḷisinu be ɲ'i bootonun ɲ'i ta fana ke yi, ken ya saabuda n'i ga d'i riiti non ɲa, i ga'a mulla nan xen'i ya, n'i tooro, n'i farun wutu, n'i ɲa komo yi. 19 I royinto kan ɲa, i tinko gollinɲaɲaana ke yi nan t'a da: 20 «Ee! O yinmanke, oku ri biraadoxobe yere ta fana, 21 o saaganto, wuron ga ro, o ga yanqa, o ga d'o bootonun wasa, baane su xosi xaaḷisin ɲ'i booton ɲa, x'o d'a ri ke kille yi xadi, 22 o do xaaḷisinu tana ri, na biraadon xobo, o nt'a tu, sere be ga da xaaḷisinu ku r'o bootonun noxon ɲa.» 23 A t'i da: «Xa d'axa haqilun taaxundi, xa maxa kanu fofo yi. Axa Alla d'axa faaba Alla yinme yan da xaaḷisin war'axa bootonun ɲa, ken ga fe, nke yinme yan d'axa yillijonkonun taaxundi.»

Ken falle, a da Simoonu bagandi d'a nan r'i noqun ɲa. 24 A do waaxinu ku su ri Yuusufu kan ɲa, na jin kin'i ya, i n'i taanun wanqi, nan saage sokken

wall'i farun wure. 25 I da fallanun moxon sironi na Yuusufu riyeɗ dugu kincigan ŋa, baawo, i d'a mugu nan t'i d'a wa yaraxatana doome yi non ŋa.

26 Gelli Yuusufu ga r'i noqun ŋa baane, i da fallanu ku kin'a yi, na sujudin xenund'a da **ŋiiŋen** ŋa. 27 Yuusufu d'i kuɗŋi, n'i tirindi: «Axa yugu xasen wa no, axa ga da ke be xibaaren kon'in da, a wa bireene?» 28 I t'a da: «O yinmanke, o faaba, an xidimandaana ke, a wa no, toora su nt'a yi.» I saage nan sujud'a da xadi. 29 Yuusufu ga d'i yaaxido Beniyaamina wori, a t'i da: «Ke ya n'axa xoxona tugunne be axa ga d'a fin ko ba?» A t'a da: «N lenme, hari n'an deema.»

30 Yuusufu ga d'i xoxone ke wori, hinnayen xosi yanq'a sondonmen ŋa n'a yaaxanjin guuji, a d'a jewondi roon'i konpen ŋa nan wu no. 31 A ga d'i yaaxanjin suura, a saage riini, n'i wuye ke muxundi, a da **ŋaamariyen** kini, yiganden nan taxandi. 32 I da Yuusufu yiganden kin'a y'i dura, n'a waaxinu ku xa war'i dura, Misiranko beenu xirinton ga ni, na kun xa yiganden kin'i ya, i dura, i do [Abaraaninun](#) ra nta yigeene doome, baawo ken kabanten ya n'i diinan ŋa. 33 Yuusufu waaxinu ku ga'a jon ŋa, i d'i taaxundi do me batte, i meerabotunto, nan giri sooman ŋa nan dag'a wara lagaren ŋa. I yinmenu w'a kanma na me faayi, i kaawafinto. 34 Yuusufu d'i yiganden yogo kin'i ya, na ken me karago kini Beniyaamina yi, i toxo no, nan mini do Yuusufu yi m'i gaa moonikeene.

[Jiranxollen walle Beniyaamina booton ŋa]

## 44

1 Fi falle, Yuusufu da **ŋaamariyen** kin'i kan figumen ŋa nan ti: «Xa da ku soro bootonun faga biraadon haqe b'i ga ra w'a wuttu dagana, axa na baane su xaaɓisin r'a booton ŋa. 2 I su fo tugunne, xa n'a xaaɓisin saag'a yi, nan saag'in godoxullinjiranxolle ke roon'a booton ŋa.» Yuusufu gollinŋaanan d'a **ŋa** ken moxon yi.

3 A yillankaran soxuba fana, i d'i d'i farun wara dagana. 4 I ga bogu deben ŋa na wuccinne **ŋa**, Yuusufu t'i gollinŋaana ke da: «Giri karama, an nan reg'i ya, an nan t'i da: "Axakun xa da manne **ŋa** kundu, na fo siren tuga ti fo buren ŋa, 5 n'o kaman yugon godoxullinjiranxollen fayi? A gaa minni ti ke be yi, a d'a ga'i fiinun faayini t'a yi. Axa da fo buru xooɓe **ŋa** ke yi de!"»

6 Gollijaana ke reg'i yi na sefe ke saagand'i da. 7 I t'a da: «O yinmanken xa n'oku jajagini kundu yi kan moxo? Hari n'o tanga ken na. 8 O ga da xalisinu be ni'o bootonun na Kanaana, o d'i saage riini. Oku katta xalisi ma kanje fayin'an kaman yugon kan na kan moxo yi xadi? 9 O ga na jiraxolle ke ni sere su likken na, o wa ken kaman karini, o kuttun wa naan'an da komo yi.» 10 Gollijaanan t'i da: «A siro, jiraxollen ga na wor'i be maxa, ken wa naan'in kome yi, kuttun wa wareene.» 11 I xos'i likkun yanqandi karaman na, baane su d'i booton raqen wasa.

12 Gollijaanan da bootonun su faayi, nan joja fo xooen xallen na, nan lagari fo tugunnen xallen na. Jiraxollen daga wori Beniyaamina booton na. 13 Ken ga na, i su d'i yiraamun booxo-booxo, nan saage na likkun tiñandi nan daga deben noxon na.

[Yahuuda moxokonje Yuusufu da]

14 Yahuuda d'i waaxinun daga Yuusufu kan na, i d'a yinme ni no, i sujud'a da niin na. 15 Yuusufu t'i da: «Axa da manne na kundu? Axakun nt'a tu nan ti sere be gaa xoy'inke moxo, fi ra nta muq'a kaman na?» 16 Yahuuda ti: «O kaman yugo, sefe ntax'oku max'o ga'a koono, fofo su ntax'o max'o ga'o du xurandini t'a yi, Alla yinme ya n d'o fo buren hayiba. Ken kuja saasa, o su n'an komon ya yi, o do jiraxollen ga wori ke be booton na.» 17 Yuusufu t'i da: «Hari n'in kisi ken na, fin ra nta kiitini kundu, ken ni toonanden ya yi. Jiraxollen ga wori ke be maxa, ken yan toqo yere kome yi, axa kuttun na kisi, nan saage dagan'axa faaba noqun na.»

18 Yahuuda tinko Yuusufu yi nan t'a da: «N yinmanke, anken nafa yere lenki, an do [Misira tunkanyugon](#) su ni baane ya. Ken saabuda, n nt'a mulla nan r'an gaccen na, haqu tox'in da, sefo w'in maxa n'i ko. 19 Koota fanan na, an d'o tirindi, sell'o faaba gaa bireene, a do selli xoxone tana ga'o maxa. 20 O t'an da: "O faaba wa bireene, x'a xirisaaxu, xoxone xa w'o maxa, a da ken kit'i xirisaaxun ya yi. A na ken ya mulla moxo siri, baawo, ken baane yan tox'a max'i baata yaxaren renmun na, ren yugu baanen bono. 21 An t'o d'a n ri, an w'a mulla n'a wori. 22 O t'an da: "O yinmanke, lemene ke ra nta bakk'i faaba wure, ken ga na na tannu, faabe ke wa kalla." 23 An t'o d'o xoxone ke ga ma ri, an nt'o bisimillana. 24 Ken ga na, o saage dagan'o faaba noqun na, an xidimandaana ke, an ga da ke be ko, n yinmanke, o da ken kon'a da. 25 Bire be, a ga t'o n saage riini biraadoxobe, 26 o t'a da: "O ra nta riin'o xoxonen ga nta d'o yi, ken falle, jamaanen yinmanken nt'o

bisimillana." 27 Faabe ke t'o da: "Axa w'a tu, n kaagunyxare Raxeli da ren yugu filli baane ya kit'in da. 28 Baane sanku bakk'i ya, n sinmaye gundufo yogo yan da ken yiga, baawo n max'a wori har'abada. 29 Axa w'a mulla do ke xa nan daga! Fo bure nda dag'a kita killen ɗa, nke wuyin ga kiɗe noqu be, axa n'in karini ti kunpan ɗa ya de!"

30 «Ken kanma saasa, n yinmanke, nke katta saagene kan moxo yi katt'in faaba yi, leminen ga nta d'o yi? Faabe ke xa yonkin jonginten na ke lemine ya yi. 31 A ga ma dag'a wori d'o yi, a kalla ya, ayiwa, a ra nta bakk'oku kanma yi, i tin'o da ke me yintinxulle kari ti buttunxaasan ɗa ya. 32 Kafiini ke su yi xadi n yinmanke, nke yan d'in yinmen ro lemine ke xaliifan wure n faaba jon ɗa, nan t'a da: "N do lemine ke ga ma saage riini, an na kut'in ɗ'in bireyen wuccen su yi." 33 Saas'in yinmanke, nke ken w'an ɗaagana, nke wa toqo yere komaaxun ɗa, lemine ke n saage dagana d'i gidanu yi. 34 N ra nta saagene moxo su dagan'in faaba noqun ɗa, n'a toxo lemine ke ga nta d'in ɗa. Buttunxaasa be gaa riini sax'in faaba kanma, n ra nta riini ken muɗi.»

[Daɗaɗaaren bakke Yuusufu d'i waaxinun naxa]

## 45

1 Yahuuda ga duguta sefen ɗa, Yuusufu ma kat'i du ragana hinnayen ɗa moxo su y'i gollinɗaɗaanon jon ɗa, a da ɗaamariyen kin'i n bogu. A yinme baane toxo d'i waaxinu ku yi non ɗa, ken moxo yi, a d'i du koy'i ya. 2 Xa, a wu moxo siri, ma Misirankon ga'a wuxannen mukku, n'a xibaaren kiɗandi tunkanyugon noqun ɗa. 3 Yuusufu t'i waaxinu ku da: «Nke ya ni Yuusufu yi! N faaba wa finne bireene?» I toxo sikki, i ma kat'a jaabini. 4 A t'i da: «Xa tink'in ɗa!» I tink'a yi, a t'i da: «Nke ya ni Yuusufu yi, axa waaxi, axa ga da ke be gaaga Misira banɗe. 5 Xa maxa kanu, xa max'axa du jalagi nan t'axa d'in gaaga ke moxo yi. Alla yinme yan d'in wara riin'axa kaane yere, kuudo nan kisindindi. 6 A siina fillan ya ni ke, dullen ga ro jamaane ke yi, siino karagi tana wa riini, tippe nt'a yi, fateye nt'a yi. 7 Ken ya ni, Alla ga d'inke wara riin'axa kaane yere, n'axa kisi dullen ɗa, axa na bonconɗen gaben kita ke jamaane yi. 8 Axakun m'inke riiti yere de, Alla yan d'in riiti yere, n'in ɗa tunkanyugon sere tinkun yinmanken ɗa, n'in ɗa kan xibaaren finyaaxabagandaanan ɗa, n'in ɗa Misira su yinmanken ɗa.

9 «Saasa, xa d'a jewondi, axa n daga xibaaren kiɲand'in faaba yi nan ti:

"An renme Yuusufu ti: 'Alla d'in ɲa Misira su yinmanken ɲa, an n'a jewondi nan r'in noqun ɲa. 10 An wa taaxunu Goseni maran ɲa, nke yinme tinkoyen ɲa, an d'an renmun d'an kisimaru, a d'an tanmison do naanu, a do naabure su ga'an maxa. 11 In n'an hanmiranfin su kiɲand'an ɲa no, an d'an kaadunkon d'an daabanu, fofo lafi nt'axa ragana, baawo kaawayen siino karagi tana wa falle.' "»

12 Yuusufu ti xadi: «Axa yaaxen w'in ɲa, n xoxone BeniYaamina xa yaaxen w'in ɲa, nke Yuusufu yinme ya d'axa faayi sefene. 13 Ken kuɲa, xa dag'in faaba noqu, sigira xooore ke be ga'in maxa Misira yi yere, a d'axa yinme ga da ke be wori, n'a su laxam'a da, xa d'a nan ri yere jewoye.»

14 Yuusufu fanam'i xoxone BeniYaamina yi, i filli su da na me xandunsunbu nan wu. 15 Yuusufu wuyinten d'i waaxinu ku kuttun xandunsunbu, ken falle, i d'a digaamu.

[Yaaxuba riye Misira]

16 Ayiwa, xibaaren kiɲe tunkanyugon kan ɲa nan ti Yuusufu waaxinun ri Misira. Tunkanyugon yinme d'i wuretaaxaanon ɲaxali ti xibaare ke yi moxo siri. 17 A ti Yuusufu da: «A k'an waaxinu ku da, i n'i daabanun tiɲandi nan saage dagana Kanaana, 18 kuud'i d'i faaba d'i kaadunkon su nan ri yere. N w'i taaxundini jamaanen noqu neemanten ɲa, i na bir'a soxofoonun fo sirun ɲa. 19 I na sinwotoronun wutu dagana, i d'i yaqun d'i renmun d'i faaba n ri. 20 I n maxa nimisi do fo toxinte yi no, baaw'i riini taaxu Misira noqu neemanten ya yi.»

21 Isirayila renmu ku daga xoy'a ga kon'i da moxo be, Yuusufu da sinwotoronun do silafandanun kin'i ya ti tunkanyugon ɲaamariyen ɲa. 22 A da yiran kurunba kin'i baananbe su yi, xa BeniYaamina, a da ken xallen ɲa karago yi, na kamo sikki godo xulle xa kin'a yi. 23 A xayind'i faaba xa da: faru tanmi tiɲanton wa Misira fo sirun ɲa, faru tanmi tana, kun tiɲanton wa yillen do buurun do biraadon tanan ɲa silifanda yi. 24 A d'i waaxinu ku wara dagana nan t'i n maxa manqaje ɲa killen ɲa.

25 I bogu Misira yi nan joofe Kanaana jamaanen ɲa, i faaba Yaaxuba noqu. 26 I t'a da: «Yuusufu wa finna bireene, a du ya ni Misira su yinmanken ɲa.» Yaaxuba toxo kuurunu, baaw'a saxunte ma ɲ'a yi. 27 Xa, Yuusufu ga da ke be k'i da, i ga d'a su laxam'a da bire be, a d'a yinme ga da

sinwotoronun wor'i wutunden xannen maxa katti Misira yi, a yonkin saage. 28 A ti: «Ke wase, n ntaxa fofo tirindini keeta, n renme Yuusufu wa bireene. Yell'in gan n'a wori saad'in gaa kalla.»

[Yaaxuba dagaye Misira]

## 46

1 Isirayila<sup>h</sup> da killen raga, a do fofo su ga n'a maranden na. I ga kine Beri-saba, a xurusind'i faaba Isiyaaxa Alla da. 2 Wuron na Alla sefa da, a ga'i yaaxon na. A d'a gangu: «Yaaxuba! Yaaxuba!» Yaaxuba ti: «Naamu.» 3 A t'a da: «Nke ya ni Alla yi, an faaba Alla. Maxa kanu dagana Misira yi, n wa riini xabiila xoore bog'an na no. 4 Nke yinme wa dagan'an tunci Misira, n'an bonconun saagandi riini xa. An yonkin ga na joxi, Yuusufu yinme ya n'an yaaxon karana.»

5 Yaaxuba ga bogu Beri-saba, a renmun d'a rondi sinwotoronu beenu ga giri Misira tunkanyugon na, kafiin'i yaqun d'i renmu. 6-7 I d'i daabanun do naabure su g'i maxa Kanaana jamaanen na, i d'i daga Misira. Ken moxo yi, a d'i funtifon su daga: a ren yugun d'a ren yaxarun d'a kisimaru.

[Yaaxuba kaadunko]

8 Isirayilanko be ga daga Misira, kun ga ni Yaaxuba d'i renmun d'i kisimarun na, i toxonun faayi:

Sooman ni Rubeeni ya yi. 9 Rubeeni ren yugun ni: Hanooxi, Paalu, Heccerooni do Karimi.

10 Simoonu ren yugun ni: Yemuyeli, Yamiina, Ohaadi, Yakiini, Cohaari, a do Sawuulu, ken ma ni Kanaananken ya.

11 Leewi ren yugun ni: Geresooni, Kehaati, a do Meraari.

12 Yahuuda ren yugun ni: Eeri, Onaani, Seela, Pereci, a do Jeraahi. Eeri do Onaani, kun faati n'i toxo Kanaana jamaanen na. Pereci ren yugun ni: Heccerooni do Hamuuli.

13 Yisakaari ren yugun ni: Toola, Puuwa, Yooba do Simerooni,

14 Sebuluunu ren yugun ni: Seredi, Elooni do Yahaleeli.

15 Ku ya ni Yaaxuba funtifoону be ga bogu Leeya yi, i ga saare [Padana-araama](#), ren yugun d'i renmu, kafiin'a ren yaxare Diina yi, i su kafumanto, tanjikke do soro sikki.

16 Gaadi ren yugun ni: Cifooni, Xaagi, Suuni, Eccebooni, Eeri, Aroodi, a do Arayeeli.

17 Aseeri ren yugun ni: Yemina, Yiseewa, Yisiiwi, Baariya, a d'i gidanyaxare Serahi. Ren yugu filli wa Baariya maxa, kun ni: Heberi do Malekiyeeli.

18 Ku ya ni funtifoону tanmi do tunmu be Yaaxuba ga d'i kita Silifa yi, ken ga ni Labaani ga d'i komo yaxare be kin'i ren yaxare Leeya yi.

19 Yaaxuba yaqe Raxeli ren yugun ni: Yuusufu do Beniyaamina.

20 Yuusufu, ken ɲi Misira ya yi, a da ren yugu filli kit'i yaqe Osinaati yi, ken ga ni Poti-feera ren yaxaren ɲa, Oni diinan yinmanke. Kun ren yugu filli ni: Manaase do Efarayimu.

21 Beniyaamina ren yugun ni: Beela, Bexera, Asebeeli, Geera, Nayamaani, Eehi, Roosi, Mufiimi, Hufiimi, a do Areedi.

22 Ku ya ni Yaaxuba ga da funtifoону tanmi do naxato be kit'i yaqe Raxeli yi.

23 Daani ren yugon ni Husiimu. 24 Nafutaali ren yugun ni: Yahacciyeli, Guuni, Yecceri do Sileemu. 25 Ku ya ni funtifoону ɲeri be Yaaxuba ga d'i kita Biliha yi, ken ga ni Labaani ga da komo yaxare be kin'i ren yaxare Raxeli yi.

26 Yaaxuba bonconɲu be ga daga d'a batte Misira, i su kafumanton ni tandunme do soro tunmi, kafiin'a kallu yaxarun ɲa. 27 Ken kuɲa Yaaxuba koren jaate Misira, kafiini Yuusufu d'i ren yugu ku filli be ga saare no: tanɲere sere.

[Yaaxuba taaxe Misira]

28 Bire be, Yaaxuba d'i koren gaa killen ɲa, a da Yahuuda wara dagan'i kaane, t'a n'a ko Yuusufu da, i w'a killen ɲa riini Goseni. 29 Yuusufu xosi wotoron moxon sironi, nan dag'i faaba gemundi Goseni. Gell'a ga d'a wori baane, a fanam'a yi na wuccu laate wu. 30 Isirayila t'a da: «Saasa ken ke, n ra wa kalla, baawo n d'an wori, n sax'a yi nan t'an wa bireene.»

31 Ken falle Yuusufu t'i waaxinu ku do faaben koren kутten da: «N wa dagan'axa riyen ko tunkanyugon da, nan t'axa ri kaf'in ɗa yere gilli Kanaana yi. 32 N w'a xibaarini xa, nan t'axa ni naaburumaraanon ya yi, axa d'axa tanmison d'axa naanu, do fofo ga'axa maxa, axa d'i su ri. 33 Tunkanyugon ga n'axa tirindi: "Axa gollen ni manne yi?" 34 Axa nan t'a da: "O yinmanke, oku ni naaburumaraanon ya yi, gell'o tugunnu ma saasa, x'o sere fanon moxo." Ken ya ni, ɗaamariyen na kini t'axa n taaxu Goseni maran ɗa, baawo Misirankon nta nagaanaana mulla.»

[Yuusufu soron koyiye tunkanyugon ɗa]

## 47

1 Yuusufu daga tunkanyugon xibaari ti: «N faaba d'in gidanu ri nan giri Kanaana, i d'i tanmison d'i naanun d'i naaburen su, saasa n xaw'i ɗiini Goseni maran ɗa.» 2 Ken falle, Yuusufu d'i waaxinu karagi koyi tunkanyugon ɗa. 3 Tunkanyugon t'i da: «Axakun gollen ni man xa yi?» I ti: «O yinmanke, oku gollen ni tanmisamereyen ya yi, x'o sere fanon moxo. 4 Kaawayen xot'o jamaanen ɗa, Kanaana, sokke ntaxa no daabanun ga'a yigana, ken ya n'o ga forogo riini yere, ken kuɗa, o w'a mundun'axa maxa ti darontaaxu yi, o n taaxu Goseni maran ɗa.» 5 Tunkanyugon ti Yuusufu da: «A k'an faaba d'an waaxinun da, i n bisimilla. 6 Misira w'an sagon ɗa, i taaxund'a noqu neemante yi. A ga n liɗ'i da, i n daga taaxu Goseni maran ɗa. Sell'an gaa gollinɗaana siru tu kafiin'i yi, kun senbend'inke yinme daabanun xibaaren ɗa.»

7 Yuusufu d'i faaba xa koyi tunkanyugon ɗa. Yaaxuba d'a kuɗi ti darontaaxu yi. 8 Tunkanyugon t'a da: «An na siino manime?» 9 Yaaxuba ti: «N wuyin ni kame do tanjikke siine ya. Ganta, forogoyen gab'in kanm'in birantaaxun ɗa do noqunun ɗa, jaaraben gab'in kanma moxo buru, n ra nt'in sere fanon wuyin me kitta.» 10 Ken moxo, Yaaxuba da tunkanyugon nawaari nan duw'a da, nan daga.

11 Yuusufu d'i faaba d'i waaxinun taaxundi Misira noqu neemanten ɗa, Rameseesi deben kaaran ɗa, na ɗiije ke kamanaaxun kin'i ya xo tunkanyugon ga da ɗaamariyen kini moxo be. 12 A da biraadon kin'i faaba yi, haqe be ga'a d'i kaadunkon su bakka.

[Yuusufu gollinɗanmoxo, kaawayen waxati]



13 Dulle ke ri xoto, fofo ntaxa du yi n'a yiga keeta, Misira do Kanaana jamaanen su, soron joppe lanpunu. 14 Yuusufu da Misira do Kanaana xaaalisin su kafu me yi ti yille ke gaagayen ɗa soron ɗa, nan dag'a wara tunkanyugon kan ɗa. 15 Bire be xaaalisin ga ɗeme Misira do Kanaana su yi, Misirankon daga Yuusufu sagata nan ti: «Yinmanke, o xaaalisin su ɗeme de, an nt'o kuun'o n yige, m'an n'o wall'o n kara ya?» 16 Yuusufu ti: «Xaalisi ga ntax'axa maxa, xa d'axa daabanun nan ri, o n'i faraaxu biraadon ɗa.»

17 I d'i daabanun ri katti Yuusufu yi, a da biraadon faraax'i ya siinun do faru, tanmison do naanu. I da ken siine biraadon kita t'i daabanu ku faraaxunden ɗa. 18 Ken siinanyillakara, i ri Yuusufu sagata xadi nan ti: «Yinmanke, o ra ntax'o fi su muxundin'an ɗa, o xaaalisin ɗeme, o daabanun xa su ɗaɗ'an xalle yi, fofo ntax'o maxa saasa m'o yinmenu yinxottun d'o ɗiɗɗanxottu. 19 An n'o wall'o n kara ya, o ɗiɗɗon xa gaa bonno? Biraadon faraax'o yi ɗiɗɗanxotten ɗa, oku yinme d'o ɗiɗɗanxottun su na ɗa tunkanyugon xalle yi. Yillinsoxoodi kin'o yi, o n bire, n'o teenun xa bogu sokken ɗa.»

20 Yuusufu da Misira ɗiɗɗanxotten su xobo tunkanyugon da, baawo dullen saabuda, Misiranko d'i su faraaxu biraadon ɗa. Ke moxo yi, jamaanen su ɗa tunkanyugon xalle yi, 21 na be su ɗ'a da kome yi, nan giri jamaanen yinme m'a yinbaane. 22 Yuusufu ma ɗi diinanyinmankon baane ya ɗiɗɗanxottun xobono, n'a sababun ɗa tunkanyugon sariya wutunte y'i da, a yinme ya n ɗi kun birandini, ken ya saabuda, ikun m'i teenun gaaga.

23 Yuusufu da jamaanen renmun xiri nan t'i da: «Saasa, n d'axa d'axa teenun xobo tunkanyugon da, n wa yillinsoxoodin kinn'axa yi, axa na teenu ku soxo, 24 xa sanjaanen ɗa, axa n'axa soxofoonun taxandi karagandin kinni tunkanyugon ya yi, a kutten n'axa yinmenu xallen ya. Axa n'axa d'axa kaadunkon biraadon bag'a yi, na yillinsoxoodin xa bog'a yi.» 25 I t'a da: «O yinmanke, anken yan d'oku kisi kallen ɗa, ken kuɗ'o duɗe tunkanyugon komaaxun ɗa.» 26 Ke moxo ya ni, Yuusufu ga da sagallen sariyan taaxundi Misira jamaanen ɗa, a gaa du yi hari lenki: soxofoonun taxandi karagandin wa kiniini tunkanyugon ɗa, m'a ga nta diinanyinmankon baane, kun teenun feti tunkanyugon xalle yi.

[Yaaxuba fiinun legeru]

27 Isirayilankon taaxu Misira jamaanen ḡa, Goseni mara, na ken mara noqunu yogonu kamanaaxu, na renmun kita no, nan gabo moxo siri.

28 Yaaxuba da siino tanmi do ḡeru ya ḡa Misira, x'a wuyin kafumanten ni: kame do tannaxate do siino ḡeri.

29 Bire be Isirayila ga d'a tu ti faatiyen kiḡ'i ya, a d'i renme Yuusufu xiri nan t'a da: «N w'a mulla sell'in ga n dar'an maxa, an n'an kitten sax'in togen wure<sup>i</sup>, na laayidun wut'in da, nan t'an nt'in bulunu Misira yi yere. 30 N ga na faati, an nan dag'in rond'in sere fanon xaburon ḡa.» Yuusufu t'a da: «N faaba, n wa ken ḡaana.» 31 Isirayila d'a xotond'a max'a n kuna, Yuusufu kun'a da. Ken ga ḡa, Isirayila da sujudi xenund'i saxan yinmun ḡa.

[Yaaxuba duwanḡe Yuusufu renmun da]

## 48

1 Ku fiinu dangi falle, a koni Yuusufu da t'a faaba ma saha. A d'i ren yugu ku filli xosi dag'a dingiran ḡa, Manaase do Efarayimu. 2 A ga koni Yaaxuba da t'a ren yugo Yuusufu r'a xanta, a da duuruxoto nan giri taaxu saxan kanma. 3 A ti Yuusufu da: «[Alla Katudanken](#) bang'in da Luusa, Kanaana jamaanen ḡa, nan duw'in da. 4 A ti: "N wa riini bonconḡen gaben kin'an ḡa, n'an ḡa xabiila gabe kisima yi. N wa ke jamaane kamanaaxun kinn'an bonconḡun ḡa, i w'a maran'abada." 5 Ayiwa, an ga da ku ren yugu filli be kita yere saad'in gaa riini, Efarayimu do Manaase, an renmu fe de, nke ya renmu ni, n w'i ragana xo Rubeeni do Simoonu moxo. 6 Xa, an ga na ren yugu be tana saara ku falle, kun wa toq'an renmaaxun ḡa. I d'i gida yugu fano ku renmun ya ḡaana xayimaxantallenmo yi. 7 N da ke ḡ'an ma Raxeli ya saabu da, baawo, n riyinte gilli [Padana-araama](#), n ga tinko Efaraata yi Kanaana jamaanen ḡa, a faat'in maxa. N d'a firindi killinxaanen ḡa no. I wa tini non da lenki: Betilehemi.»

8 N'a toxo sefene, a da Yuusufu ren yugu ku wori, a ti: «Ku ni koonu yi?»

9 Yuusufu t'a da: «Ku ni Alla ga da ren yugu be kin'in ḡa yere yi ya.»

Yaaxuba t'a da: «I tinkond'in ḡa, n nan duw'i da.»

10 Yaaxuba xaso, a yaaxon lanpu keeta, a ntaxa woriini moxo siri.

Yuusufu d'i renmu ku tinkond'a yi, a d'i xandunsunbu n'i mondo do du yi,

11 nan ti Yuusufu da: «Nke ma ḡ'a jikk'in w'anken walla xadi, a faayi, Alla da har'an renmun koy'in ḡa.» 12 Ken moxo, Yuusufu d'i renmu ku

yanqandi bakk'a taanun kanma, nan sujudi ɲiiɲen ɲa. 13 Ken falle, a d'i filli kittun raga, na Efarayimu raga t'i tayen ɲa, n'a gemundi Isirayila<sup>i</sup> noogen ɲa, na Manaase raga t'i noogen ɲa, n'a gemundi Isirayila tayen ɲa, n'i tinkondi kisime ke yi xadi. 14 Xa Isirayila d'i kittun faraaxu, a d'i tayen gemundi Efarayimu yinmen ɲa, ken ni fo tugunnen ya, n'i noogen gemundi Manaase yinmen ɲa, ken xa ya ni sooman ɲa. 15 Ken moxo y'a duwa, nan ti:

«N wa Kamanen ɲaagana, n kisima Ibirahiima d'in faaba Isiyaaxa ga d'i birantaaxun ɲ'aken be maranden ɲa,

na Kamanen ɲaaga, aken be ga d'in tanga gell'in bangeye ma lenki,

16 yelli maliika be ga d'in tanga fo buren su yi

gan na ku ren yugu filli berekindi,

oron nan tox'in sinmana t'i ya,

i n tox'in kisima Ibirahiima d'in faaba Isiyaaxa sinmana t'i ya,

i n bereki na bonconɲen gaben kita ɲiiɲen kanma.»

17 Yuusufu ga d'a wori faabe ke g'a d'i tayen saxu Efarayimu ya yinmen ɲa, ken ma liɲ'a da, a da faaben kitten raga t'i w'a roono Manaase yinmen ɲa, nan ti: 18 «N faaba, an sanku de, ke ya ni sooman ɲa wo, an tayen sax'a yinmen ɲa kuɲa.» 19 Xa faaben ma duɲe. A ti: «N d'a tu, n w'a tu mene n renme, Manaase yinme bonconɲen wa riini gabo, x'a yaxido ke ya bonconɲen nan riini gabo diin'aken ɲa, nan ɲa xabiila gabe yi.»

20 Ken koota, a duw'i filli su da nan ti: «Banisirayilanko wa riini duwaawun mundu Alla maxa t'axa toxonun ɲa, nan ti:

"Hari n'an berekindi xo Efarayimu do Manaase moxo."»

Isirayila da Efarayimu wara Manaase kaane kundu ya yi.

21 Ken falle, a ti Yuusufu da: «N faatiyen ntaxa laatu, xa Alla wa d'an batte, a wa riin'an saagandi dagan'an sere fanon jiiɗen ɗa. 22 Nke be xa ga ni, n wa riini taqe kin'an ɗa, a ga n gab'an waaxinun xallen ɗa, ken ga ni Sixemu jiiɗen ɗa, n da non raga Amoorinun ɗa t'in kaafan d'in bundanɗen ya.»

[Yaaxuba renmun xibaariye t'i tageexannun ɗa]

## 49

1 Ken falle, Yaaxuba d'i renmun taaxundi nan t'i da:

«Xa d'in terinka, axa gaa riini ɗa ke be yi, n n'a k'axa da.

2 Xa d'in terinka, Yaaxuba renmu,  
xa d'axa faaba Isirayila<sup>k</sup> terinka.

3 «Anken Rubeeni n'in sooman ya yi<sup>l</sup>,  
n d'an fina ya kita n'in toxo fonnaxayaaxun ɗa,  
n yonkin fakkan tinmante,  
an d'an maarenmun su firi hooraaxun do fankan ɗa.

4 An senbente ni xo ɗaame,  
x'an ntaxa ɗaana kaananke yi,  
baawo, an duɗe saq'an faaba saxuran ɗa,  
nan kafi d'a yaqen yogo yi<sup>m</sup>.

5 «Simoonu do Leewi ni kappallenmon ya yi,

i kappen na sondonburaaxun ya kanma,

6 xa, yell'in taqe gan nta r'i kappen ɗa,

a gan nta r'i janbeyen ɗa,

baawo, i butten da, i da soron lonjuuru,

i yonkiliɗun da, na soron kari xo daabanu<sup>ɗ</sup>.

7 Alla nt'i berekindin'i buttu buren saabuda,

a nt'i berekindin'i fitinayi buren saabuda.

I soxoodin wa riini taxandi Yaaxuba renmun naxa,

nan sanqi-sanqi do Isirayila jamaanen ɗa.

8 «Yahuuda, anken waaxinun wa riin'an tiiga<sup>o</sup>,

an taanun wa riini sig'an xonnon kofen ɗa,

an faaba renmu ku wa sujudin'an da.

9 N renme Yahuuda senben na xo jarinten ya,

a ga giri tiyiyige,

nan ri sax'i taragan ɗa,

ko n katta katiin'a yi?

10 Yinmankaaxu ke dokkon toqo Yahuuda ya bulullaqen ɗa,

dokko ke wa toq'a soxoodin kitten ɗa,

m'a ga n'n kiɗ'i kaman haxiixan<sup>p</sup> ɗa,

soron wa riini xaaye ken da.

11 A wa ɗaana seri neemante yi ti [reesen](#) gaboyen ɗa,

m'a ga da farun war'a yi,

a yiraamen wa wanqini [reesenjin](#) ɗa,  
n'a boll'a leeman ɗa.

12 A yaaxon wa riini dunbu [reesenxoncin](#) maxa,  
n'a kanbon xurandi ti xattin ɗa.

13 «Sebuluunu, anken taaxuran ɗaana geejillaqen ya yi,  
jiiduntaraanon yanqaran ɗa,  
an maran wa neenunu ma Cidooni kaara.

14 «Yisakaari, anken gollini ya xo fare,  
a gaa saq'i gallen ɗa.

15 An ga na jaman sire be wori,  
non neemanten ga ni,  
an wa komongollini kun kamannu da,  
kuud'an nan toxo no.

16 «Daani, anken w'an soron faasana,  
xo Isirayila xabiilanun kuttun moxo.

17 Har'an ga n roxa, an ra wa faasandini,  
xo kooso muxunte killen ɗa,  
xonne be nda tink'an ɗa,  
an n'a xij'i sin fallanɗiimen ɗa,  
n'a kolita kofen kanma ɗiijen ɗa.

18 «Yaah! N Kama Alla,  
n jikken w'a yi, an w'in kisini.

19 «Gaadi, xennaanon yan xenn'an ken ɲa,  
x'an wa katin'an du bakk'i maxa, n'i faraxatu.

20 «Aseeri, anken soxofoonun wa siroono nan dangi haqen ɲa,  
i fatandifoonun yan ɲaana tunkanyugun yiganden ɲa.

21 «Nafutaali, anken ni yinmakitante ya yi xo siinen moxo,  
ayiwa, an nta fo saarana ren faranpare falle.

22 «Yuusufu, anken na xo yitti nafanta xoore ya yi jinxannen ɲa,  
an kingun wa fon su kanma<sup>q</sup>.

23 Bundansedaanon d'an janba,  
n'i bundanɲun sed'an ɲa ti sondonkaawantaaxu,

24 xa, an d'an bundanɲun raga ti soobe yi,  
an kitten liɲo,

baawo, Yaaxuba Alla senbente,

Isirayila tangandaanan d'a faasandaanan wa d'an batte.

25 Yell'an faaba Alla gan n'an faabandi,

Yell'an [Alla Katundanken](#) gan n'an berekindi:

n'an berekindi ti kanmun jin gaboyen ɲa,

n'an berekindi ti ɲiiɲen wure jin gaboyen ɲa,  
n'an berekindi t'an bonconɲun do daabanun gaboyen ɲa.

26 An faaba bereken be ga n gaba seri fanon xallen ɲa,  
i ga n gaba gidintintiɲan xallun ɲa,  
yelli Kamanen gan na kun bereken guuj'an kanma Yuusufu,  
anken be ga ni waaxinun yinmanken ɲa.

27 «Beniyaamina, anken ɲaana xo kanbanten ya,  
suxuban ɲa, an w'an tiyi raganten yigana,  
lellen ɲa, n'a taxandi.»

28 Ku ya ni Isirayila bulullaqun tanmi do fillon ɲa, a d'a ga da tageexanne  
be ko baananbe su yi.

[Yaaxuba faatiyen d'a baade]

29 Ke falle, Yaaxuba da ɲaamariye tana kin'i renmun ɲa nan ti: «N ga na  
faati, xa n'in rond'in seri fanon kaaran ɲa, gidinkunme be gaa Eferoona  
Heetinke ten ɲa, 30 Maxapeela, Maamere kaaran ɲa, Kanaana jamaane.  
Ibrahiima da te ke xobo Eferoona yi, kuudo xabura ke na ɲaɲ'i halaale yi.  
31 A yinme d'i yaqe Saaratu rondi non ya yi, do Isiyaaxa d'i yaqe Rebexa,  
nke yinme xa da Leeya rondi non ya yi. 32 Te ke do gidinkunme be ga'a yi,  
i xobe Heetinkon ya yi.»

33 Yaaxuba ga dugut'i ɲaamarindi lagaren kinn'i renmun ɲa, a saxu n'i  
yonkiraworeyen lagaren ɲa, nan kaf'i seri fanon ɲa.

## 50

1 Yuusufu xosi du sed'i faaba kanma nan wu, n'a xandunsunbu. 2 Ken  
falle, a ti jaarandaanon da: «Xa d'in faaba furen moxon sironi, n'a faten



daari ti te timilijen ŋa.» 3 Jaarandaano ku da tannaxate bito ya ɲa ken golle yi, xoy'i laadan moxo, kuud'a n kati mareene. Misirankon da tanɲere bito ya ɲa Yuusufu faaba wuunu.

4 Bire be Isirayila faatiyen sunon ga dangi, Yuusufu ti tunkanyugon sere tintun da: «Sell'in fin ga n xoor'axa maxa, xa da ke faare kiɲand'in da tunkanyugon ŋa: 5 "Katt'in faaba gaa faatini, a d'in kunandi, t'in n'i rondi Kanaana jamaanen ya yi, i xabura deberinten gaa no, tunkanyugon na ɲaamariyen kin'in ŋa, nan dag'a rondi no, n na saage riini."»

6 Tunkanyugon da ɲaamariyen kin'a yi, a n dag'i faaba rondi no, n'i laayidun tinmandi.

7 Yuusufu do tunkanyugon golliran seri xooren su daga, kafiini Misira xirisen su yi, 8 a d'a yinme kaadunko, kafiin'a waaxinu ku do faaben yinme koren kутten su. Foofo ma toxo Goseni yi, a ga ma ɲa leminun do naaburu.

9 Wotorogumun xa ɲi firindaano ku yi, a do siigumu, n'a ɲa fi darajanta xoore yi.

10-11 I ga kiɲe Atadi yillikatibaran ŋa Yarade fanɲen xanne, i da furunɲaxa xoore deberi non ŋa, Yuusufu saag'i faaba wuunu non ŋa xadi, bito ɲeri. Kanaananko be gaa ken mara yi, i ga da ke ɲaxa xoore wori, i ti: «Ke ɲiini Misira seri xoore firinden ya yi.» Ken ya saabuda ken noqu ga toxore: Abeli-misira, [a wure ga ni Misira baade].

12 Yaaxuba renmun d'a ɲaamariyen batu ke moxo ya yi, 13 d'a furen nan daga Kanaana jamaanen ŋa, n'a suturi Maxapeela ten gidinkunmen ŋa, Maamere kaara, Ibiraahiima ga da te be xobo Eferoona yi, Heetinke, n'a ɲa duudan xabura. 14 I ga dugut'i faaba suturinden ŋa, Yuusufu saage dagana Misira, a d'i waaxinun do foofo ga dag'a tunci.

[Yuusufu yanpaye i waaxinun maxa, faaben faati falle]

15 Isirayila faati falle, Yuusufu waaxinu ku toxo tini me da: «Ayiwa, o faaba faayi ga bono, Yuusufu n maxa dag'o xonnan raga de, o ga da fo buru be ɲaɲ'a yi, a ga'i tanbon tungan'o yi.» 16 I da faaren xayɪ Yuusufu yi kuɲa nan ti: «Katt'o faaba gaa faatini, a d'o ɲaamari nan ti: 17 "Xa d'a ko Yuusufu da t'inke t'a n hinn'axa yi. Axa ga da fo buru be ɲaɲ'a yi, a n

yanp'i su yi. Axa d'a faaba su na Alla baanen ya batta."» Yuusufu ga da ke xibaare mugu, a xosi wu.

18 Ken falle, waaxinu ku yinme ri Yuusufu sagata, n'i du sed'a taanun wure, nan t'a da: «O faayi, o ɲaŋ'an da komo yi.» 19 Xa Yuusufu t'i da: «Xa maxa kanu, nke ra w'in du sigindini allansigiran ɲa ba? 20 Axa d'a xanu na fo buren ya ɲaŋ'in ɲa, xa, Alla yinme d'a yilla fo sire yi, na ke jama su kisi, xoy'axa yaaxen ga'a yi moxo be. 21 Ken ɲa saasa, xa maxa kanu, foofo su nt'axa kitana, n wa sikki t'axa d'axa kaadunkon likkun su yi.» A d'i neene, na sefe siri gabe kon'i da.

22 Yuusufu d'i faaba koren taaxu Misira yi ke moxo ya. A yinme da kame do siino tanmi ya bire. 23 A da Efarayimu soxoodin wori m'i yillayi sikkandi, nan saage n'i kisimare Maxiiri renmun xoorondi, ken ga ni Manaase ren yugon ɲa.

[Yuusufu faatiye]

24 Koota yogo, Yuusufu t'i waaxinu ku da: «N faati waxatin ntaxa laatu, xa, Alla wa riin'axa faabandi, n'axa bagandi Misira, n'axa geesu dagana jamaane be, a ga d'a laayidun wutu Ibraahiima do Isiyaaxa do Yaaxuba da. 25 Ken kuɲa, xa da laayidun wut'in da, nan ti Alla ga n'axa faabandi, axa w'in furen wuttu do du yi dagana.»

26 Yuusufu faati n'a wuyin toxo kame do siino tanmi. I d'a faten daari ti te timiliɲen ɲa, kuud'a n kati mareene, n'a mara furunwaxanden ɲa Misira.

## **Fatanpanciye**

Abaraaninu

Ibraahiima soxoodi be ga bogu Isiyaaxa yi, kun ya xille ni Abaraani. A lasilin ni Ibraahiima kisima be toxon ga ni «Ebeeru». (Joppaye 10.21)

Adeni naaxo

Adeni ni jamaane ya yi, Alla ga da naaxo war'a kinbakkan ɲa, o ga'a tin'a da: Adeni naaxo, na baaba Haadama do yunma Haawa war'a noxon ɲa. (Joppaye 2.8-17, 3.20-24, 4.16)

## Alla Katudanke

A wure ni «Alla niyindaana», Alla be ra gaa fon su da. Abaraaninxannen ṅa, ken ni «El Sadayi». (Joppaye 17.1, 28.3, 35.11, 43.14, 48.3, 49.25)

deben roraqe

Ken waxati, deben yoorinten ni ti tagayen ya yi. A roraqen ni deben yugun batunmisiiden ya yi a d'i jaagundira, golli mundaanon xa wa dagana sigi no. (Joppaye 19.1, 23.10, 23.18, 34.20)

## Firawuna

Firawuna feti sere toxo yi, Misira tunkanyugun darontantoxon ya ni. Ken ya saabuda, o yillanden ṅa, o ga da safa wureedun ṅa nan ti: Misira tunkanyugu dare, i w'a tin'a da Firawuna. (Joppaye 12.15)

Misira tunkanyugo

Firawuna faayi. (Joppaye 12.15, 37.36, 39–41, 44.18, 46.5)

## Negeba

Negeba ni gunjura ya yi, Kanaana banboxun ṅa, ken ya saabuda, i ga ṅi koorene katta Kanaana banboxun ṅa. (Joppaye 12.9, 13.1, 20.1, 24.62)

## Padana-araama

A wure ni: «Araama folonje», Mesoppotaami jamaanen toxonu tana ya ni. (Joppaye 25.20, 28.2, 33.18, 35.26, 46.15, 48.7)

reese tinje (Joppaye 9.20, 40.9), reese (40.11), reesenji (27.28, 27.37, 49.11), reesenxonci (9.21, 49.12)

Reesen ni yitte ya yi, a renmen wa xo benbe, x'aken yitte yinme neenunu ya. A lijen ni, a wa bollini, n'a leeman ṅa miniifo lije yi (reesenji).

Reesenji (leema) ke ga na mare nan dalla, a wa ƴaana xoncin ƴa (reesenxonci).

sadaxindinnoqu

Dingira tagante yan ƴi ti giden ƴa, xoyi tiyibiyikinƴun moxo, I ga ƴi sadaxanun biyin'a kanma. (Joppaye 8.20, 12.7, 13.4, 22.9, 26.25, 33.20, 35.1)

Tunka duumanten

Alla toxo xerexerente ya yi, a wure ga ni, a wa du yi waxati su yi. A koni aayi gabe yi, x'a safe yere fina ya yi (Joppaye 2.4,) ganta, soron joppe xirindini t'a yi yere ya yi. (Joppaye 4.26)

Fatanƴanciye safanten ni yere.

<sup>a</sup>2.7 Dooren wa xiriini «haadama» Abaraninxannen ƴa.

<sup>b</sup>2.14 Hidekeli, ken ni Tigiriisi fanƴen ya, a gaa Iraƴi ya lenki.

<sup>c</sup>2.23 Abaraninxannen ƴa, yugon do yaxaren toxonun nan tinka siri. I wa tini yugon da «is» nan ti yaxaren da «isa», n'a koyi ti yaxaren bogu yugon ya yi.

<sup>d</sup>3.16 Fasare tana: Gant'an w'an liƴun murun'an kiina yi, x'aken ya n'an marana.

<sup>e</sup>3.24 Xeribunu ni maliika tangandaano ya yi. I gollen ni koroosinden ya. I sawuran wa xoyi daaba, seranyinkollan g'i ya, a do kanpo.

<sup>f</sup>4.1 Xaabila: Abaraninxannen ƴa Kayina.

<sup>g</sup>4.16 Noodi wure ni: «langa-langante.»

<sup>h</sup>4.22 Jaxawalle: Abaraninxannen ƴa boroncin ya ni, ken ga ni jaxawallen do mexen ƴaxaminte.

<sup>i</sup>6.2 Kanmun taaxaano: A wure ra wa ƴaana: tunkanyugu xooro be do seetaanun gaa doome. A wure tana xa ra wa ƴaana: Alla tegefo ƴalinto beenu gaa kanmun ƴa, i jaarabi haadamaren yaxaru ku yi. Lasilinkitaaben d'i wa tin'i da «Alla renmu.»

<sup>j</sup>Gen 8.4 Araraati wa Turuki ƴiijen kanma lenki. Ararati maran ni gidinnoqun ya yi.

<sup>k</sup>10.14 Filisitinun bogu Kasaluhinu ku ya yi, walla xa, Kafatorinu.

<sup>l</sup>13:10 Luutigankon halakiyen xibaaren faayi Soora 19.

<sup>m</sup>15:16 Amoorinun junuubun ma kiŋ'i xenpan ŋa fina, n ga'i xatana bakka yere: Ke digaame yanqa Ibrahiima ya yi annabinyinmaaxun ŋa, x'a yillen kare Yuusawu kiyen ya yi.

<sup>n</sup>16:12 balanbelen Kitaabinsaaxaman wa tini: a wa ŋaana gundungaren ŋa.

<sup>o</sup>21.31 Beri-saba: a wure ni Abaraaninxannen ŋa: «gedu ŋeri», ma «kunayen gede.»

<sup>p</sup>22.14 Adonayi-yire: a wure ni: «Kamanen yaaxen w'a yi.»

<sup>q</sup>24.2 An kitten r'in togen wure: A wure ni na laayidun wut'in da.

<sup>r</sup>24.10 Mesoppotaami: Lasilinkitaaben ŋa «Araama-naharimi» ya safanten ni, a wure ni: «Araama fanŋun filli naxa», lenki non ni Mesoppotaami saahelin ya.

<sup>s</sup>24.59 xoorondaana yaxare: Ke ni komo yaxare be ga ŋ'i haqilen toqo leminen ŋa, a w'a yigandini, a w'a senondini, a w'a neenene.

<sup>t</sup>25:24 Fana be ga bange: Abaraaninun maxa, funukire be fina ga na saare, ken ya ni giden ŋa, fillanden ni xoxone.

<sup>u</sup>31.18 Mesoppotaami: Joppaye 25.20 wuredun fatanpanciyen faayi.

<sup>v</sup>35.10 Isirayila: Joppaye 32.29 wuredu fatanpanciyen faayi.

<sup>w</sup>35.14 sadaxanjin ŋi xoncin ya yi, walla ma jinma tana, i ŋ'a joqo foyun kanma n'i senondi t'a yi.

<sup>x</sup>35.18 «kitti tayen lenme» Ken fatanpanciye ni len wulluliŋonte ma lagare.

<sup>y</sup>36.16 Koora feti Elifaaji renmen yi, Esaawu ya renme ni.

<sup>z</sup>37.3 Isirayila do Yaaxuba su ni sere baana ya toxo yi.

<sup>a</sup>37.25 julaanun: Lasilinkitaaben ŋa «Sumayilagankon» ya safanten ni. Ken waxati, kun yan ni jaagunden ŋaana debun do me naxa.

<sup>b</sup>37.28 Mediyana: Mediyankon do Sumayilankon su ni saran xabiila baanun ya yi. Xa da aayi 25ndi fatanpanciyen faayi.

<sup>c</sup>38.12 jaxaxesaanon noqu: Ken bire, jaxaxesiyen ni Banisirayilanko laadan ya. I maxa, ŋaxa xooren xa ya ni.

<sup>d</sup>38.18 doroma ke d'i kaccen do guma: Doroma ke ɲi ɲaana na taagumancen ro safanderun ya wure xoyi tanpon moxo saasa, kaccen xa ɲi roon'a yi n'a tanga, a n maxa sanku. A do guma ke su toqo kaagumen ya maxa.

<sup>e</sup>40.1 minifoonun koorosindaanan d'a buurukataanon koorosindaanan: Ku soro ɲi Firawunan minifoonun do yigefoonun ya segesekke.

<sup>f</sup>41.1 Niili: Ken ni Misira fan xooren ya yi.

<sup>g</sup>41.42 tunkandoroma: i ga ɲi taagumancen roono saafandun wure ti ke be xoyi tanpon moxo saasa.

<sup>h</sup>46.1 Isirayila: Isirayila do Yaaxuba su ni sere baane ya toxo yi.

<sup>i</sup>47.29 an n'an kitten sax'in togen wure: A wure ni na laayidun wut'in da.

<sup>j</sup>48.13 Isirayila: Isirayila do Yaaxuba su ni sere baane ya toxo yi.

<sup>k</sup>49.2 Isirayila: Isirayila do Yaaxuba su ni sere baane ya toxo yi.

<sup>l</sup>49.3 Joppaye 10.15 faayi.

<sup>m</sup>49.4 Joppaye 35.22 faayi.

<sup>n</sup>49.6 Joppaye 34.26 faayi.

<sup>o</sup>49.8 Yahuuda wure ni: «a wa tiigeene.» Joppaye 20.35 faayi.

<sup>p</sup>49.10 kaman haxiixa: Abaraninxannen ɲa, a safanten ni «Silo», x'a wure ma xura.

<sup>q</sup>49:22 Fasare tana ti: an ken na xo gundunfaren ya.

©Équipe de traduction soninké 2007